

ПОЛИТИКИН

4

динара

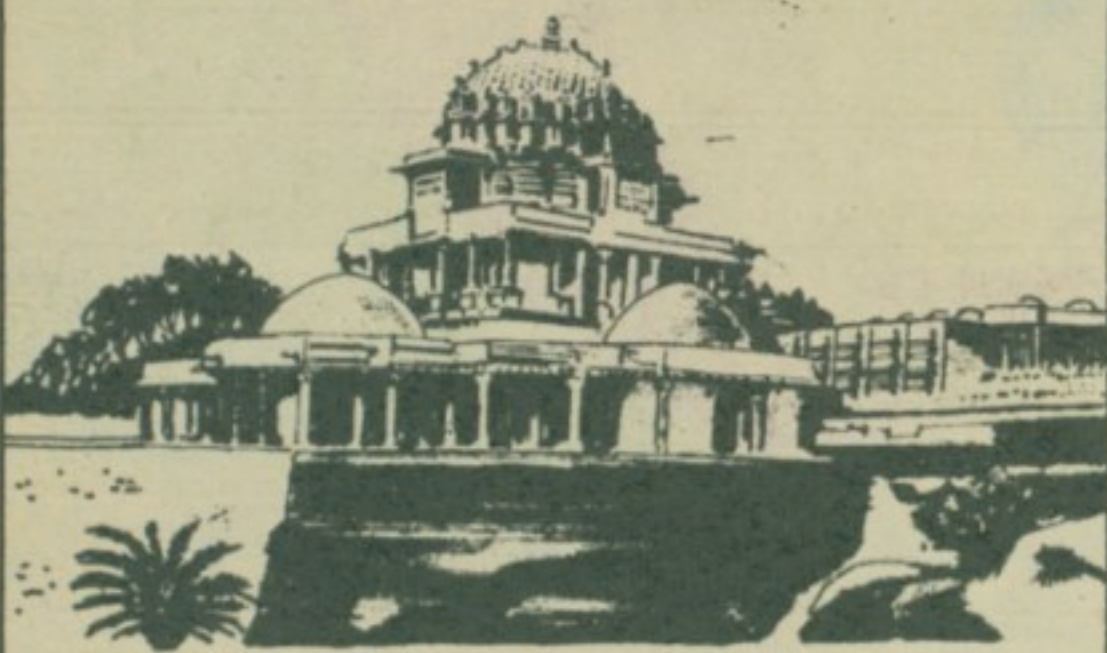
БРОЈ
1250

ЗАБАВНИК

12.12.1975. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVI

Риплер Веровалти или не!

Овај храм
НА ПЛАНИНИ АБУ У ИНДИЈИ
САГРАЂЕН ЈЕ 1209. ГОДИНЕ
ДА БИ СЕ У ЊЕМУ
ЧУВАО, КАКО СЕ ВЕРОВАЛО,
ЈЕДАН НОКАТ
С ШИВИНОГ НОЖНОГ
ПАЛЦА.

МАЈМУН-ПАУК

НЕМА ПАЛЦЕ - ОН
ХРАНУ СТАВЉА
У УСТА
КРАЈЕМ
СВОГ ВЕОМА
САВИТЉИВОГ
РЕПА.

Зигфрид Рау

ИЗ ЊУЈОРКА
МОГАО ЈЕ ДА ИЗДРЖИ
ТЕЖИНУ ЧОВЕКА
ОД 90 КИЛОГРАМА
НА ГРУ.

**ХАЈНРИХ
БРУГШ**

(1827-1894), ЧУВЕНИ
НЕМАЧКИ ЕГИПТОЛОГ,
НАПИСАО ЈЕ УЉБЕНИК
ЗА ЛАКШЕ
РАЗУМЕВАЊЕ
ХИЈЕРОГЛИФА
КАД ЈЕ ИМАО СВЕГА
17 ГОДИНА.

**Златне
антилопе**

УПОТРЕБЉАВАНЕ
СУ НЕКАД У
АФРИЧКОМ
НАРОДУ АШАНТИ
ЗА МЕРЕЊЕ ЗЛАТА.
УПОТРЕБА СВАКЕ
ДРУГЕ МЕРЕ
СМАТРАНА ЈЕ
ГРЕХОМ.

ПЕТОПРСТА ЛИПА

У ОДЕРАДЕО,
У НЕМАЧКОЈ,
ПОДСЕЋА НА ЉУДСКУ
ШАКУ.

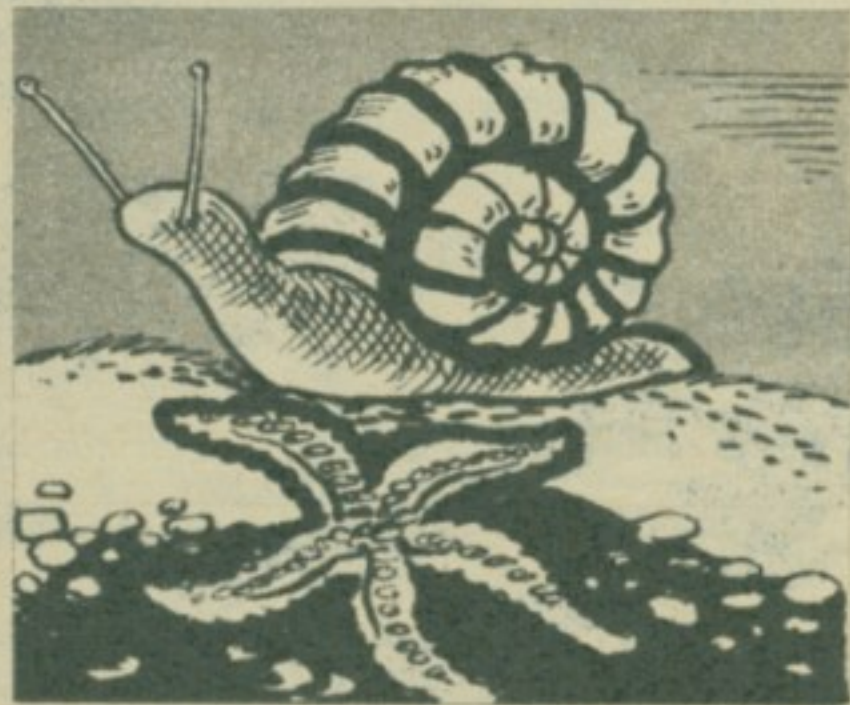
**Једногодишњи
пингвини**

КРУПНИЈИ СУ ОД
СВОЈИХ РОДИТЕЉА
ЈЕР ИСПОД СВОГ ПАПЕРЈА
ВЕЋ ИМАЈУ ПЕРЈЕ
ОДРАСЛЕ ПТИЦЕ.

1250/9

**ЈЕСТЕ
ЛИ
ВЕЋ
ЧУЛИ
ДА...**

● пужа неправедно сматрају најспоријом животињом. Рекорд у спорости у ствари држи морска звезда. Она се креће брзином од 0,16 милиметара у секунди, док пуж за један секунд превали 0,9 милиметара.

● величина ушију и носа мења се полако али непрекидно до дубоке старости. Тако, на пример, просечна дужина ува код

мушкараца између 25 и 26 године износи 66,3 милиметара, а код старца преко 70 година 71,2 милиметара.

● употребу хируршких рукавица при операцијама први је предложио Пољак Микулич-Радецки (1850—1905) професор хируршке клинике у Кенингсбергу и Бреслави.

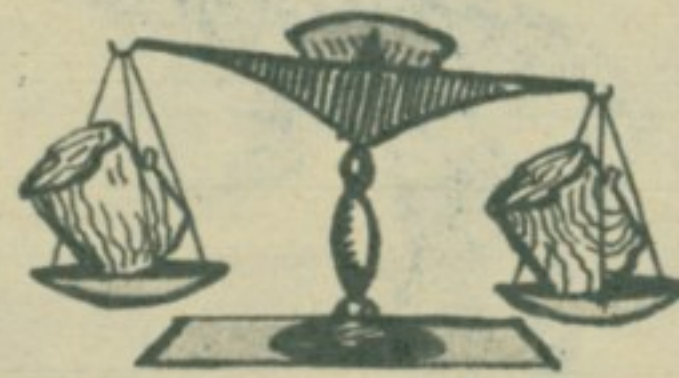
● У Шкотској је поринут најснажнији прекоокеански тегљач на свету од 2020 тона. Мотори овог тегљача од 26.200 КС по-

стижу снагу тегљења од преко 150 тона а његов главни потезни чекрк може да издржи статичко оптерећење од 320 тона. Тегљач је дугачак 95 м, а радна брзина ће му бити преко 20 чворова. Тегљач ће Шкоти кори-

стити за чишћење загађеног мора, гашење пожара, извлачење олупина, спасавање бродова и дуголинијско тегљење по океанима.

● најтежим дрветом сматра се црвени аустралијски храст. Један кубни дециметар овог дрвета тежак је 1,32 кг, што значи

да је знатно теже од воде. Најлакше дрво је балса чији један кубни дециметар износи 150 грама.

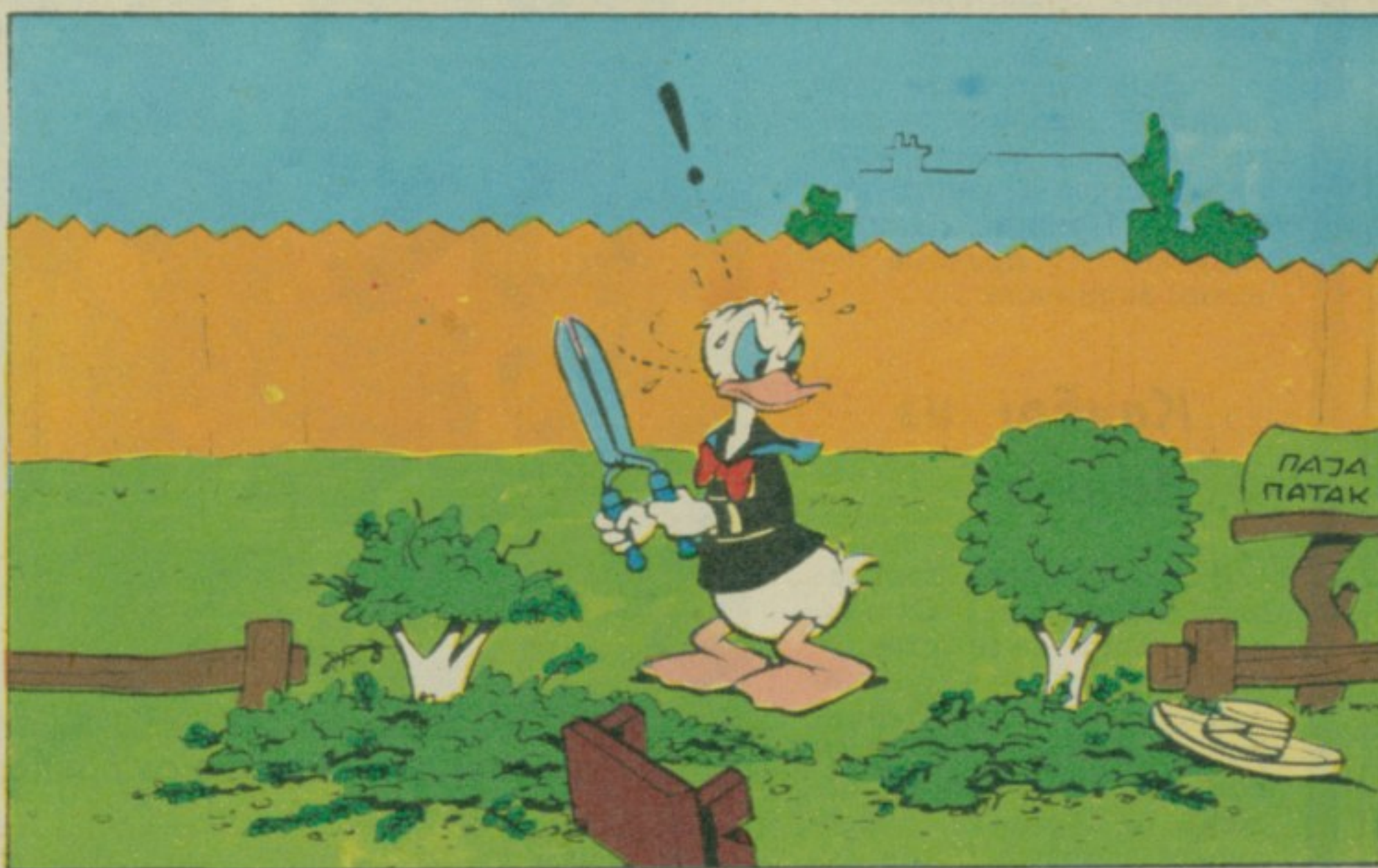
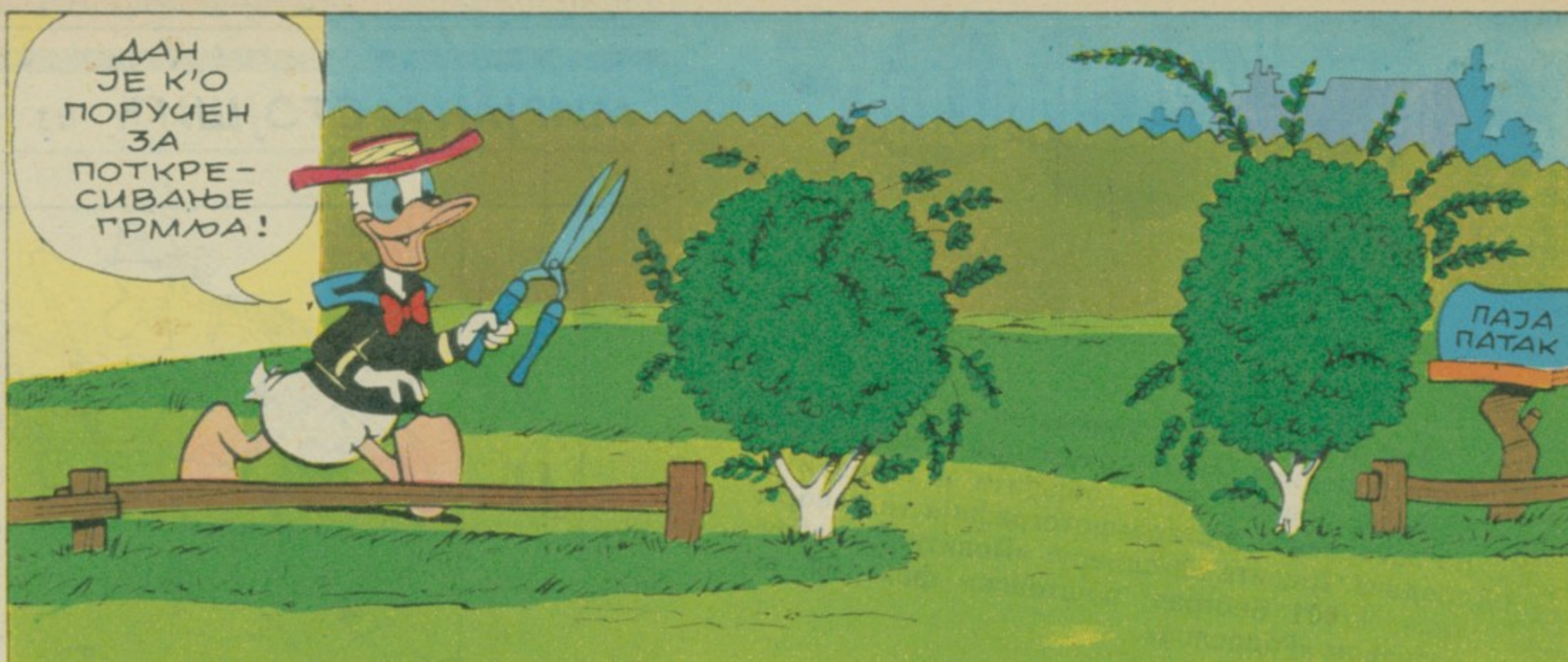
● један британски и један новозеландски астроном идентификовали су квазар на удаљености од 9 милијарди светлосних година. За сада је ово најудаљенија звезда за коју се зна. Светлост коју добијамо од ње емитована је пре 9 милијарди година.

● у историји саобраћаја сматра се да је прву возачку дозволу добио крајем маја 1902. године шведски фабрикант Алфред Хан из Ереброа за „квадрицикл“ марке „дион“. У дозволи, коју је издала градска општина, писало је да се возило не сме употребљавати када су у Ереброу пијачни дани јер тада има више света на улицама.

WALT
DISNEY

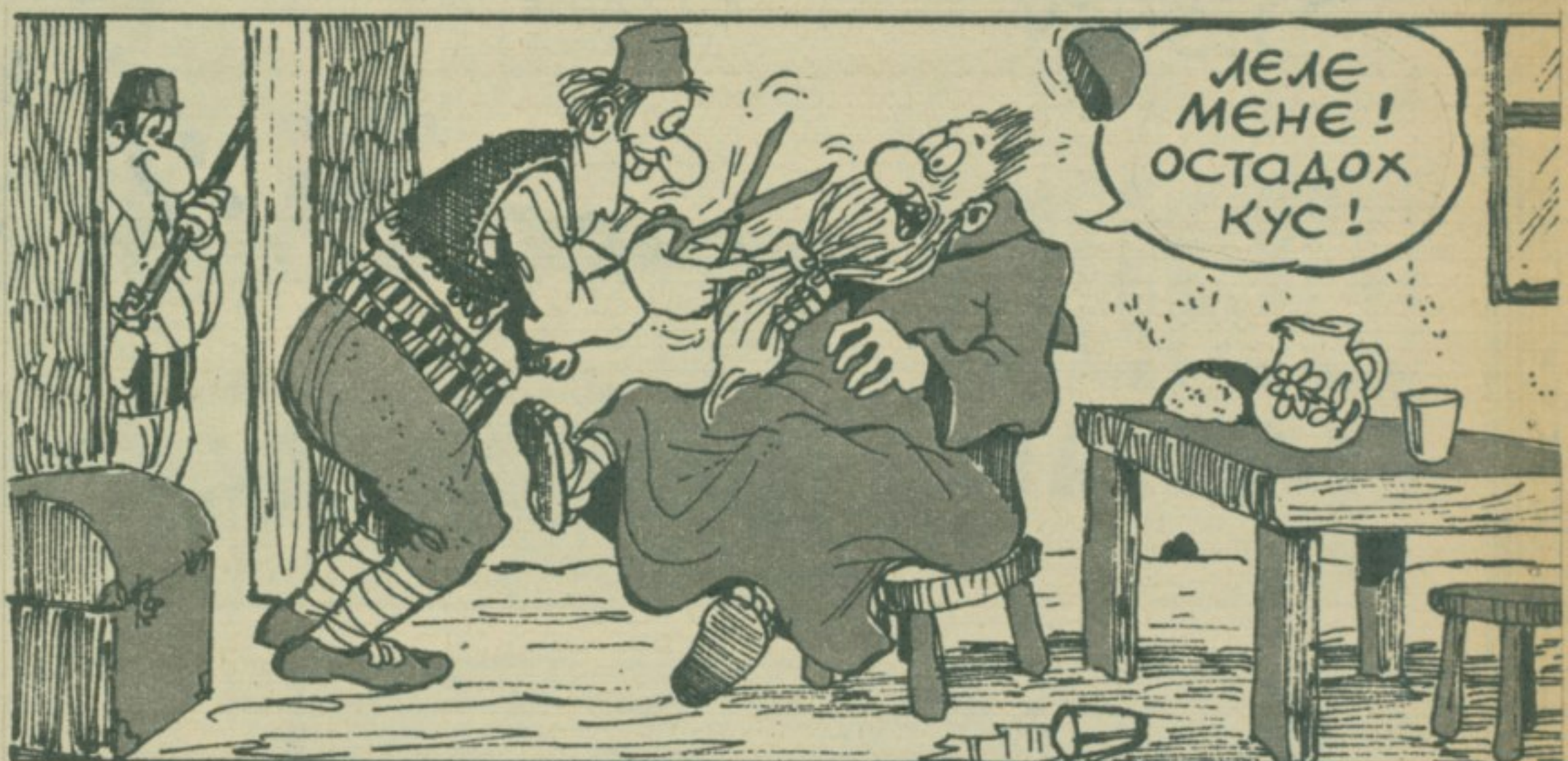
ПАЈА ПАТАК

У ПОТРАЗИ ЗА ПРАДЕЛОМ

Ако знате нешто занимљиво из прошлости своје породице, опишите догађај и пошаљите. Најбоље прилоге ћемо објавити и наградити. Не заборавите и старе фотографије тих својих предака. Пишите на адресу: »Политикин забавник«, 11001 Београд, поштански фах 124, са назнаком »Родослов«.

МИРЈАНА СТОЈШИЋ из Ниша

БУРАН ЖИВ

Породица Џипковић потиче из Врања одакле се раселила у многе наше градове. Најстарији предак за кога се зна је деда Паун, рођен 1711. године у селу Стојевце, у горњем току реке Пчиње. Именом Паун, међутим, ретко су га звали. Много чешће надимком — Џипко. Ево зашто. Паун је остао момак све до своје 48. године што је у оно доба било врло ретко. Посећивао је све саборе и вашаре, где је лепо и вешто играо, а као коловођа изводио и неку врсту салта унапред што се у том крају називало џипкање — превртање.

— Ено га Паун где џипка — говорили су људи. Отуд је добио надимак Џипко, а његов син Стојан, Џипкин (Џипковић), а то су презиме потомци задржали.

Каубој из Врања

И три следеће генерације рођене су у Стојевцу и бавиле се сточарством и помало земљорадњом. Тек 1846. године, још под Турцима, Паунов праунук Стојан бежећи од Арнаута, пресељено се у Врање. Ту је купио велику кућу окружену баштом и базио се повртарством.

Стојанови синови Бела и Никола били су трговци, а Никола је још држао кафану, пекару и четири дућана која је по потреби изнајмљивао.

Деда Бела, мој прапрадеда, имао је буран и интересантан живот, у младости чак и обестан. Пошто се поред трговине бавио и »серафлуком«, мењањем новца, често је и много путовао. Тргујући једном у околини Куманова са Томом Стајићем, познатим као хаџи-Тома из Станковићеве »Коштане«, видео је Туркињу како испред хана

Мој деда Бранно са браћом

чисти јечам да би га помешала с кафом и наговорио Тому да нагнају на њу коње. Бела се на крају залетео и прескочио је. У тај мах пукла је пушка из хана и они је два утекоше.

Бексио у Цариград

Бела је касније био и спахија у пчињском и врањском округу — убивао је десетак у натури на име пореза. Једном приликом запалило се сено које је као порезу сакупио и он је посумњао да је то дело владике Паисија који је пре

њета био спахија. (Владика је имао хан на цариградском друму који су називали владичин хан, по чему је касније добила име варошица која је ту настала). Смислио је лукаву освету, вребао и најзад ухватио владика у једној кући коју је са својим људима опколио. Упао је унутра и макама му ошишао браду!

На владичину тужбу турске власти су ухапсиле Бела и он је да би се бранио из слободе, дао велику суму новца на име кауције. Чим је изишао, одмах је позвао неког Стојана у горњој чаршији који је имао најбољег коња у Врању и узео га у најам. Кришом

Бела се није плашио да маказама одреже владичи браду, али зато није смео да се фотографише јер је веровао да ће од тога умрети.

Деда Бранно са породицом. У средини нћи Радмила — моја мама. Она је била одлична јахачица, често се утрњивала с возом јашући на својој омиљеној нобили.

је напустио град и за један дан јахања стигао у Велес! Ту је заменио премореног коња и наставио пут у Солун одакле је јавио суду да ће-лије (жиранте) који су јемчили за њега не го-не, а да се он налази у хотелу »Олимп« у Солу-ну.

Два лиџра дневно

Чим је предао депешу, одлази лаћом у Цариград. Ту налази извесне познанике које снабдева робом и тако живи две године док његова кри-вица није застарела.

Како је вешт трговац био говори податак да се у Врање вратио са већим капиталом него кад је из града пошао!

Под краљем Миланом Бела је постао народни посланик. Сам се описменио а био је и изврстан математичар самоук. Добро је познавао људе и прилике у вароши и, кажу, да је по физиономији знао да кеж ко је какав човек, из какве породице потиче и каквот је имовног стања. Физичке послове није марио и омиљена изрека била му је:

— Човек је сас памет да ради, а стока сас снагу. — По томе се и управљао.

Пушио је од јутра до

ВОТ

одласка на спавање не гасећи цигарету, али касније је по савету лекара Копше престао и до краја живота није пропуштао. Пио је само вино, уз оброке по два литра дневно.

Носио је чојане чакшире „потурлије“, доламу, појас, сат са кључем на златном ланцу око врата, а у појасу новчаник и марамицу. Зими је имао бунду од фине чоје и астрагана а на глави шубару од истог крзна, а лети сламни шешир. Његову фотографију, на жалост, немам јер деда Ђела није хтео да се слика верујући, по старом, да ће од тога умрети.

Нокте није сам подрезивао, то је чинио бербери. То му је и дошло главе јер га је брица озледио и Ђела је умро од тровања крви у 79. години живота.

За собом је, поред новца, оставио неколико кућа, винограде, њиве и ливаде.

Без шћореша

Кућа у којој је деда Ђела живео и умро сахрањена је још под Турцима за 1200 дуката што је била врло висока сума. Заузимао је простор од 150 квадрата а састојала се из предсобља, кухиње и пет соба. Кућу је градио тада чувени мајстор Трајко од најбољег материјала. Сва дрвена-рија била је од буковине а под од дасака сандучара јер у то време није било чамовине. Авлија (двориште) била је пространа и калдрисана цела сем баште која је

заједно с двориштем била ограђена зидом високим два и по метра. Капија је била двокрилна, од храстовине.

У првој највећој соби налазила се клупа покривена ћилимима у облику слова „Г“ — миндерлук. Ту је било десет букових столица тапацираних шеваром. Шпорета у кући није било а свака соба имала је високу бронзану пећ. У кући је био и бакарни мангал с месинганим дрш-кама и улошком за пе-пео. Иначе, ручак се носио у пекару.

Деда Ђела је школовао само сина Алексу а кћери не јер за женску децу није ни било школе. Алекса је био трговац вином и кожом. Имао је пет синова и пет кћери. Један од синова је и мој деда по мајци Бранко Џипковић.

На коњу у школу

Деда Бранко се родио у Врању 1892. у кући свога деда Ђеле. Ту је завршио шест разреда гимназије, колико је тада било у Врању, а преостала два наставио у Нишу. Док је служио кадар у Првој железничкој чети у Нишу, избио је први светски рат и деда је прешао мукотрпни пут одступања кроз Албанију, до Драча. Одатле је пребачен на Крф, а потом француским бродом „Аустралија“ у пристаниште Микра. Одатле у Зејтинлик и затим, јуна 1916, на распоред према фронту. После рата деда је као виши саобраћајни чиновник службовао у многим местима Србије и Македоније, од Новог Сада до Београда.

Одликовао се изузетном марљивошћу, строгошћу и према себи и другима. Волео је и познавао коње тако да је држао по једног или два за јахање а то је имало практичне разлоге. Деца су на коњима или у чезама одлазила у школу. Тако је моја мама Радмила постала врло добра јахачица и често се утркивала с возом јашући на својој омиљеној кобили.

Деда је волео да се у слободним часовима бави воћем и виноградом. И сада у 83. години поседује воћњак и виноград и сам их обрађује. Има богату литературу о гајењу воћа и винове лозе. Тај његов хоби омогућио му је да се сада налази у изузетној кондицији: сам се пење на стабла и ручком бере јабуке.

(Хонорар: 300 динара)

СВЕТЛАНА ЂУКИЋ — КАЛУЂЕРСКИ

ТОВАР ДЕЦЕ

Кад би у породици Дојчила Ђукића на свет стигло новорођенче, почињале су муке за »кућни савет«: какво му име дати а да се не понови оних двадесетак која су већ »заузели« његова браћа и сестре?

Наш деда је био најбољи деда на свету. Али, у историју племена Ђукић није ушао због тога већ зато што је за свог живота изродио равно двадесет и три сина и кћери! Председник Републике друг Тито два пута му је кумовао, његовом седмом детету Марти и деветом Бошку који је то име добио по најмлађем брату Југовићу из на родних песама.

Дојчилова деца звала су се: Чедомирка, Ката, Радосав, Обрад, Предислав, Милољуб, Мица, Ратомирка, Томислав, Миленко, Радисав, Бошко, Марта, Борисав... Догађало се чак да ни деда

Дојчило није могао увек да се присети имена сваког детета. Кад би његова трећа жена Маја родила дете, е, онда су настајале праве муке како пронаћи име за дете а да се не понове сва она која већ постоје у племену и уопште у породици Ђукић. Тада би заседао »кућни савет«. Почело би пребројавање и на крају би се ипак нашло погодно и пригодно име за новорођенче.

О овој великој породици из ужичког краја постоје многе анегдоте. Ево једне.

У воз који саобраћа на релацији Београд — Титово Ужице, седе један

преко пута друго цивил и војник.

— Где путујеш, војниче — упитао је цивил.

— На одсуство, у Ариље, а ти?

— И ја идем у Ариље. А чији си ти? — упорно ће цивил.

— Ја сам Предислав, син Дојчила Ђукића — рече војник. На то цивил прискочи војнику, загрли га и рече:

— Здраво, брате, зар ме не препознајеш? Ја сам Андрија.

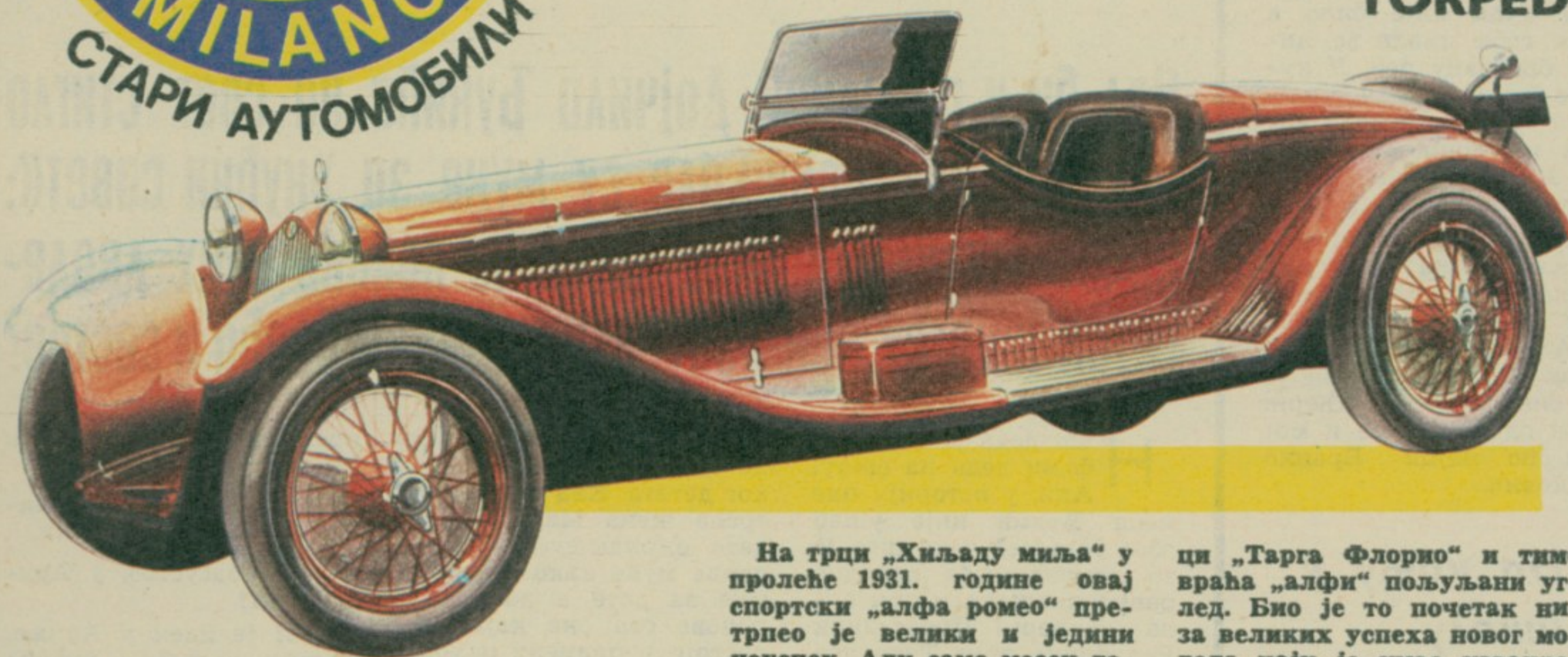
Забележио: Славољуб Томић (Хонорар: 200 динара)

НАЈБРЖИЈА

ALFA ROMEO 8C 2300 LUNGO TORPEDO ZAGATO 1931.

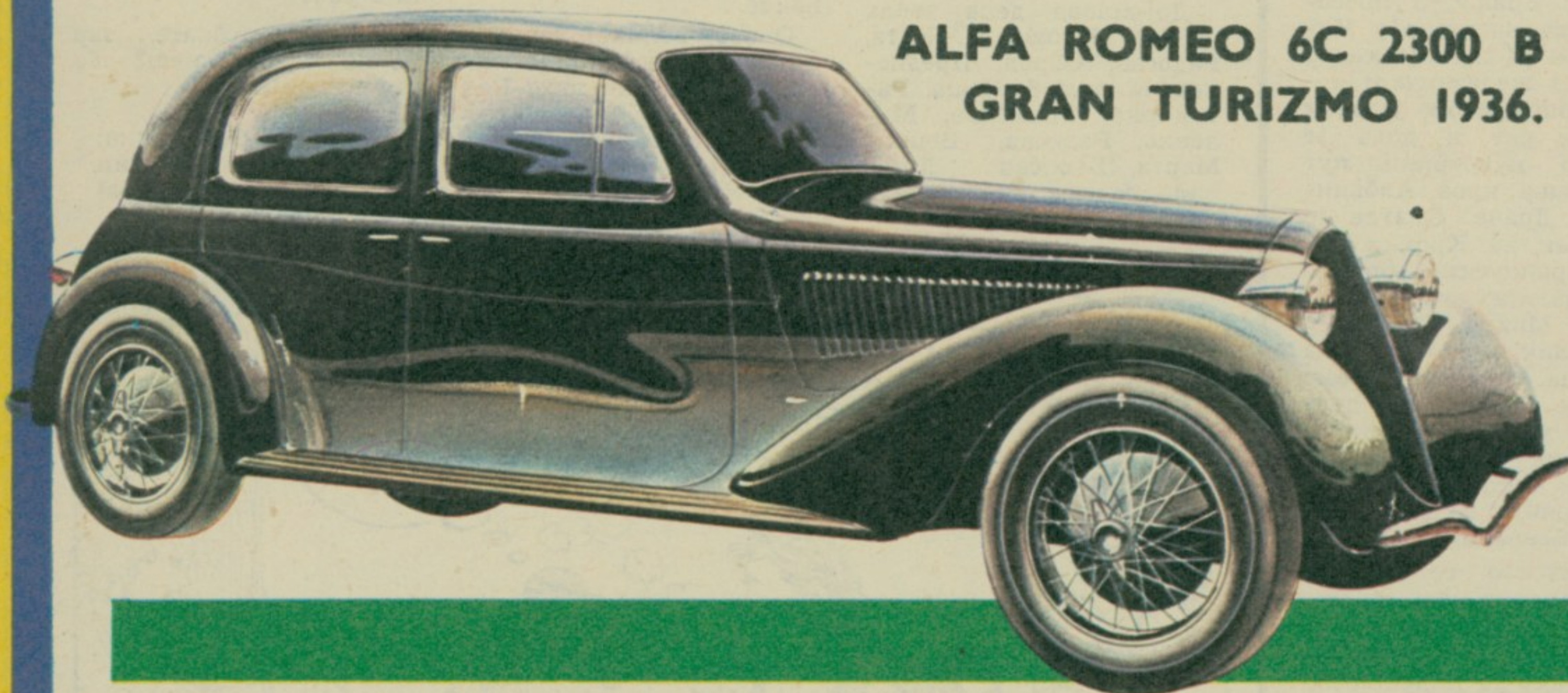
глави и развијао за оно време фантастичну брзину од преко 160 км на час. Алфа Ромео 8C 2300 могао се набавити у две верзије: „корто“ на краћој шасији (275 cm међуосовинског растојања на којој су монтиране углавном лаке каросерије двоседа — кабриолета) и „лунго“ са дужином шасијом (међуосовинско растојање 310 cm) на којој су постављене каросерије кабриолета и купеа са 4 седишта. До 1934. године израђено је укупно 188 аутомобила које је „обукао“ чувени италијански каросерист Загато због чега овај модел носи и његово име.

МОТОР: 8 цилиндара у нису, проврт 65x88 mm, запремина 2336 cm³, 142 КС при 5000 о/мин, макс. брзина 165 км/час.

На трци „Хиљаду миља“ у пролеће 1931. године овај спортски „алфа ромео“ претрпео је велики и једини неуспех. Али само месец дана касније чувени возач Таццо Нуволари побеђује у тр-

ци „Тарга Флорио“ и тиме враћа „алфи“ пољуљани углед. Био је то почетак низа великих успеха новог модела који је имао изванредан мотор од 8 цилиндара са две брегасте осовине у

ALFA ROMEO 6C 2300 B GRAN TURIZMO 1936.

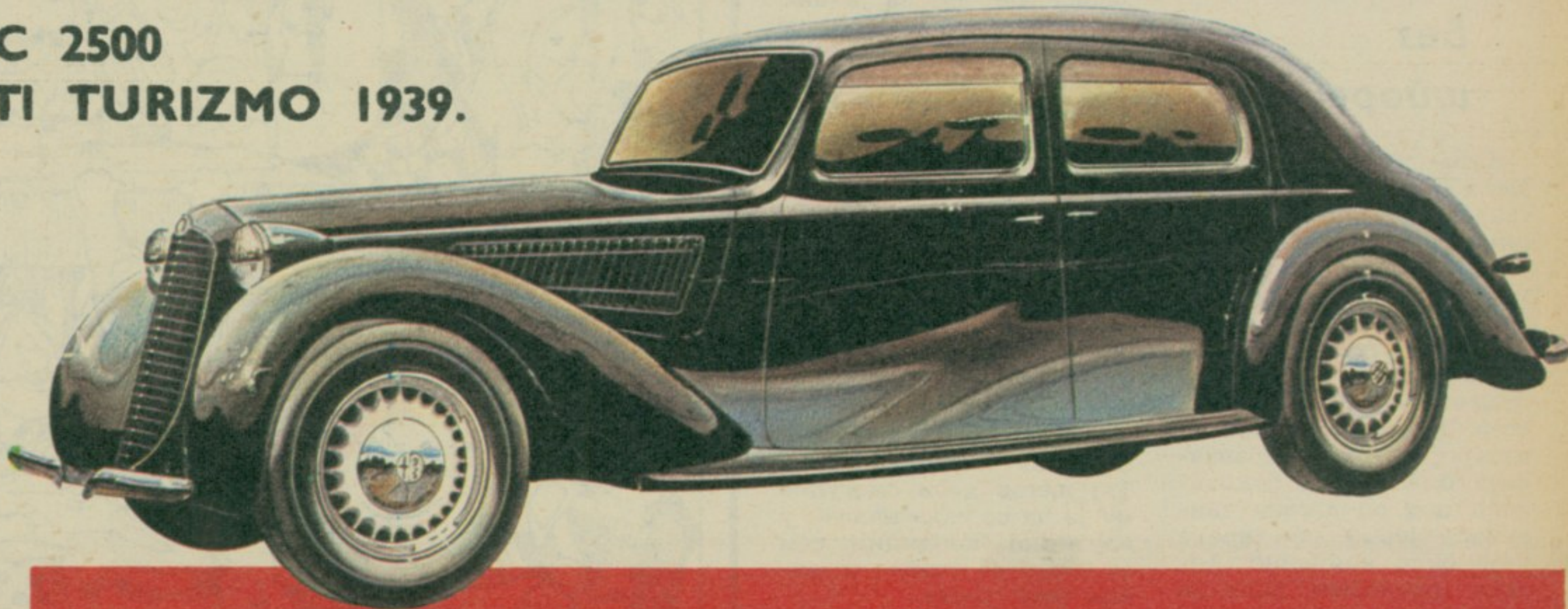
Нови модел већ познате италијанске фабрике приказан је први пут још 1935. године. Одликовао се веома модерним решењем вешања предњих и задњих точкова. У то време „Алфа“ је била једна од првих фабрика у свету која је серијски постављала на неке своје моделе независно вешање сва чегири точка. Овај тип аутомобила рађен је у три варијанте, као и његов претходник: „гран туризмо“ (на цртежу) са 4 односно 5 седишта, „туризмо“ са 6 до 7 седишта и „пескара туринг“ са 4 седишта. До 1937. године произведено је укупно 78 аутомобила овог типа.

МОТОР: 6 цилиндара у низу, проврт 70x100 mm, запремина 2309 cm³, 70 КС при 4400 о/мин, макс. брзина 120 км/час.

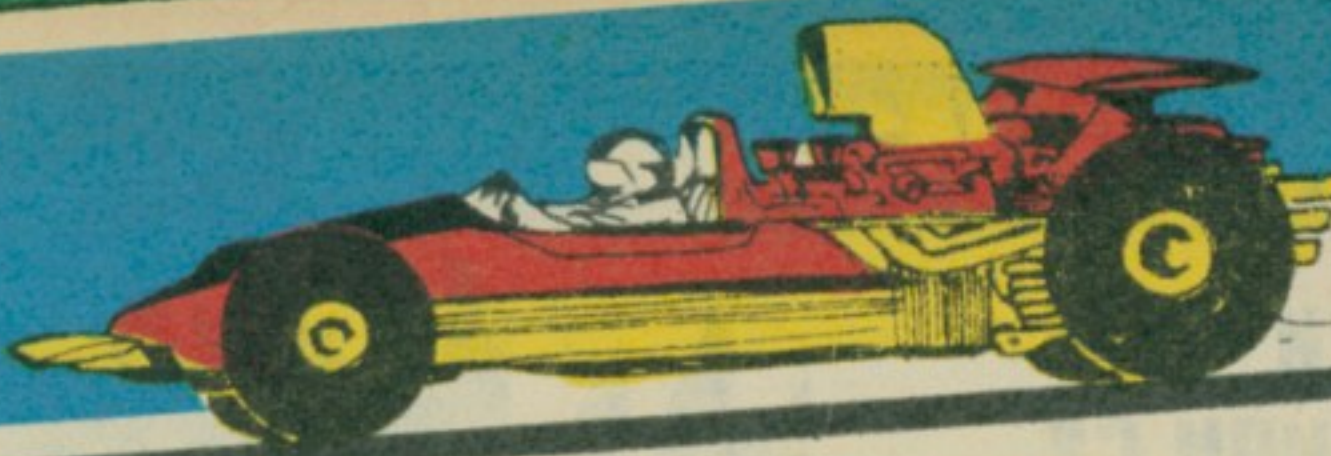
ALFA ROMEO 6C 2500 BERLINA 5 POSTI TURIZMO 1939.

Модел „туризмо“, приказан на цртежу, био је најкомфорнији од свих произвођених варијанти овог типа јер је имао неуобичајено велико међуосовинско растојање (325 cm). Остале варијанте су „спорт“ са 300 cm међуосовинског растојања, „супер спорт“ са 270 cm. До 1943. године произведено је укупно 285 аутомобила овог типа.

МОТОР: 6 цилиндара, проврт 72x100 mm, запремина 2443 cm³, 87 КС при 4600 о/мин, макс. брзина 143 км/час.

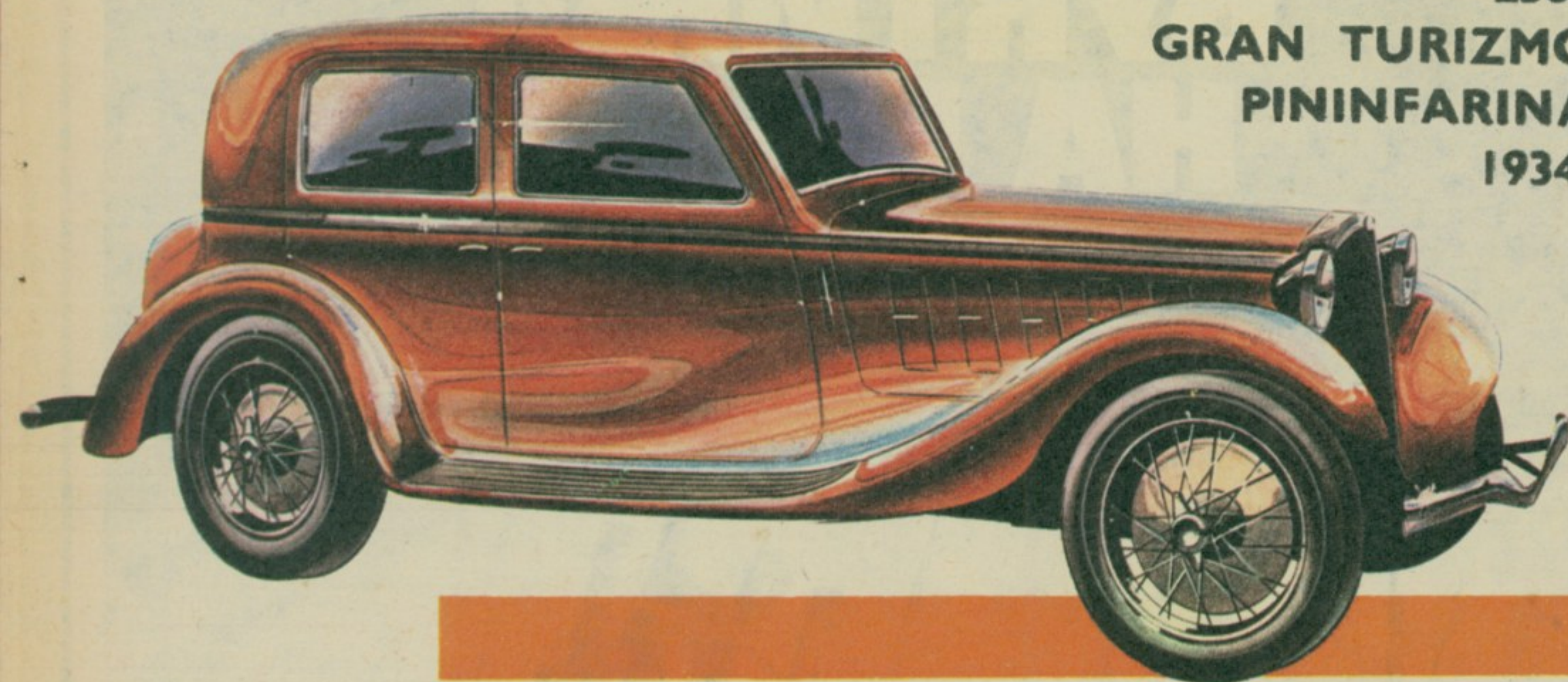
IA CVETU

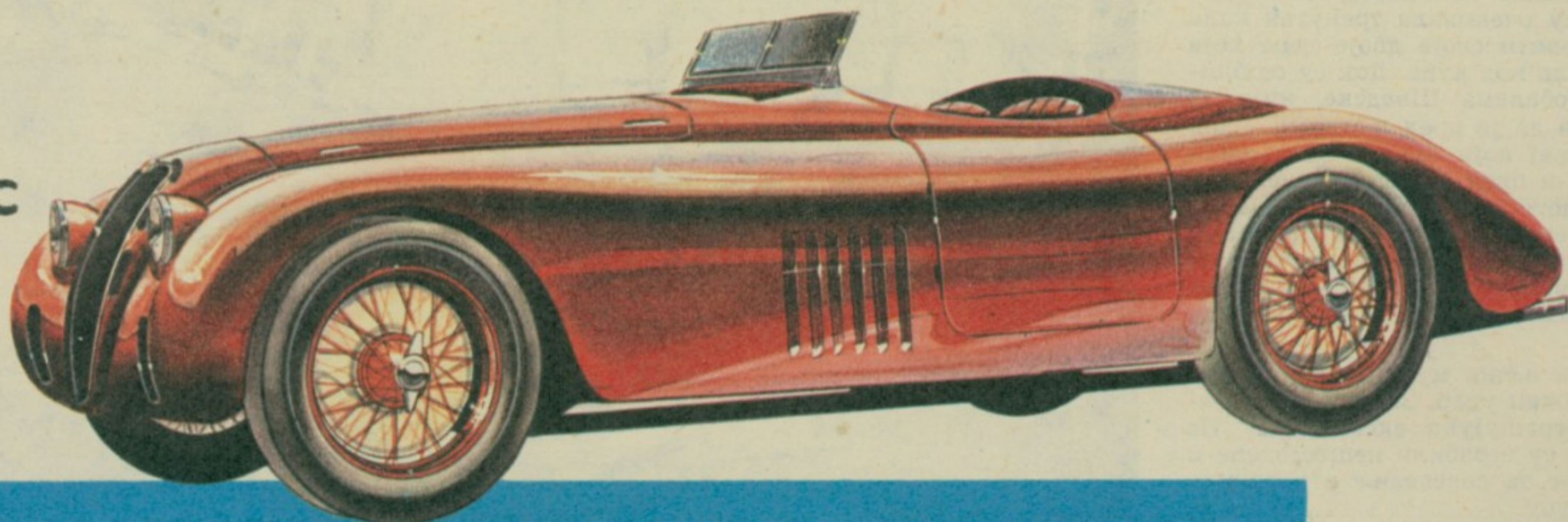
**ALFA ROMEO 6C
2300
GRAN TURIZMO
PININFARINA
1934.**

Мада аутомобил приказан на слици никад није био серијски произвођен, фабрика га увек помиње у прегледу својих старих и чувених возила јер је његова каросерија, коју је израдио Пининфарина, један од најпознатијих каросериста света, била много лепша од серијске „Алфине“ лимузине. Тај „ружнији“ модел, иначе назван матични, израђивао се у три варијанте: као „туризмо“ на шасији од 321 cm међусовинског растојања и као „гран туризмо“ и „пескара“ на шасијама од 292,5 cm међусовинског растојања. Укупно је произведено 473 аутомобила овог типа.

МОТОР: 6 цилиндара у низу, проврт 76x100 mm, запремина 2309 mm³, 76 КС при 4400 о/мин, макс. брзина 130 км/час.

**ALFA ROMEO 6C
2500 SS
CORSA
1939.**

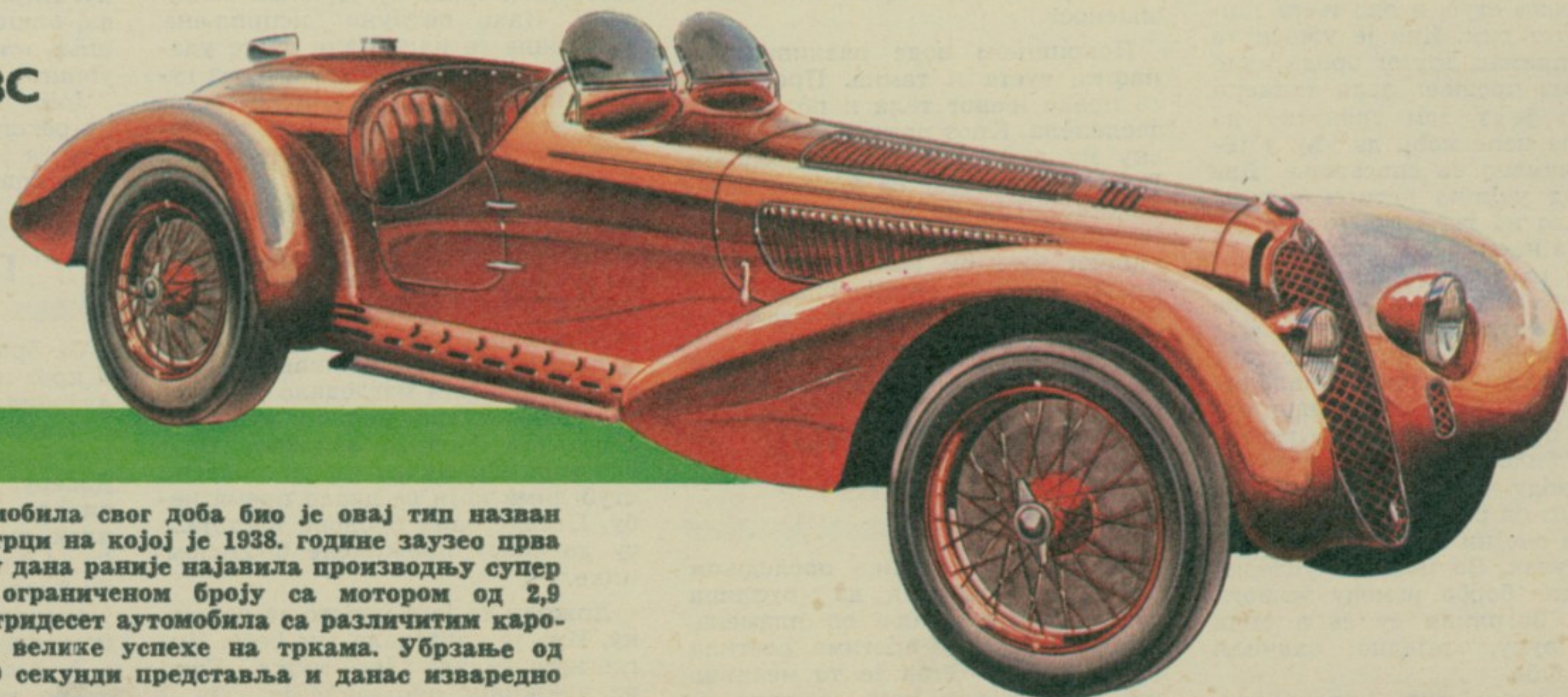
Произведено је само осам аутомобила све тркачке варијанте серијског модела 6C 2500 SS који су на многим међународним такмичењима

односили победе. Једна од најубедљивијих била је на трци „Тобрук-Триполи“ када је „алфа“ заузела прво, друго и четврто место. Стазу

дугу 1500 км победници (Борато и његов сувозач Санеси) превалили су возећи просечном брзином од 140 км/час!

МОТОР: 6 цилиндара у низу, проврт 72x100 mm, запремина 2443 cm³, 125 КС при 4800 о/мин, макс. брзина 200 км/час.

**ALFA ROMEO 8C
2900 B
TIPO
MILLE MIGLIA
1938.**

Један од најбржих аутомобила свог доба био је овај тип назван „Хиљаду миља“ по чувеној трци на којој је 1938. године заузео прва три места! Фабрика је годину дана раније најавила производњу супер спортског возила у веома ограниченом броју са мотором од 2,9 литара. Израђено је укупно тридесет аутомобила са различитим каросеријама који су постизали велике успехе на тркама. Убрзање од 0 до 100 км на час за само 9 секунди представља и данас извредно време.

МОТОР: 8 цилиндара у низу, проврт 68x100 mm, запремина 2905 cm³, 180 КС при 5200 о/мин, макс. брзина 200 км/час.

КРАЈ У ИДУЋЕМ БРОЈУ

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

ИНА СВЕНСОН И ЊЕН МУЖ ПРИБЛИЖИЛИ СУ СЕ ИВИЦИ ПАЛУБЕ. ТАНКЕР ЈЕ МОГАО СВАКОГ ТРЕНУТКА ДА ЕКСПЛОДИРА, А ЧАМЦИ ЗА СПАСАВАЊЕ БИЛИ СУ УНИШТЕНИ.

Већ пет година Ина Свенсон била је у браку. Њен муж, запослен у Шведској трговачкој морнарици, више је времена проводио на мору него са својом породицом.

Сада је Ина први пут могла да пође са својим мужем на море. Путовање великим танкером за превоз нафте „Јоханисхусом“ био је најужбудљивији догађај у њеном животу. Одушевљавала се живописним изгледом медитеранских острва, лукама у којима су пристајали, западном обалом Француске.

Иако је ово путовање за њу био незабораван доживљај, она је с радошћу очекивала тренутак када ће загрлити своје двоје деце која су остала код куће. Док су се приближили обалама Шведске, није ни слутила да је пред њом још један доживљај који никада неће заборавити и пред којим ће избледети све лепоте овог дугог путовања.

Танкер је већ одавно упловио у воде Ламанша. У раним јутарњим часовима 9. јуна 1955. године већ се налазио недалеко од белгијске обале.

Ину и њеног мужа из сна је трагао снажан удар. Затим је уследила застрашујућа експлозија. На брзину су зграбили нешто одеће и појасеве за спасавање и истрчали на палубу...

Велики танкер „Јоханисхус“, носивости десет хиљада тона, сударио се с панамским теретним бродом „Баканир“...

НОВА ОПАСНОСТ

Са „Јоханисхуса“ дизао се огроман ватрени стуб, а око њега ширио се густ дим. Ина је ужаснута гледала прамак другог брода како израња из предњег дела танкера. Схватила је у том тренутку да њих двоје неће моћи да уђу у један од чамаца за спасавање. Два чамца, од укупно четири колико их је било на танкеру, горела су. Друга два нестала су без трага.

Танкер се све више нагињао и сваког часа могао је да се преврне. Ина и њен муж су се приближили ивици палубе. Очекивали су да танкер сваког тренутка експлодира. Без чамаца за спасавање изгледа да преживе бродолом готово да није било. Ипак, боље је да скоче у воду него да чекају ту да их експлозија разнесе.

Неми и очајни гледали су се један тренутак. За њим ће уследити страшна борба између живота и смрти. Загрлили су се а онда чврстих руку, заједно скочили преко палубе.

Док је после дугог пропадања кроз воду израњала на површину, Ина се очајнички борила да дође до ваздуха. Њеног мужа није било поред ње. Почела је да је хвата паника. Освртала се неће ли га негде угледати. Око ње је била са-

мо вода. Уто је приметила нову опасност.

Површином воде разливала се нафта, густа и тамна. Преливала се преко њеног тела и потпуно је заслепела. Кроз црну лепљиву маску на лицу угледала је пламен. Приближавао јој се брзо и незадрживо. Тежак мирис нафте ју је гушио и није била у стању да смисли шта би било најбоље да уради. Била је свесна једино тога да мора што пре да се удаљи са тог страшnog места.

НА ДРВЕНОЈ РЕШЕТКИ

Док је очајнички, последњом снагом, покушавала да отплива што је могуће даље од пламена, наједном је под прстима осетила нешто тврдо. Била је то некаква дрвена решетка која је пала са брода. Чврсто се ухватила за њу и трудила се да мрвице снаге које су јој преостале, уложи да би се што пре удаљила од запаљене воде.

Осећала је да ваздух постаје све

топлији. Образи су јој били зажарени. Иако потпуно исцрпљена, још више се напрезала да се удаљи од страшnog пламена. Кроз густ дим назирала је контуре осталих бродоломника који су се, попут ње, трудили да избегну смрт у ватри.

Изгубила је сваку представу о времену.

Ускоро је почело да свиће и први јутарњи зраци су осветлили застрашујући приказ: „Јоханисхус“ је био сав у пламену, из њега је куљао густ дим, „Баканир“ исто у пламену, али изгледало је да се на њему ватра полако стишава. Неколико бродова налазило се у близини. Привукао их је сабласни стуб дима који се дизао према небу. Посаде ових бродова настојале су да спасу преживеле бродоломнике.

Држећи се још чврсто за решетку, Ина је погледала око себе. Нигде није видела свога мужа. „Само да преживи“ очајавала је. „Он је потребан нашој деци.“ Последњом снагом удаљила се још неколико метара од запаљене нафте.

А тада, потпуно исцрпљена и без икакве наде за спас, Ина је кло-нула. Глава јој је пала на решет-

ку. Није имала више снаге да плива, више није могла ни да размишља, нити је била свесна да ли је уопште жива или мртва.

Још је била чврсто припијена уз ретшетку када ју је неки морнар са једног од спасилачких бродова спазио.

ПРЕЖИВЕЛИ

Са брода је брзо спуштен чамац и кроз неколико тренутака Ина се налазила у сигурности, на палуби спасилачког брода. Са још петнаест бродоломника искрцала се у Доверу. Међу преживелима није видела свога мужа. Горко је заплакала. У том тренутку желела је да ни она није преживела, и да би било боље да је заједно са својим мужем нашла смрт у запаљеном мору.

А онда је стигла вест, дивна и скоро невероватна. Њен муж, заједно са још шест бродоломника, био је жив и налазио се у Маргејту.

Ина Свенсон се у том тренуту осећала као да се наново родила.

И. В.

ШАЦА УБАВИЋ:

Свечано отварање

ОПЕТ
НЕКА
РЕКЛАМА!

ОПААА!

ДАНАС СВЕЧАНО
ОТВАРАЊЕ КРЧ
"ТОР"! СВАКЕ
СУБОТЕ МУЗИКА
ДО ЗОРЕ!

ТАМО ЋУ ОДВЕСТИ
МАРГИТУ
И ЊЕНУ
МАМУ!

МАЛО
КАСНИ-
ЈЕ...

БИЋЕ ТАМО
ОТМЕНОГ СВЕТА
И БЛА... БЛА...

ПА ТО ЈЕ
ДИВНО,
ШАЦО!

НАДАМ СЕ
ДА ЋЕ ТАКО
БИТИ!

ЈУПИИИ! ОБУЋИ
ЋУ СВОЈУ НАЈ-
ЛЕПШУ ХАЉИ-
НУ!

БИЛО ЈЕ
КРАЈЊЕ
ВРЕМЕ
ДА НАС
НЕКУД
ИЗВЕДЕ!

ЗНАШ,
КЛАРО, МОЈ
ВЕРЕНИК
ЈЕ УТИЦАЈНА
ЛИЧНОСТ!
ВОДИ НАС
НА ЈЕДАН
ВАНКЕТ
И БЛА...

ПОЖУРИ,
МАРГИ-
ТА!

АХМ!

ТВОЈА ПРИ-
ЈАТЕЉИЦА
ЋЕ ПУЋИ ОД
ЗАВИСТИ!
ХА, ХА, ХА!

ОХ, ЈЕДВА ЧЕКАМ
ДА СТИГНЕМО!

СИГУРНО ЋЕ НАС
СЛИКАТИ ЗА НЕКЕ
НОВИНЕ!
ХЕ, ХЕ, ХЕ!

ГЛЕ...
ГЛЕДАЈ-
ТЕ! НИ-
ЈЕ ВАЈ-
ДА...

МНОГО
КАСНИЈЕ

ДОБРО
ДОШЛИ

СПЕЦИЈА
ЛИТЕТИ
КУЋЕ

СЛУШАЈТЕ, ВИ!
НИКОГ ЈА
НИСАМ
ПРЕВАРИО! НА
ПОЗИВНИЦИ
ЈЕ СТАЈАЛО
"ТОР"! И ШТА
БИ ВИ ХТЕ-
ЛИ?

НАЈРАДИ-
ЈЕ БИХ
ТЕ ЗАДА-
ВИЛА!

ОТМЕН
СВЕТ!
НОВИ-
НАРИ!
ГРРРР!

ЈА ТЕ МИЦО
МНОГО ВОЛИМ

ДИСК-ЎОКЕЈ

ОСВАЈАЧИ НЕБА

Кад је богаташ Рејмон Ортег расписо награду од 25 хиљада долара за оног ко први у лакој авиону прелети Атлантик, поштански пилот Чарлс Линдберг дошао је у пролеће 1927. године у компанију „Рајт“, коју су основала славна браћа из Кити Хока.

— Желим да купим једну „беланку“! — рекао је. — Намеравам да прошетам од Њујорка до Париза, па ми се ваш авион за то чини најпогоднији! Нудим вам 25.000 долара!

Чарлс Линдберг који је 20—21. маја 1927. године авионом „Дух Сент Луиса“ полетео из Рузвелт Филда према Паризу.

— Да прошетате од Њујорка до Париза? — згранули су се шефови „Рајта“. — Лудацима не продајемо авионе! Наша фирма чува углед!

— У реду — плавокоси поштански пилот слегао је раменима. — Идем код кон куренције. Послужиће ми и један „рајан“!

Конструктор „беланке“, темпераментни досељеник са Сицилије Вузепе Беланка, направио је скандал у компанији „Рајт“:

— До ђавола викао је. — Тај човек вам је понудио 25.000 долара! Зар долари лудака нису исто тако добри као долари мудраца? Зар ви мислите да ће Ортегину награду освојити неки мудрац? Осећам да ће тај ваш лудак прелетети океан! Прелетеће га на „рајану“, а не на мом авиону! Ви сте идиоти!

За сукоб у компанији „Рајт“ сазнао је лукави бизнисмен, милионер Чарлс

Левин. Осећао је да авиацији припада будућност.

— Авион може допрети до сваке тачке на Земљиној кугли! — закључио је Левин. — Брзина је симбол модерног доба. Авиација је бизнис какав се само пожелети може и зато ћу отворити поштанске линије између највећих градова Америке и Европе. Ко буде први посејао први ће и жњети. Зашто то не бих био ја?

Чарлс Левин је отишао у компанију „Рајт“.

— Хоћу да купим вашу „беланку“ и право да производим такве авионе — понудио је. — Наравно, ако је цена приступачна!

— Продаћемо вам „беланку“ уз услов да преузмете и њеног конструктора, сињора Беланку! — одговорили су му директори, желећи да се реше Сицилијанци који им је од случаја Линдберг загорчавао живот. — Цена је 25.000 долара. Већ имамо такву понуду!

— Имали сте понуду једног лудака! — мирно је одговорио Левин. — Зашто му нисте продали? Ја вам нудим 15.000!

Купопродајни уговор је потписан истог дана. Чарлс Левин задовољно је трљао руке.

ЛЕВИНОВЕ СМИЦАЛИЦЕ

Вузепе Беланка је у ново Левиново предузеће довео и свог пријатеља и сарадника, механичара и искусног пилота Кларенса Чемберлена који је „беланку“ најбоље познавао. Уверењени Сицилијанац, који шефовима „Рајта“ никако није могао опростити што су спречили да његов авион освоји Ортегину награду, предложио је новом послодавцу да они прелете Атлантик.

— Онај Линдберг није био луд кад је хтео да купи моју машину. То је најбоља лака машина на свету. Кларенс Чемберлен је човек који може стићи до Европе. Нема бољег пилота од њега!

Чарлс Левин није био нека поштењачина, али је био снажљив, интелигентан и храбар човек. Допао му се конструкторов предлог.

— Тај брбљиви Сицилијанац је у праву! — размишљао је. — Ортегова награда износи 25.000 долара. Ако и не добијем награду, ипак ће то бити одлична реклама. Новине ће дебело платити за ексклузивне извештаје о припремама и току прелета! Филмске ком-

паније отимаће се за право снимања! Организоваћу тај прелет. Пилотима ћу дати добру плату и мали проценат од свих уговора које будем склопио!

Левин је пријатељски потапшао конструктора по рамену:

— Свиђа ми се ваша идеја, драги мој Беланка! Али ми се не свиђа нешто друго. Не свиђа ми се тај ваш Чемберлен! Тај туњавко, шкрт на речима, неотесан, безизражајног лица, лењих покрета! Зар вам он личи на хероја коме ће усамљене даме, кад буде прелетео океан, писати срцепарајућа писма? Мени треба неко ко личи на Рудолфа Валентина или бар Дагласа Фербанкса!

Чарлс Левин узео је двојицу већ познатих пилота, Лојда Бертоа и Берта Акости. Тада је Беланка у Левиновом предузећу направио русвај већи него у „Рајту“: нападао је новајлије залажући се за старог пријатеља Чемберлена. Први је нерве изгубио Акоста. Послао је до ђавола и Беланку и Левина и прешао

у табор већ славног Ричарда Берда који је годину дана раније прелетео Северни пол, а припремао се да прелети и Атлантски океан.

Акостиним одласком ситуација се поправила.

— Смирите се, Беланка! — рекао је Левин Сицилијанцу. — За Ортегину награду летеће ваш пријатељ Чемберлен и Берто!

ЗАПЛЕЊЕНА »МИС КОЛУМБИЈА«

И заиста, Левин је одлучио да Берто и Чемберлен полете на тријумфални лет, али под једним условом: треба да потпишу уговор по којем ће годину дана после прелета испуњавати све аранжмане које у њихово име буде склопио. Наравно, Чарлс Левин ће за свој труд добити 90 одсто, а сваки пилот по 5 одсто зараде.

— То је плачка! — наљутио се иначе за све незаинтересовани Чемберлен. — Нећу да потпишем!

— Потписаћеш, пријатељу! — супротставио му се

Берто. — За нас је најважније да први прелетимо Атлантик! Кад будемо добили Ортегину награду, вратимо Левиноу мило за драго!

Два пилота потписала су овај неправедни уговор на велико задовољство превезаног бизнисмена.

После неколико дана Берто се покајао. Адвокати су му саветовали да раскине уговор на време, јер после прелета биће касно. Левин на то није пристао, па га је Берто тужио суду. Суд је наредио да се, док траје спор, Беланкин авион који је у међувремену добио почетично име „Мис Колумбија“ — заплени.

Месец дана борио се Левин као лав да му се авион врати. Кад му је то најзад успело, 20. маја 1927. године, сазнао је да је „летећа луда“ Линдберг из Рузвелт Филда полетео према Европи.

КАКО ПОБЕТИ

Смицалице грамзивог милионера пружице су довољно времена Линдбергу да опреми свој авион типа „рајан“ који је добио име „Дух

— Ми чувамо углед — одговорили су згранути шефови фабрике »Рајт« кад им је поштански пилот Чарлс Линдберг саопштио да намерава њиховим авионом да прелети Атлантик. И док се међу њујоршким бизнисменима водила борба за престиж, он је својим »рајаном« кренуо на дуг и неизвестан пут.

Сент Луиса“ и прелети од Њујорка до Париза. Иначе, Ортегова награда би, по свему судећи, припала Чемберлену и Бертоу.

Чарлс Левин је био љут због овога, али је био један од оних људи који се никад не мире с поразом. Ортегова награда му је измакла. Значи, треба пронаћи нешто друго, нешто велико што ће бацити у засенак Линдбергов успех и име Чарлса Левина учинити познатим.

— Кларенсе, доста је било свађа! — рекао је ћутљивом пилоту. — Признајем, погрешно сам. Хоћу да поправим грешку. Спремио сам за вас други уговор. Добићете двоструко више него по ранијем, а после прелета нисте ми ничим обавезни. Али, ја ћу да летим с вама. Вићу вам навигатор!

Чемберлен се наругушио, али пре него што је и реч проговорио Левин га пријатељски обгрли преко рамена.

— Де, де, смирите се! Признајем, не разумем се баш много у навигацију, али мајстор као ви моћи ће и сам да се снађе. Кад је Линдберг могао сам зашто не бисте могли и ви? Зар сте гори од њега? Морате да пронађете нешто у чему можемо да надмашимо Линдберга!

— Већ сам о томе размишљао — одговорио је Чемберлен. — Можемо да надмашимо даљину његовог лета. Он је летео до Париза. Ми ћемо до Берлина, до Варшаве, а ако будемо могли — до Москве!

Чарлс Левин је измислио име непостојећег навигатора, јер му жена не би дозволила да лети, и обавез-

стио и њу и новинаре да ће тај новајлија летети уместо Бертоа. Кришом је у „Мис Колумбију“ сакрио своју летачку опрему и нешто пртљага. Нестрпљиво је с Чемберленом чекао повољан метеоролошки извештај.

Освануо је 4. јун 1927. године. „Мис Колумбија“ је била спремна, а време повољно за лет. Чемберлен је седео у пилотској кабини. Чарлс Левин појавио се на аеродрому у свечаном оделу и пришао авиону као да жели да поздрави пилоте и пожели им срећу.

У том тренутку лукави бизнисмен је спазио жену, једино биће кога се плашио, која је дошла да присуствује несвакидашњем догађају.

СЛЕДЕЋА СТАНИЦА — ЕВРОПА

Правећи се да има још нешто да каже пилоту, Левин се попео у кабину. Чемберлен је дао знак да се склоне дрвени троугли под точковима авиона. Дао је гас и „Мис Колумбија“ је јурнула преко писте. Међутим, на писти је још било знатижељника који су дошли да виде старт великог прелета. Да их не би згазио, Чемберлен је морао да одузме гас и врати авион на почетак полетне стазе.

Левина жена није приметила превару, али је Беланка схватио шта се дешава. Притрчао је авиону, попео се на чатак и дрекнуо на Левина:

— Силази, будало! Зар не знаш да...

Даље није стигао. Чемберлен је докраја гурнуо ручицу за гас, авион је кренуо и темпераментни Сицилијанац је пао с точка.

— Сада нека госпођа Левин запали хангар! — задовољно се исцерио Левин кад се „Мис Колумбија“ винула у ваздух. — Следећа станица — Европа!

Док се пресвлачио у летачки комбинезон нашао је у џепу сакоа 300 долара и онерасположио се.

— Заборавио сам да исплатим Беланку! — рекао је. — Ако нам се нешто деси пропашће овај новац!

Чемберлену су сати одмицали брже него Линдбергу, јер је Левин брбљао као сврака. Атлантик је „Мис Колумбија“ прелетела без

икаких тешкоћа. Тек кад су се два летача нашао над Европом, авион је запао у маглу. Чемберлен је био мртав уморан.

— Замените ме мало, Левине! — рекао је. — Држите курс и пробудите ме кроз двадесетак минута!

ЈУНАЦИ ГОДИНЕ

На висини од 7.000 метара авион је летео у густој магли. Левин се начас збунио и испустио команде. „Мис Колумбија“ је склизнула у ковит. Уместо да пробуди Чемберлена, Левин је уживао. Тако нешто још није доживео. Ни најмање није био свестан опасности. Да се Чемберлен није пренуо из сна и у последњем тренутку извукао авион из ковит, разбили би се негде у близини Амстердама.

Нису знали где се налази Берлин. Чемберлен је тврдио да се налази североисточно, а Левин да лежи југоисточно. Чемберлен је летео улево. Кад је опет предао команде Левину да би мало продремао, Левин је мењао курс удесно. Тако су читаву ноћ летели тамо-амо над Европом. Кад је свануло потражили су терен за слетање.

— Не можемо до Берлина! — рекао је Чемберлен. — Не знамо ни где је, а уз то имамо бензина за још неколико минута!

Шестог јуна у шест часова изјутра, после 43 часа и 49 минута летења „Мис Колумбија“ је слетела на ледину код села Хелфта близу Ајслебена у Немачкој. Био је то нов светски рекорд у праволинијској даљини лета 6.294 километра. Линдбергов рекорд био је премашен за пуних 485 километара.

Чемберлен и Левин постали су јунаци године. На тријумфалном путу кроз Европу Левин се посвађао с Чемберленом, око новца, наравно. Партнери су се растали.

Чемберлен је и даље радио као пилот, а Левин се заглибио у неке мрачне послове и доспео у затвор.

Линдберг је ипак био дете среће. Да Чарлс Левин није био мућкарош, Чемберлен би стартовао пре њега.

Р. А.

АНЕДОТЕ

ТРГОВАЦ ПЕРИМА

Славни француски писац Винтор Иго путовао је једном у Пруску.

— Чиме се заимате? — запитао га је на граници жандарм попуњавајући неки формулар.

— Писањем.

— Али ја вас питам чиме себи зарађујете за живот.

— Пером.

— Дакле, »Иго, трговац перима« — записа жандарм.

СМЕТА МУ

Показујући Сезанове слике државнику Клемансоу, познати сликар Клод Моне рече:

— Оне су тако лепе да се устручавам да радим поред њих. Зато их увек нечим покријем.

СТОТИ РОЂЕНДАН

Када је Черчил прослављао свој 82. рођендан многобројни фото-репортери дошли су да овековече и тај тренутак живота најпознатијег британског политичара.

— Надам се да ћу вас фотографисати и о вашем стотом рођендану — обрати се Черчилу један од фото-репортера.

— Зашто да не, младићу! Ви довољно добро изгледате да бисте дочекали и тај дан.

СПОРТСКА КВИЗИЈАДА

ТРИ ОЛИМПИЈСКЕ МЕДАЉЕ

Традиционалне међународне трке спидвеју одржавају се у: Пожаревцу, Марибору, Зрењанину?

1

Знаете ли ко је капитен тима ФК Партизан?

3

Југословенски боксери су освојили три олимпијске медаље. Знаете ли који су то боксери?

Знаете ли колико судија води једну рагби утакмицу?

5

Крикет је један од најпопуларнијих спортова једној од ове три земље: Грчкој, Великој Британији, Шведској?

2

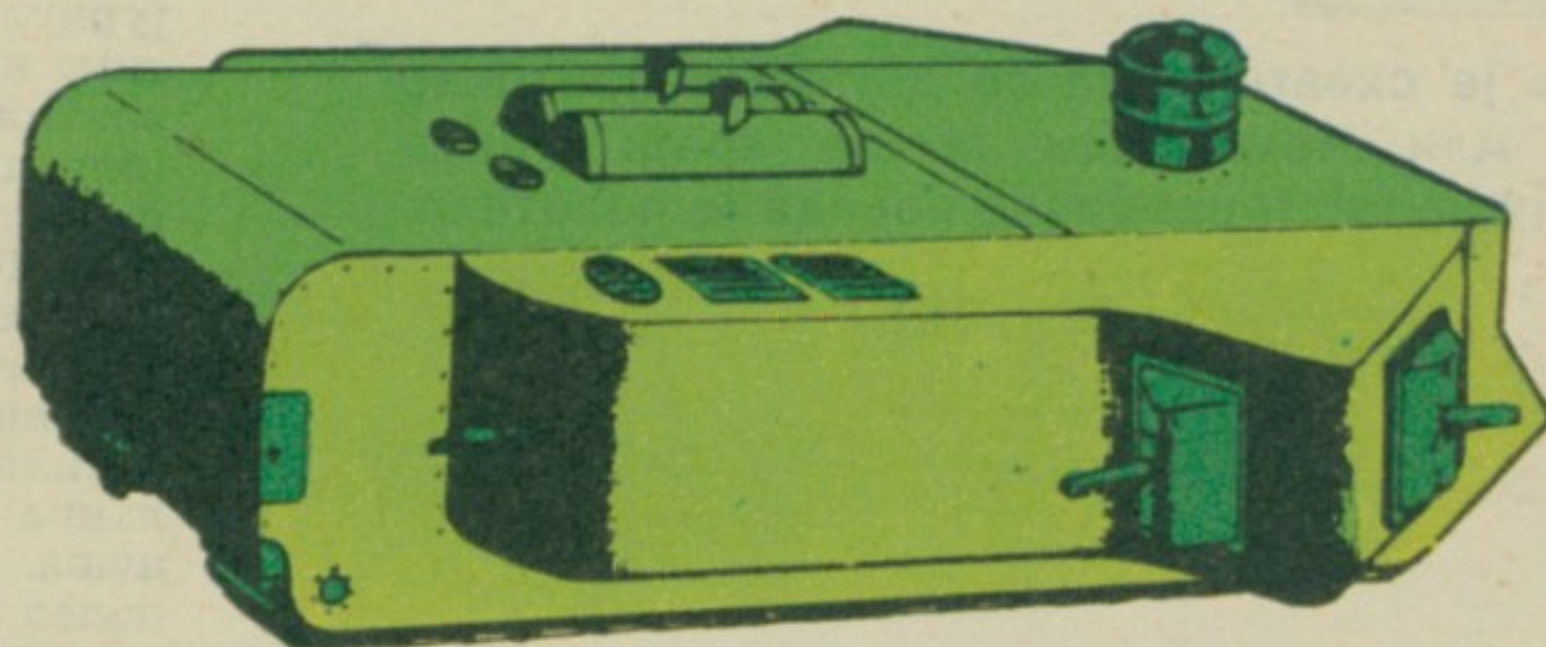
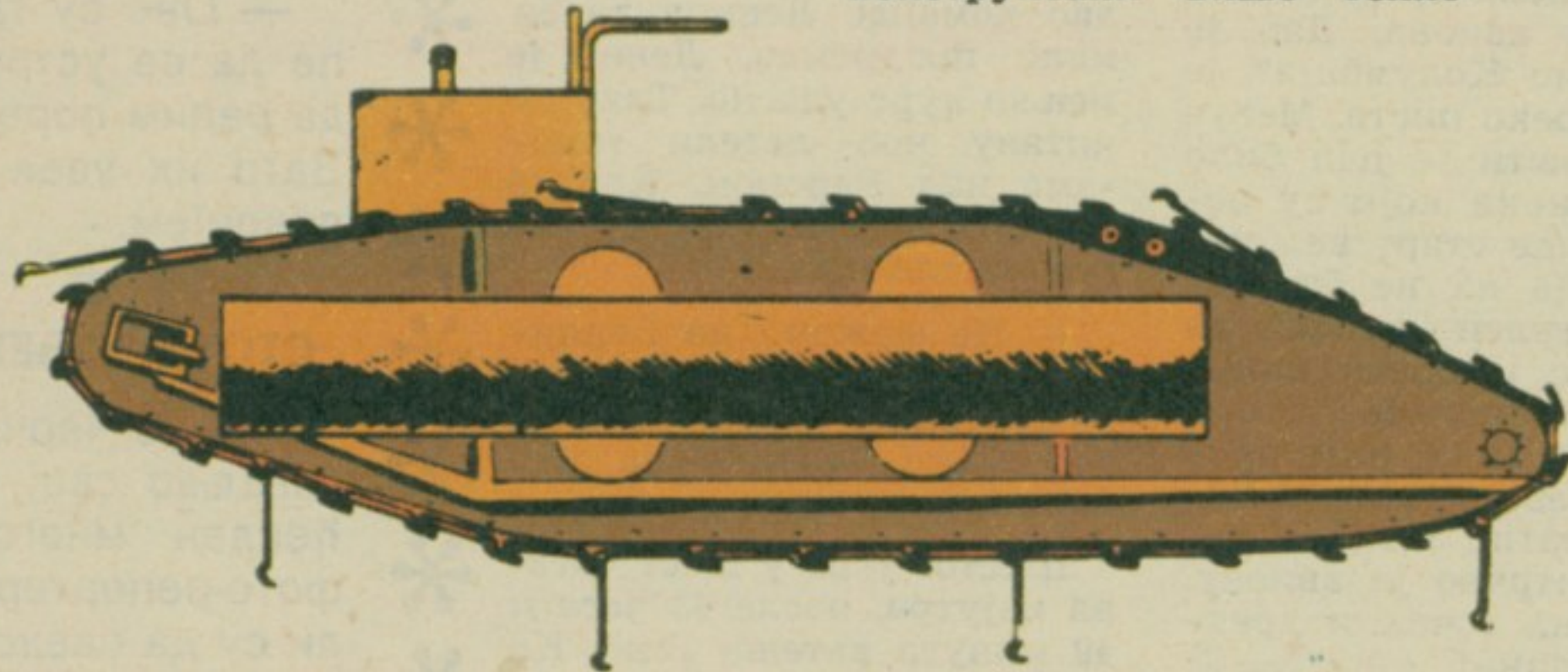
ОДГОВОРИ:

1) Међународне трке у спидвеју одржавају се у Марибору. 2) Крикет је један од најпопуларнијих спортова у Великој Британији. 3) Ненад Бјелкић је капитен тима ФК Партизан. 4) Два наша боксера су носила олимпијских медаља: Мате Паровић је 1972. године у Минхену освојио златну, а Звонимир Вујин две бронзане: у Мексикоу 1968. и Минхену 1972. године. 5) Рагби утакмицу судије један главни и двојица помоћних судија.

Слобода се брани и оружјем... 35

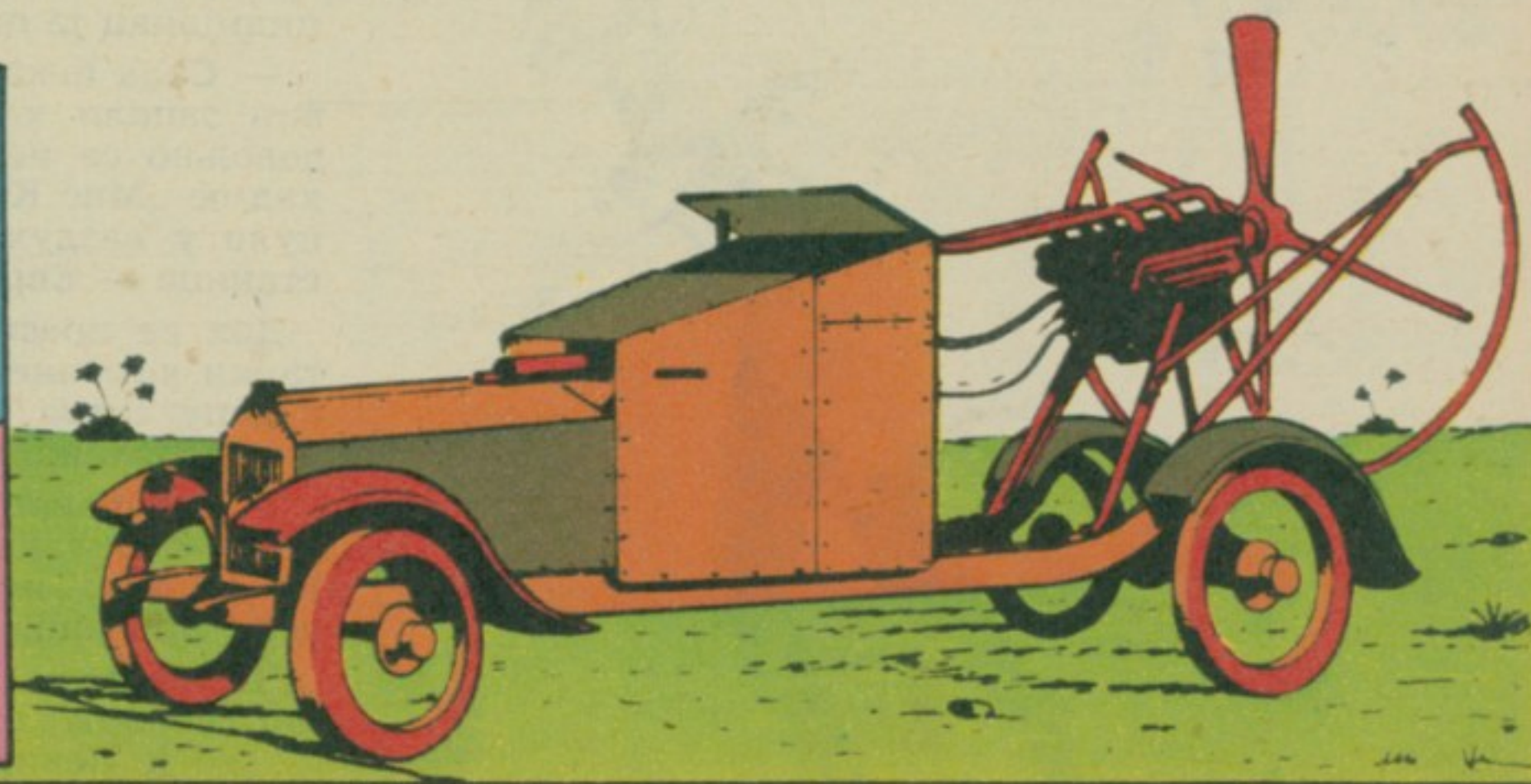
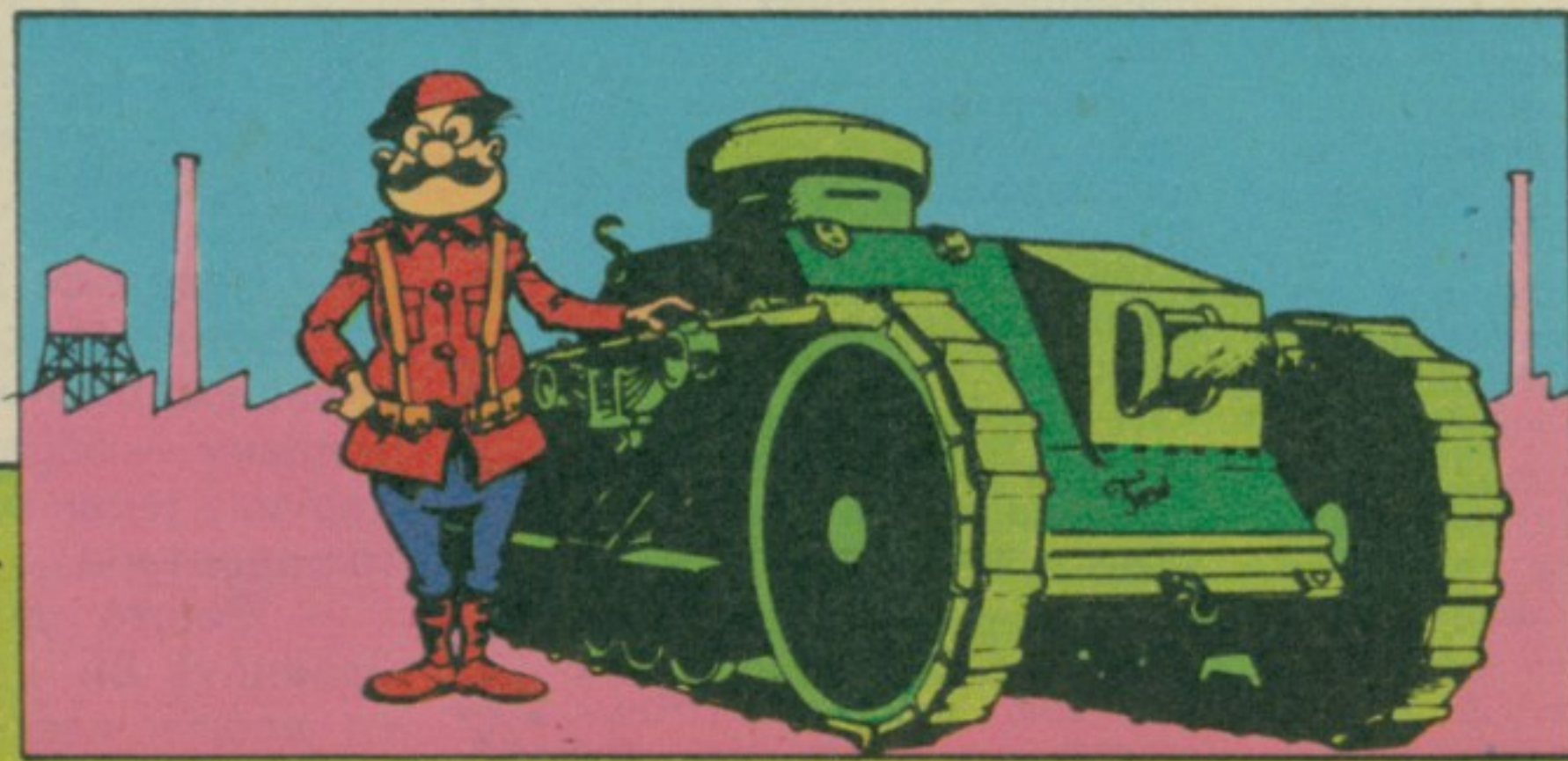
Поред тенкова за борбу, Британци су 1917. и 1918. додавањем одговарајућих уређаја на тенку типа „Марк I“ конструисали више тенкова за помоћне задатке. На цртежу лево је амфибијско возило израђено 1919. које се кретало и по води и по копну. На цртежу десно је

немачки тенк типа К, тежак 150 тона, наоружан са 4 топа од 77 мм и 2 митраљеза. Године 1918. израђена су само два таква тенка.

Насупрот „тешким тенковима“, стручњаци америчке компаније Форд довршили су мини-тенк, са посадом од 2 човека и једним митраљезом. Тенк је био тежак свега 3100 килограма и имао брзину од 13 км на час. Цртеж

десно приказује пројекат који су направили млади авијатичари РАФ-а. То је блиндирани аутомобил преврнут у возило за кретање по пустињи. Овај аутомобил имао је авионски мотор од 110 кс.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

НЕМА

УДРУЖЕЊЕ ЗА СВЕТИОНИКЕ,
ОСНОВАНО ПОД ПОКРОВИТЕЉ-
СТВОМ КРАЉИЦЕ ЕЛИЗАБЕТЕ I,
ВЕЋ СКОРО ЧЕТИРИ ВЕКА УБИРЕ
СИЛАН НОВАЦ: СВАКА
ЛАЂА КОЈА ПРОЂЕ ПОРЕД КУЛЕ
СВЕТИЉЕ НА БРИТАНСКОЈ ОБА-
ЛИ МОРА ДА ПЛАТИ ПУТАРИНУ!

ГУДВИНОВИХ СПРУДОВА

Крај обале енгле-
ске провинције
Корнвол, недале-
ко од улаза у лу-
ку Плимут, често
је долазило до бродолома
који су однели хиљаде људ-
ских живота. Морепловци
су вапили за светиоником
који би обележио по злу
чувену хрид Едистон. Сма-
трало се, међутим, да је не-
могуће саградити га због
огромних бесних таласа ко-
ји су даноноћно ударају у
подмуклу малу хрид.

Ипак се године 1696. на-
шао довољно упоран човек
— богати енглески трговац
Хенри Вистанли одлучио је
да се ухвати укоштац с ве-
тровима и таласима и по-
чео је да гради светионик
на Едистону. У року од све-
га две године, на опште чу-
до, зидање је приведено
крају и светионик је про-
радио на срећу свих помо-
раца.

Али, 26. новембра 1703.
баш када се ипсом случаја
и Вистанли налазио на све-
тионику ради неких оправ-
ки, изненада се подигао
снажан ураган и збрисао
све — светионик, Вистан-
лија и његове раднике. Бро-
доломи су се наставили.

Убрзо је већ 1706. године,
на истом месту, изникла но-
ва кула светиља захваљу-
јући другом богатом тргов-
цу који се звао Радјард. О-
вога пута едистонски све-
тионик имао је дужи век —
служио је 39 година, све
док 1. новембра 1755. у ње-
га није ударио гром. Радјар-
дови наследници две годи-
не касније почели су да
граде нови светионик од
чврстог гранита. Комади ка-
мена спајани су међусобно
везама „на ластин реп“ и
снажна гранитна кула одо-
лела је свим олујама и не-
погодама.

ДВА СВЕТСКА ЧУДА

Први светионик у исто-
рији подигнут је на острву
Фаросу код Александрије
283. године пре наше ере
по наређењу Птолемеја Фи-
ладелфског, а према нацр-
тима архитекте Сострата.
Био је начињен од белог
мермера, висок 135 метара.
По овом острву на готово
свим језицима светионик се
каже „фар“.

Бар исто толико познат
је и светионик на улазу у
луку прчког острва Родоса,

Александријски светионик, најстарији на свету

саграђен у облику цинов-
ске статуе бога Аполона и
због тога назван „Колос с
Родоса“. Њега је порушио
земљотрес. И фароски и
родоски светисник убраја-
ли су се у античко доба у
светска чуда.

Сви стари морепловци, о-
сим Феничана, бродили су
искључиво по дану и др-
жећи се обала, али се не
тако ретко догађало да их
снажни ветрови и олује по-
вуку на пучину одакле се
голим оком копно није мо-
гло разазнати.

У таквим условима лађе
нису могле, нарочито по
мраку, да пристану у как-
ву луку у којој би сачека-
ле нов дан и наставиле пло-
видбу. Због тога су у бли-
зини свих важнијих лука
подизане високе куле на
чијем врху је стално горе-
ла ватра, једини спас из-
губљеним поморцима.

Ни стари Римљани нису

заостали у подизању све-
тионика и први који се
памте на италијанској о-
бали налазили су се код
Остије, Поцуолија, Месине
и на Каприју. Римљани су
мислили и на удаљеније об-
ласти свог огромног цар-
ства па су куле светиље по-
дигли и на обе олујне обале
Ламанша, енглеској и
француској.

ОПСАДА САН БЕНИЊА

О светионику на обали
Енглеске не зна се ништа
осим да се срушио почет-
ком наше ере. Француски
је трајао до 1640. године.
Израђен је на стени коју
су мештани поткопавали да
би одличан камен искристи-
ли за своје потребе. То је
и ослабило темеље светио-
ника и он се једног дана
срушио.

Оно што је стари век за-
почео средњи није одмах
наставио. Од пропасти Рим-
ског Царства до 14. века
није подигнут ниједан све-
тионик. Енглеска је била
прва земља која је схвати-
ла њихов велики значај и
већ од 16. века опасне бри-
танске обале биле су на-
чишкане светлећим кулама,
а непрекидно су подизане
и нове. Светионици су ни-
цали на свим важнијим и
опаснијим тачкама енгле-
ске обале.

Највећи број енглеских
светионика подигнут је на
подстицај и новцем удру-
жења „Тринити-Хаус“ из
Детфорда, основаног под по-
кровитељством предузим-
љиве краљице Елизабете I.
Ово предузеће за светио-
нике, како се убрзо испо-
ставило, представљало је
крupan финансијски подух-
ват. Све лађе које су про-
лазиле поред светионика, и
према томе служиле се њи-
ма, морале су да плате по-
приличне суме новца. Ово
је била нека врста путари-
не коју је захтевала сама
краљица.

Ускоро су и друга преду-
зећа и приватници тражи-
ли и добијали од Круне доз-
волу да граде светионике
и на њих убиру новац.
Ту лежи тајна и објашње-
ње зашто је по Енглеској
никло толико светионика.

Овакво стање потрајало
је до доласка на престо Ви-
љема IV. Он је смањив та-
ке које су лађе плаћале за
пролаз поред кула свети-
ља и одобрио удружењу
„Тринити-Хаус“ да преу-
зме све светионике, под ус-
ловом да претходно обе-
штети дотадашње власни-
ке.

Ни Италија није занема-
рила обележавање опасних
тачака на својој обали, али
је знатно заостајала за Ен-
глеском. Један од најстари-
јих светионика у Италији,
не рачунајући античке, на-
лази се на спруду који јед-
ва вири из воде наспрам лу-
ке Ливорно. Подигла га је
Република Пиза 1303. го-
дине.

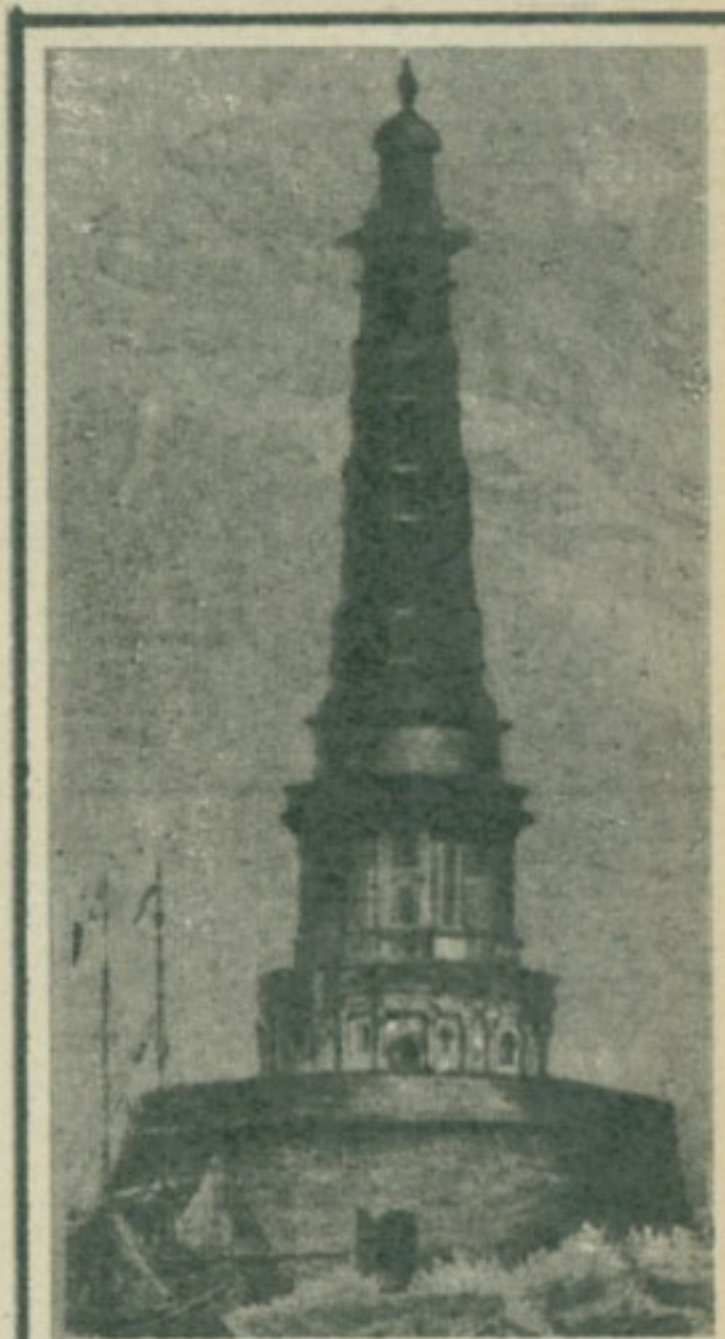
Бенова је своју велику
и значајну луку осветлила
1326. године са два светио-
ника, један на Старом молу,
други на врху Сан Бенињо.
Овај други освојили су
Французи 1512. Да би их
истерали, грађани Бенове
опсели су, а затим сруши-
ли кулу светиљу. На истом

месту подигнута је 1543. о
општинском трошку нова.

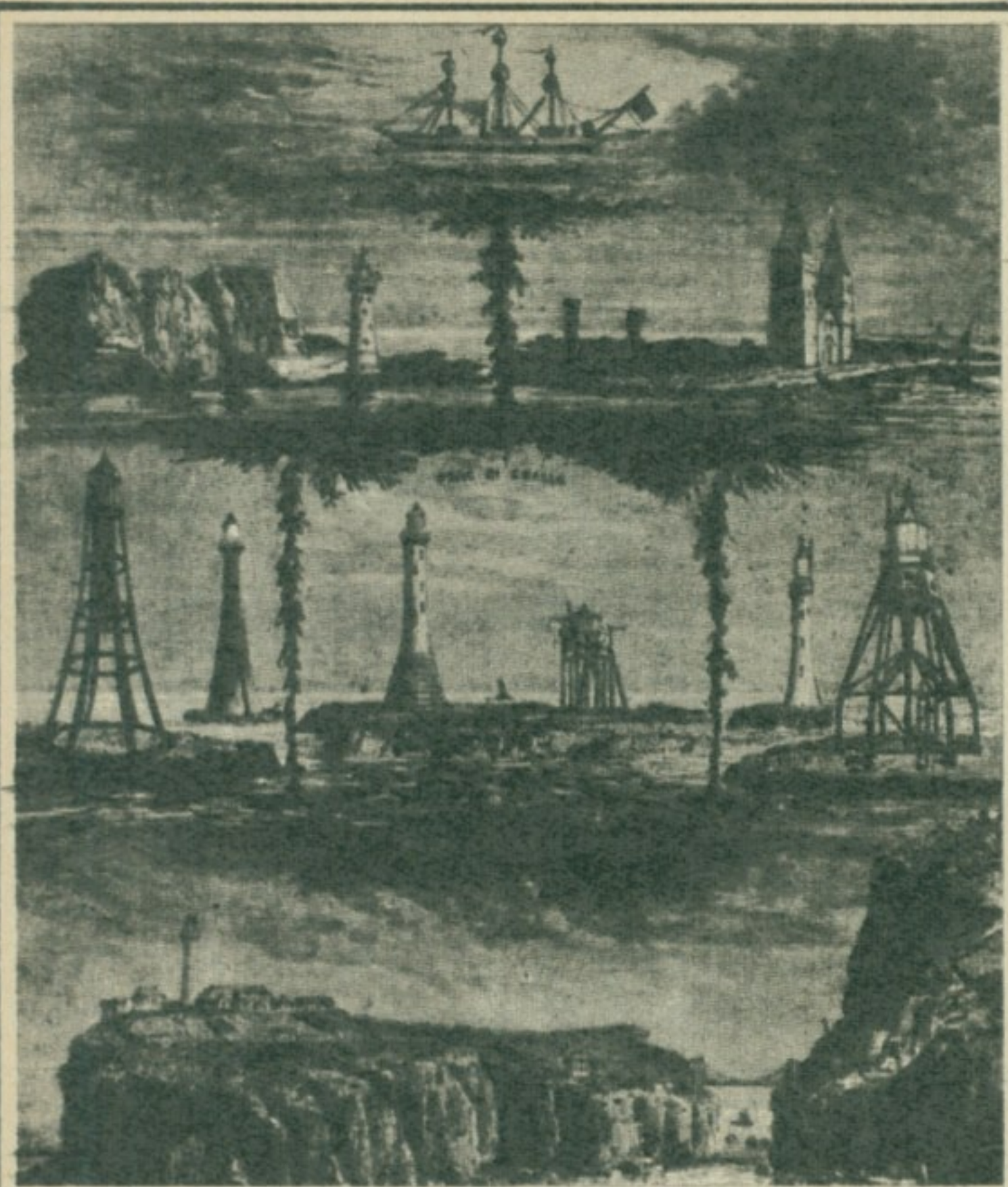
КАКО ДОБИТИ ВЕЧИТИ ПЛАМЕН?

Постојали су различити
типови светионика, боље ре-
чено разне врсте светлос-
них сигнала. Неки су обе-
лежавали луку, други хри-
дине, трећи пешчане спру-
дове. Једни су морали да се
виде са удаљености од, на
пример, 27, други са разда-
љине од свега 5 миља, већ
према намени. Тако је, ма-
ње-више и данас. И светло-
сти на њима су се разлико-
вале. Могле су бити непо-
мичне или окретне, са стал-
ним светлом или жмирка-
јуће, или наизменичне...

Научници нису успели да
утврде на који начин су
антички народи добијали
пламен на светионику. Прет-
поставља се да су употре-
бљавали асфалт и петролеј.
Од средњег века, па скоро
до 18. столећа, пламен на
врховима светионика доби-
јао се од каменог угља ко-
ји је сагоревао у нарочитој
позденој посуди. Овај пла-
мен нису гасиле ни кише
ни ветрови, али та светлост
била је слаба.

Најбоље опремљена
кула светиља била је
у Нордуану. Али, и
њених 80 лампи ба-
цале су слабу свет-
лост.

Врсте енглеских и шкотских светионика

Временом је угаљ престао да се користи и замењен је петролејским лампама. Ни својим давало довољно јаку светлост ни сасвим одговарало потребама навигације.

Све до краја 18. века није био познат ниједан добар начин осветљавања на даљину и у томе се није отишло много даље од примитивних ватри које су гореле на светионицима старих народа.

Француски физичар Еме Арган позабавио се проблемом усавршавања лампи за светионике и 1784. године изумео је нарочиту „сваину“ за петролеј с двоstrukим протокм ваздуха. Сложена се састојала од цилиндричног шупљег фитиља постављеног у горњоме од стакла.

Топлота која се ослобађала сагоревањем петролеја на врху фитиља изазивала је снажно струјање ваздуха у горњем делу лампе. Једна струја улазила је у цилиндричну шупљину и пењући се навише разбуктавала пламен изнутра. Истовремено, друга струја потпиравала га је оспоља. Овај непрекидни двоструки проток ваздуха појачавао је сагоревање и знатно повећавао светлост пламена.

Следила су и друга усавршавања. Тако су, на пример, конструисани параболни рефлектори који су светлосне зраке слали у паралелним сноповима на велике даљине. Први рефлекторски светисник оваквог типа подијнут је 1784. у Дижелу, у Француској. Године 1790. систем је примењен и на светионику у Кордуану.

Рефлекторска огледала временом су тамнела од козације изазване морским ваздухом и влагом, што је знатно смањивало јачину светлости. То је био велики недостатак рефлекторских светионика. Познати француски физичар Огистен Френел успео је 1828.

да реши овај проблем заменивши рефлекторе системом сочива. Тек касније у светионике је уведена електрична светлост која се добијала помоћу електромагнетских уређаја које је покретала мала парна машина.

ПОТЕЗ КРАЉЕВОГ ПЕРА

Поред кула светиља на копну, почетком 18. века појавили су се и такозвани пласећи светисници или лађе светионици. Измислио их је извесни Хамблин који је својим бродом превозио угаљ дуж обале грофовије Кент у Енглеској. Ове обале зову још и Гудвинсеи спрудсеи и познате су по томе што су прогутале безброј лађа.

Неко је предложио да се и ту подигне светионик, али је идеја одбачена због нестабилности тла. Хамблин, који је и сам хиљадама пута проклињао високе таласе и опасну обалу, тражио је од конструктора Дејвида Ејверија да му направи лађу с нарочитим светисником.

Када је лађа светисник била готова и поринута код ушћа Темзе у море, Ејвери је постао Хамблинов ортак па су заједно убирали путарину од свих бродова ко-

ји би пролазили и управљали се према њиховом пловећем светионику.

Удружење за светионике „Тринити-Хаус“ побунило се против овог, сматрајући Хамблина и Ејверија опасним такмацима. Краљ је дао за право удружењу и 4. маја 1732. године донет је декрет који је забранио рад светионика ортакског пара. Пошто су им се тако једним потезом краљевог пера изјасниле наде на одличну зараду, Хамблин и Ејвери покушали су да спасу што се дало спасти.

Тражили су да им „Тринити-Хаус“ исплати 2.000 фунти стерлинга које су уложили у изградњу брода светионика. Компанија им је, међутим, дозволила да 61 годину убирају путарину, а њој, заузврат, исплаћују 100 фунти стерлинга годишње као одштету. После истека овог рока, овај брод светионик, као и право на патент, постали су својина компаније.

После тога „Тринити-Хаус“ је дуж читаве британске обале поставио бројне пловеће светионике. Неки су означавали пешчане спрудове, неки опасне морске вртлоге, неки ниске хридице. Уружење „Тринити-Хаус“ и данас је власник свих енглеских светионика, а бродови и даље плаћају путарину у виду некаквих такса и пореза!

Пласећи светисници усавршени су и прављени су тако да плутају у месту и да их урагани не могу да их помере. У ту сврху употребљавани су, између осталог, тешки лангери и дугачки гвоздени ланци. Ретко се догађало да олује и буре прекину такве ланце, а није забележен ниједан случај да је брод светионик потонуо.

И друге земље следице су енглески пример и убрзо су многе опасне обале обележене пловећим светисницима, нарочито у Француској и Сједињеним Америчким Државама. Тако је пласељба и на местима неподесним за изградњу кула светиља постала безбеднија.

Данас светионици немају више некадашњи значај и од њих не зависе толико људски животи. Сви путнички и већина трговачких бродова спрењени су радарима који „показују“ све препреке на површини мора. Радар је толико прецизан у поморској навигацији да брод који га има може сигурно да плови и по најмрачнијој ноћи.

Б. Д.

Спас за поморце — светионик у Ливорну

БАТИНЕ КОЈЕ СЕ ПАМТЕ

СТАРУДИЈЕ

Узалуд су ми родитељи претили да не скупљам разне ствари по двориштима и тротоарима.

Као девојчица веома сам волела да скупљам разне бачене ствари. Старе разгледнице, књиге, слике које бих пронашла у дворишту или на улици представљали су за мене праву драгоценост. Наравно, моји родитељи су ме увек грдили кад се вратим кући с каквим „пленом“ и говорили ми да ћу се једног дана сигурно разболети од прљавштине. Међутим, те приче нису баш много утицале на мене, ја сам и даље претраживала тротоаре.

Једног дана мама ме је пустила у двориште да се играм. Чим је затворила врата за мном, уместо у двориште пошла сам на улицу у нади да ћу наћи какво „благо“. Тог дана била сам „срећне руке“: нашла сам два кликера, штипаљку за веш, кутију од неке креме, одваљену ногу нечије лутке, гумено прасе и три жваке! Била сам пресрећна.

Ногу пред ногу, док се сунце клонило западу, приближавала сам се кући. Уз пут сам размисљала шта да радим са стварима које сам пронашла: ако их однесем кући, грдиће ме, а да их бадим — нисам хтела. Па тек сам их нашла. Одлучила сам да се ушунам у кућу да ме мама не чује и сакријем их. На то да моја мама има одличан слух нисам рачунала. Чим сам ушла у ходник, она је провирлила на врата кухиње. Видећи да у рукама носим гомили старудије и да су ми уста пуна жвака, упитала ме је прекорно где сам све то нашла. Нисам одговорила. Љута због мог ћутања и лоше нагике које никако да се одрекнем опалила ми је шамар.

— Одакле ти све то? Ко ти је дао жвакаће гуме? — викала је и претила ми.

Дубоко увређена због шамара који сам добила и даље сам тврдоглаво ћутала.

Уто се из собе појавио тата. Не говорећи ништа почео је да извлачи каиш из панталона. Ја сам га запрепашћено гледала: не мисли ваљда он то мене...

— Одакле ти жвака? — грмну он. — Није ваљда се неба пала!

— Јесте, баш је с неба пала! — пркосно одговорио, напухивши уста и на те моје речи каиш фијукну кроз ваздух и спусти се на моје ноге. Ја подскочих као опарена и почех да вриштим: — Е, баш је пала с неба! Е, баш је...

Међутим, ударци су заплуштали са свих страна. Одлучила сам да попустим:

— Престаните, све ћу вам рећи! — једва сам изговорила кроз јецаје.

— Што то одмах ниси рекла, неваљалице — упитала ме мајка. И љута оде у кухињу.

Ја сам још дуго лежала потрбушке на поду и горко плакала. После тих батина, првих и последњих у мом животу, три дана нисам могла честито да седнем. И то ме је опаметило: никада више нисам скупљала старудије са улице а и жваке сам омрзла.

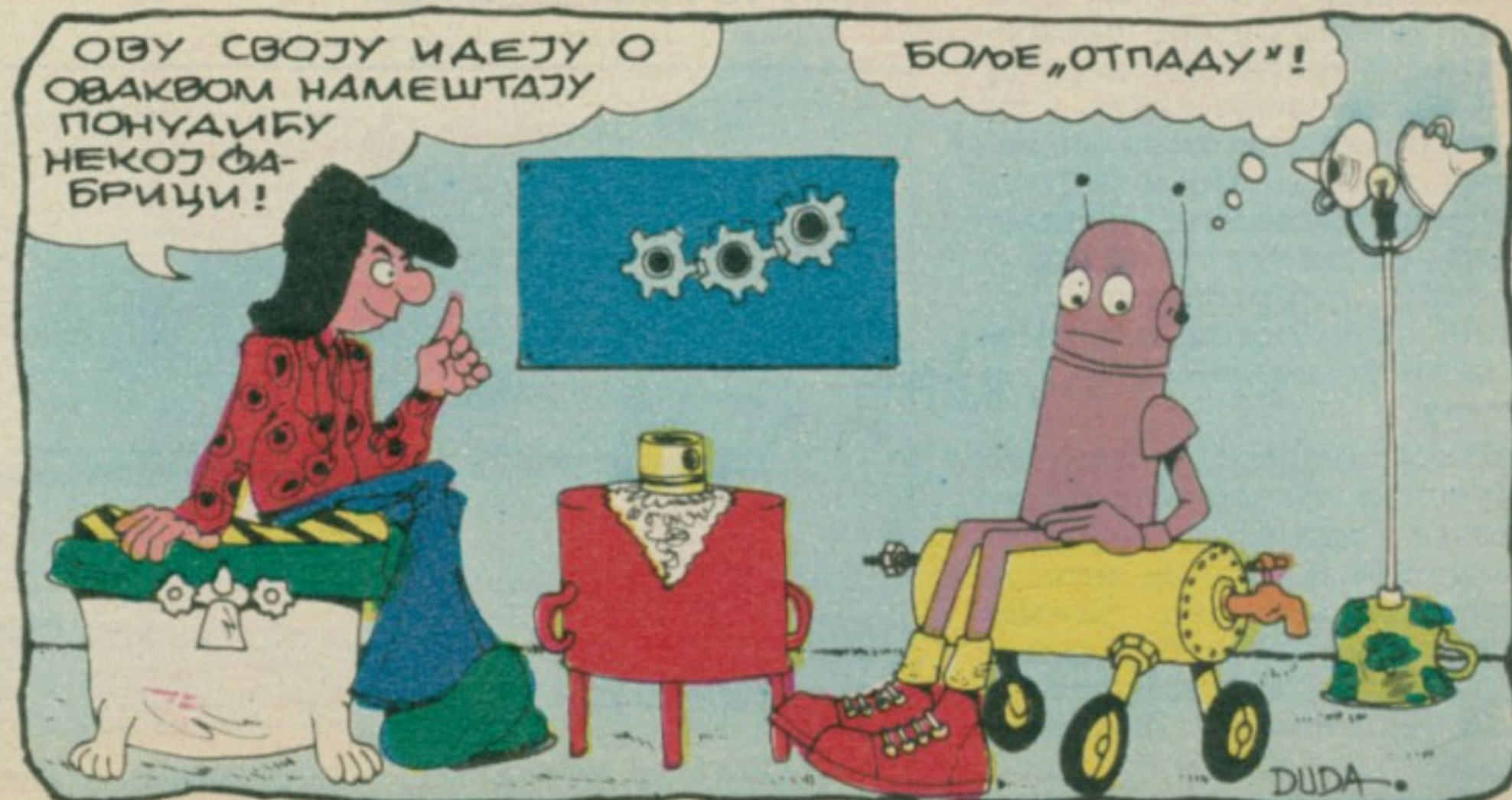
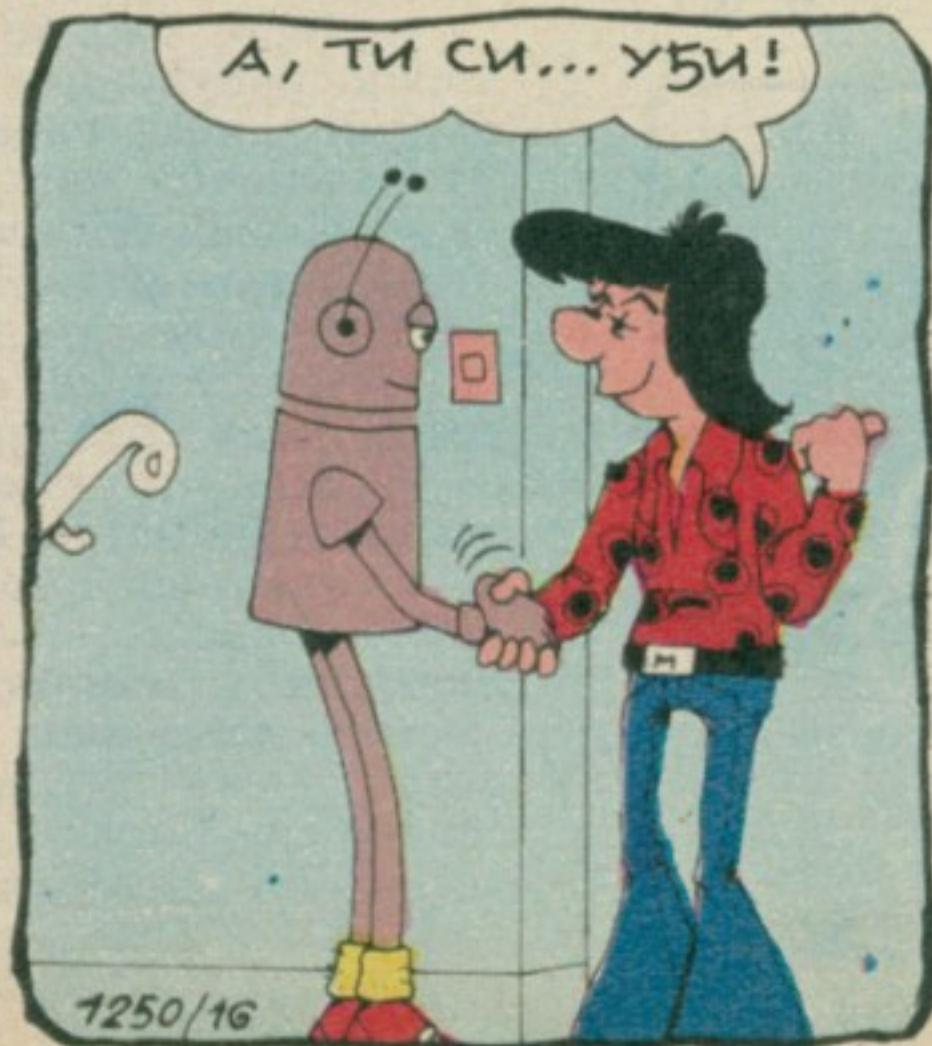
Оливера Лазаревић,
ОШ „Ахмет Фетагић“, 71000 Сарајево
(Жонорар: 120 динара)

БИМ И БУМ

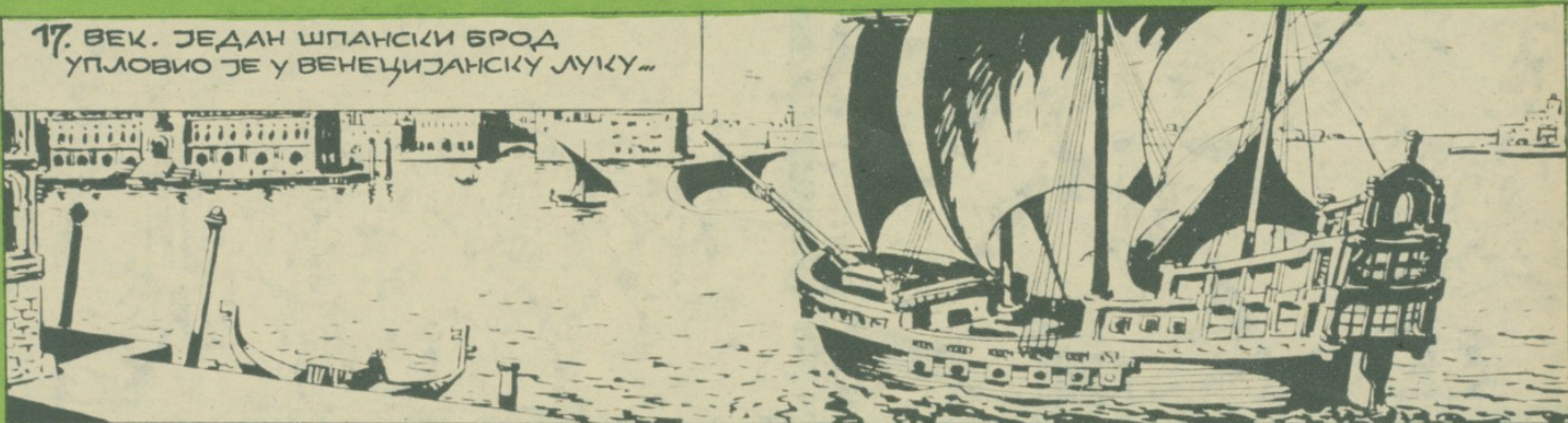
JOE MUSIAL

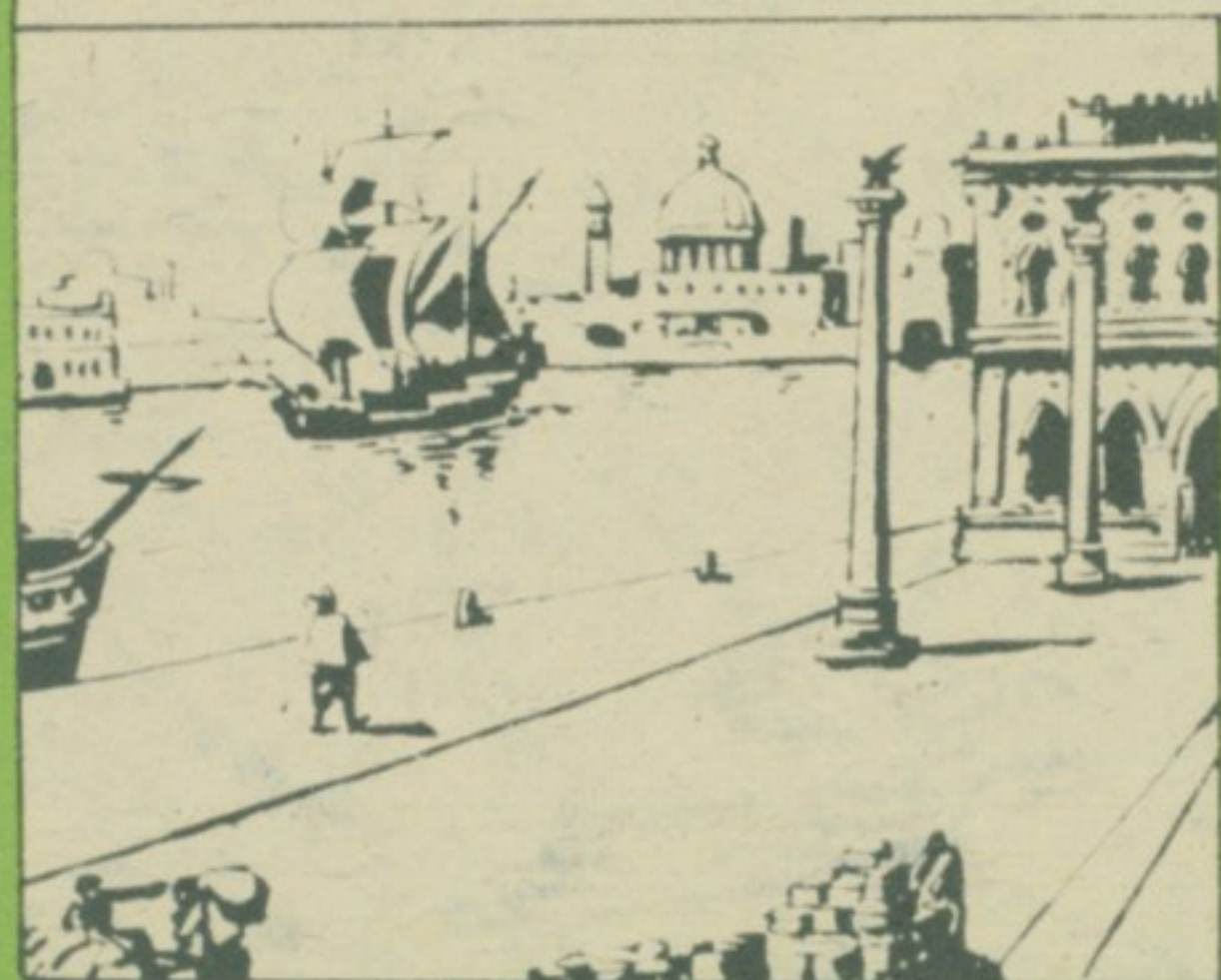
ШРАФКО

17. ВЕК. ЈЕДАН ШПАНСКИ БРОД
УПЛОВИО ЈЕ У ВЕНЕЦИЈАНСКУ ЛУКУ...

ВЕНЕЦИЈА, НАЈВЕЋА ПОМОРСКА СИЛА У СРЕДОЗЕМНОМ МОРУ, ПОЗНАТА ЈЕ У
ЦЕЛОМ СВЕТУ ЈОШ И ПО СЛИКАРСТВУ, МУЗИЦИ И ИЗРАДИ ЧУВЕНИХ
ВЕНЕЦИЈАНСКИХ ОГЛЕДАЛА...

О, ВЕНЕЦИЈО, ВЕНЕ-
ЦИЈО! ТАКО САМ
СРЕЋАН ШТО КУ
СТАТИ НА ТВОЈЕ
ТЛО!

ДА СТАНЕШ, НЕКЕШ
МОЋИ АЛИ ЗАТО
МОЖЕШ ДА ПЛИВАШ,
МЕРЛИНИ!

ОДУВЕК САМ ЖЕЛЕО
ДА ВИДИМ ОВАЈ
ГРАД!

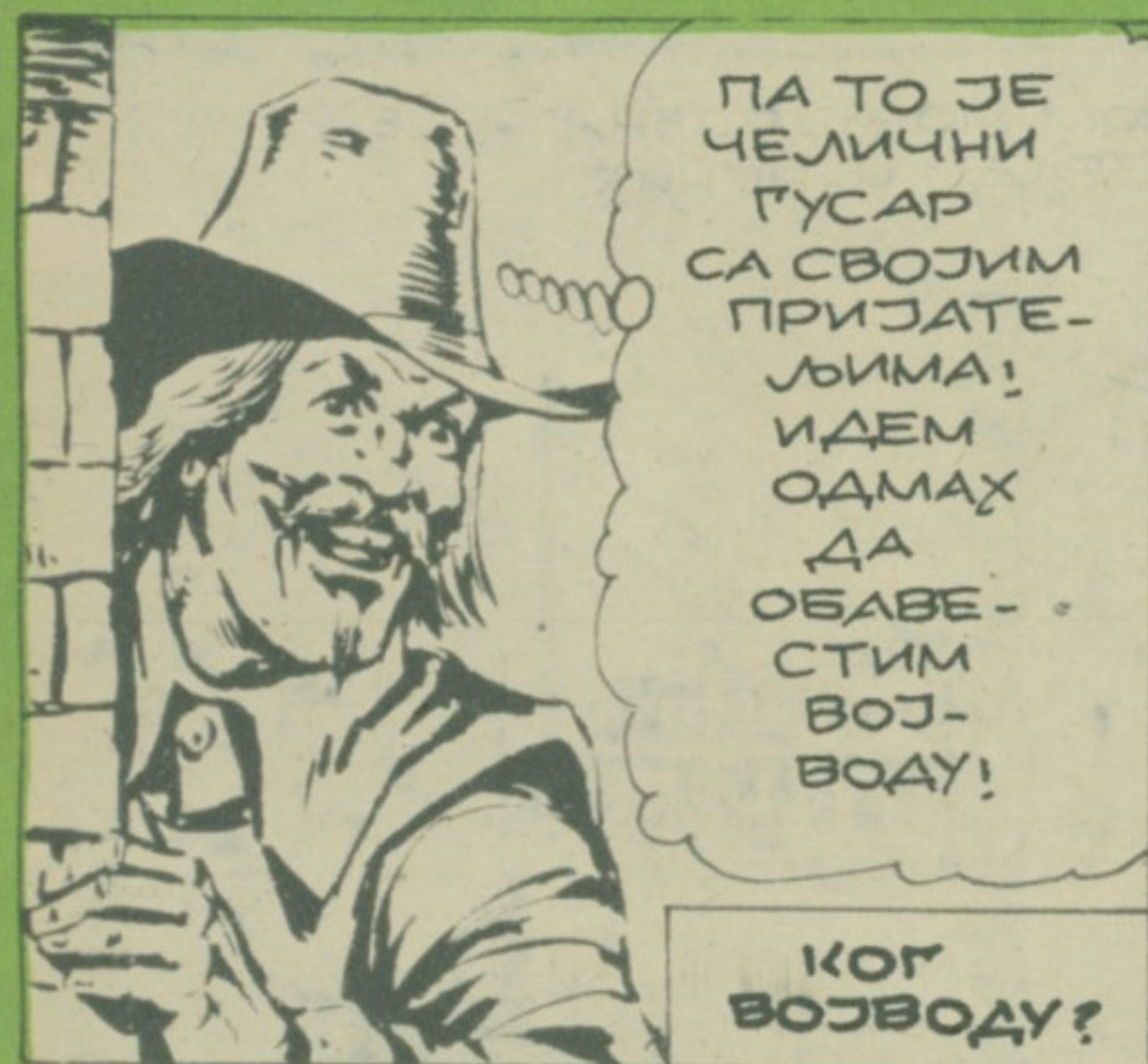
МАЛО
КАСНИЈЕ...

ПОТРАЖИМО НЕКУ КРЧМУ!
МРТАВ САМ ГЛАДАН!

ГЛЕ, МАНДОЛИНА!
СТАНИТЕ! ХОЋУ ДА ЈЕ
КУПИМ!

ЧЕЛИЧНИ ГУСАР СЕ ОВО-
МЕ НИЈЕ НАДАО И
МЕТАК ГА ЈЕ ПОГОДИО
У РАМЕ...

МАЧЕМ
ЋУ ТЕ
ДОКРАЈ-
ЧИТИ!

ОСТАВЉАЈУЋИ ЗАРОБЉЕНИКА, ДВОЈИ-
ЦА ВОЈВОДИНИХ ЉУДИ ПОБЕГЛИ СУ
ГЛАВОМ БЕЗ ОБЗИРА...

ПЛАЌЕНИ ВОЈНИК!
КАПЕТАН ПО
ЧИНУ! САМО-
ВОЉАН ЈЕ И
ОПАСАН! СВИ
ГА СЕ ОВДЕ
ПРИБОЈАВА-
ЈУ!

ИЗГЛЕДА
ДА ЖЕЛИ
НЕШТО
ДА КАЖЕ!

...ОГЛЕДАЛА...
ТО... ТО СУ ХТЕ-
ЛИ... НЕ...
ОГЛЕДАЛА...
НЕ...

ПОНОВО ЈЕ ИЗ-
ГУБИО СВЕШТ

О КАКВИМ СЕ
ОГЛЕДАЛИМА
РАДИ?

ЈОШ НЕКОЛИКО САТИ
ЋЕ ПРОЋИ ДОК СЕ
САСВИМ НЕ ОСВЕСТИ!

У ТОМ ТРЕНУТИКУ ЈЕДНА ГАЛИЈА ПРИСТАЛА
ЈЕ УЗ ПЛОВЕЋУ ПАЛАТУ БЈАНИКЕ Д'ОРСЕНИ...

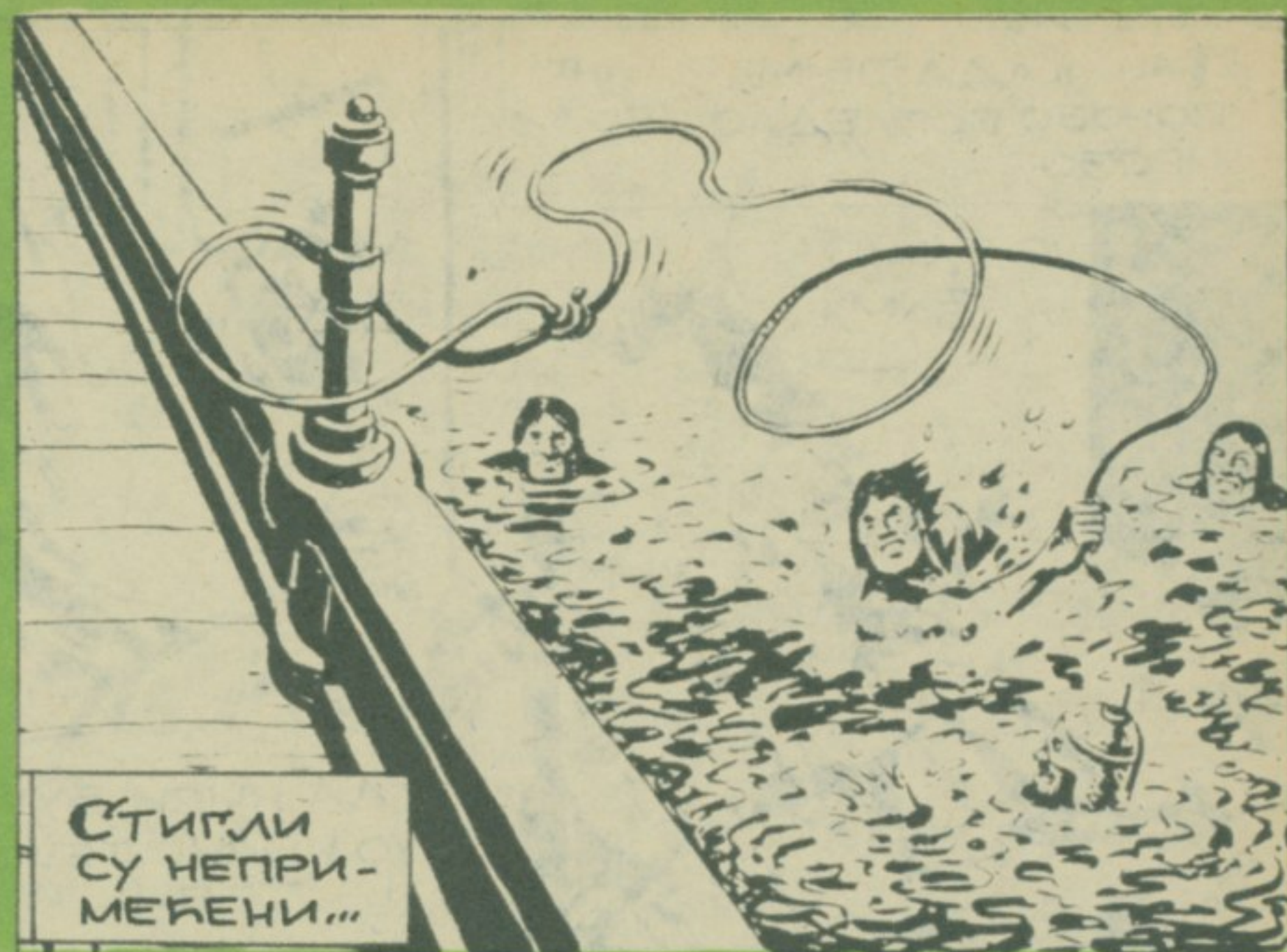

ДОШАО ЈЕ
ТРЕНУ-
ТАК!

И ЈА ЋУ ПОЋИ
С ВАМА?

ЦРНИ ВОЈВОДА ЈЕ ЗАПЛИВАО КА БЈАН-
КИНОЈ ГОНДОЛИ У ПРАТЊИ ДЕСЕТОРИЦЕ
СВОЈИХ ЉУДИ...

СТИГЛИ
СУ НЕПРИ-
МЕЊЕНИ...

ЗА
ТО
ВРЕМЕ...

ДО ЂАВОЛА! ТОЛИ-
КО ХРЧЕ ДА НЕ МОГУ
ДА СПАВАМ!

СПАВАЈ
МАМИ-
НО
ЗЛАТО!

НЕ МОГУ ВИШЕ ДА ГА
СЛУШАМ! МОЖДА ЋЕ
ПРЕСТАТИ ДА ХРЧЕ
КАД ОТВОРИМ
ПРОЗОР!

ЕВО ШТА СЕ ПРИЧИ-
ЊАВА ЧОВЕКУ КОЈИ
ЦЕЛЕ НОКИ ОКА
НИЈЕ СКЛО-
ПИО!

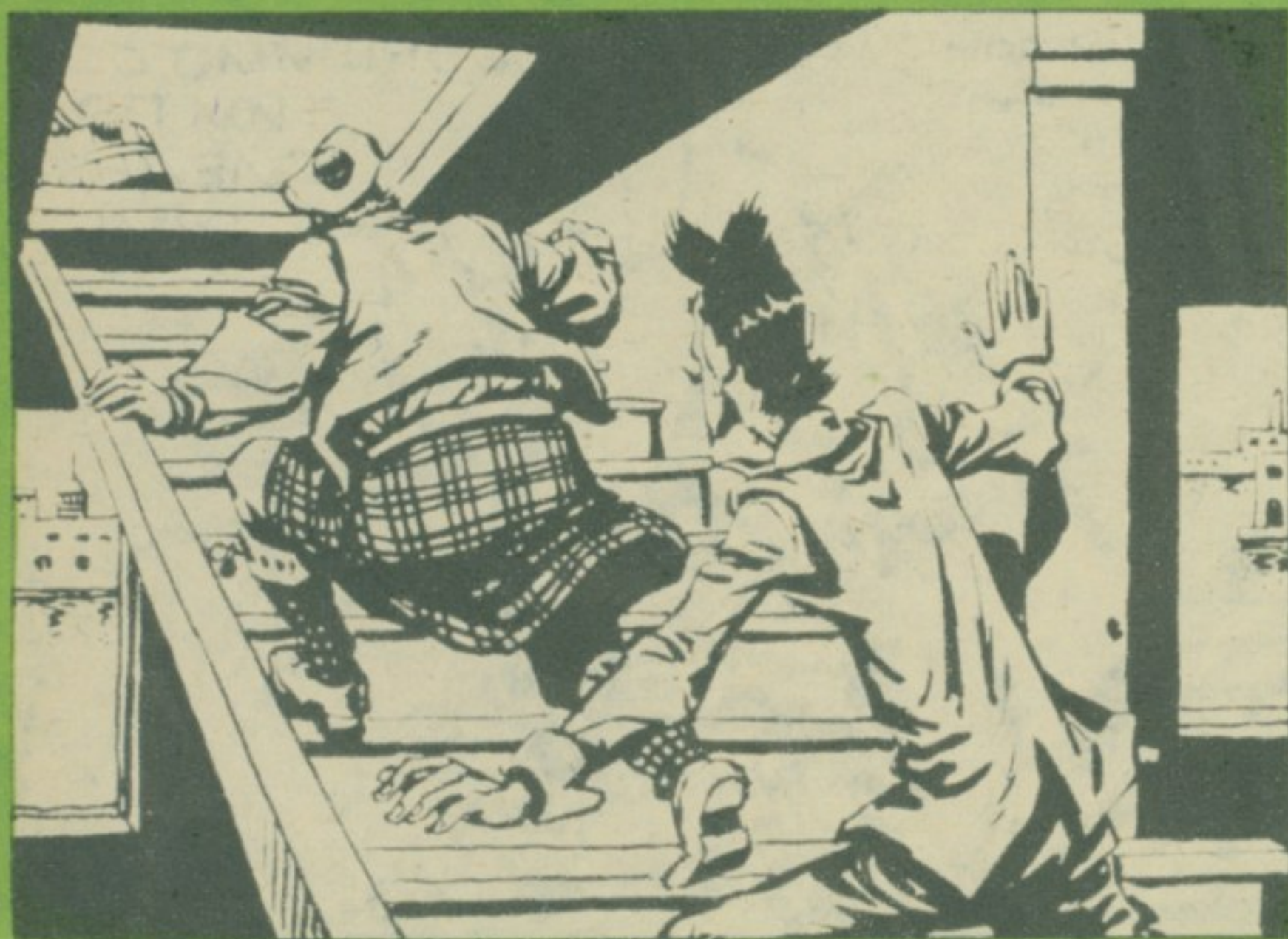

И ЗАЛИСТА, ГУСАР ЈЕ ВЕК НА ИЗМАКУ СНАГЕ
ЗБОГ БОЛА У РАМЕНУ КОЈИ ЈЕ СВЕ ЈАЧИ...

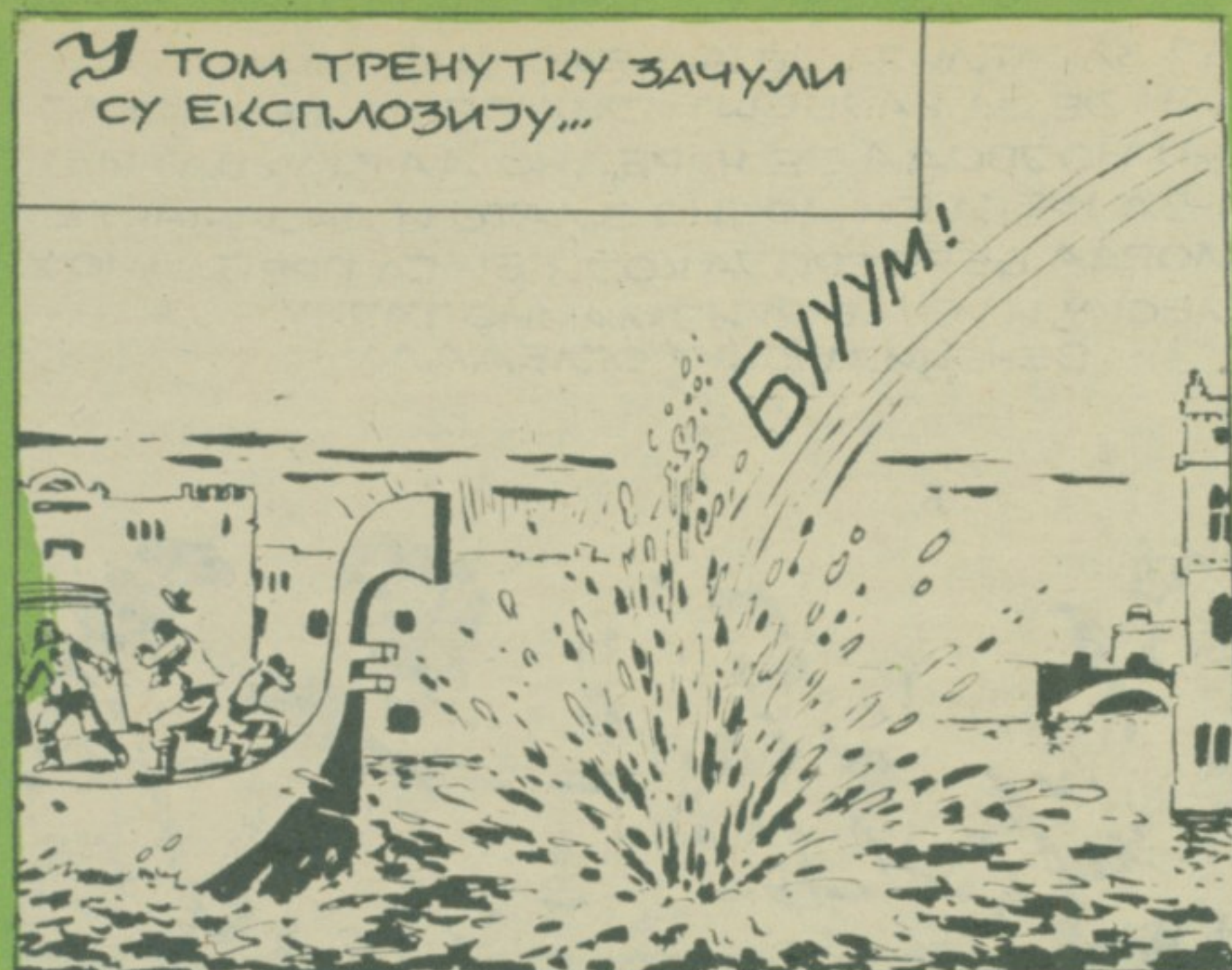

И КАДА СЕ ЦРНИ ВОЈВОДА СВОМ ТЕ-
ЖИНОМ БАЦИО НА ЧЕЛИЧНОГ ГУСАРА
ОВАЈ СЕ САМО ИЗМА-
КАО И...

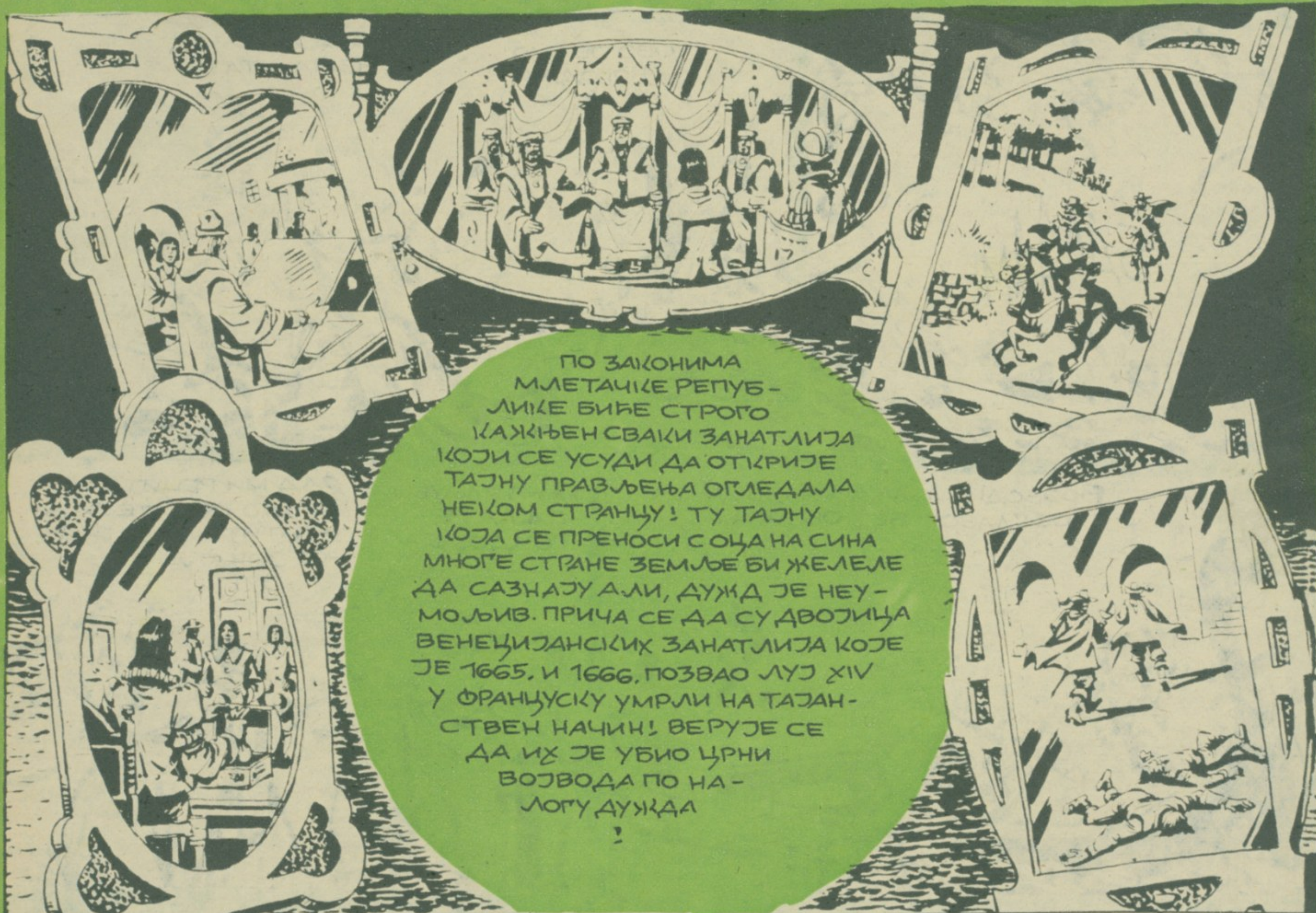
ШТА?
ЛОРД
БЕНБЕРИ
ЈЕ У
ВЕНЕЦИ-
ЈИ!

НЕ ВЕРУЈТЕ
ТОЈ ХУЉИ НИ-
ШТА! НАПУСТИО
ЈЕ ПОРОДИЦУ
И ЈЕДАН ЈЕ ОД
НАЈОПАСНИ-
ЈИХ ВОЈВОДИ-
НИХ ЛЈУДИ!

АКО ЗАИСТА
ХОЋЕ ДА
ГОВОРИ
ИСТИНУ,
ОСЛОБО-
ДИЋУ ГА!

ОВАЈ ЗАНАТЛИЈА ЈЕ АНЂЕЛО ФАБРИЦИО!
ЈЕДАН ЈЕ ОД НАЈВЕШТИЈИХ У ПРАВЉЕЊУ ОГЛЕ-
ДАЛА! ВОЈВОДА ЈЕ НАРЕДИО ДА ГА УХВАТИ-
МО! ЗА ЊЕГА БИ ДОБИО ЗЛАТО И ДИЈАМАНТЕ
ОД ЛОРДА БЕНБЕРИЈА КОЈИ БИ ГА ПРЕБАЉИО У
ЕНГЛЕСКУ И ИЗ ЊЕГА ИЗМАМИО ТАЈНУ
ВЕНЕЦИЈАНСКИХ ОГЛЕДАЛА!

ПО ЗАКОНИМА
МЛЕТАЧКЕ РЕПУБ-
ЛИКЕ БИЋЕ СТРОГО
КАЖЊЕН СВАКИ ЗАНАТЛИЈА
КОЈИ СЕ УСУДИ ДА ОТКРИЈЕ
ТАЈНУ ПРАВЉЕЊА ОГЛЕДАЛА
НЕКОМ СТРАНЦУ! ТУ ТАЈНУ
КОЈА СЕ ПРЕНОСИ СО ОЦА НА СИНА
МНОГЕ СТРАНЕ ЗЕМЉЕ БИ ЖЕЛЕЛЕ
ДА САЗНАЈУ АЛИ, ДУЖДА ЈЕ НЕУ-
МОЉЛИВ. ПРИЧА СЕ ДА СУ ДВОЈИЦА
ВЕНЕЦИЈАНСКИХ ЗАНАТЛИЈА КОЈЕ
ЈЕ 1665. И 1666. ПОЗВАО ЛУЈ XIV
У ФРАНЦУСКУ УМРЛИ НА ТАЈАН-
СТВЕН НАЧИН! ВЕРУЈЕ СЕ
ДА ИХ ЈЕ УБИО ЦРНИ
ВОЈВОДА ПО НА-
ЛОГУ ДУЖДА!

ИЗГЛЕДА ДА СЕ САДА
ВОЈВОДА ОГЛУШИО О
ЗАКОНЕ! ПРЕДАЋЕМО
ГА ОДМАХ ДУЖДАУ!

ТРЕНУТАК,
БЈАНИКА!

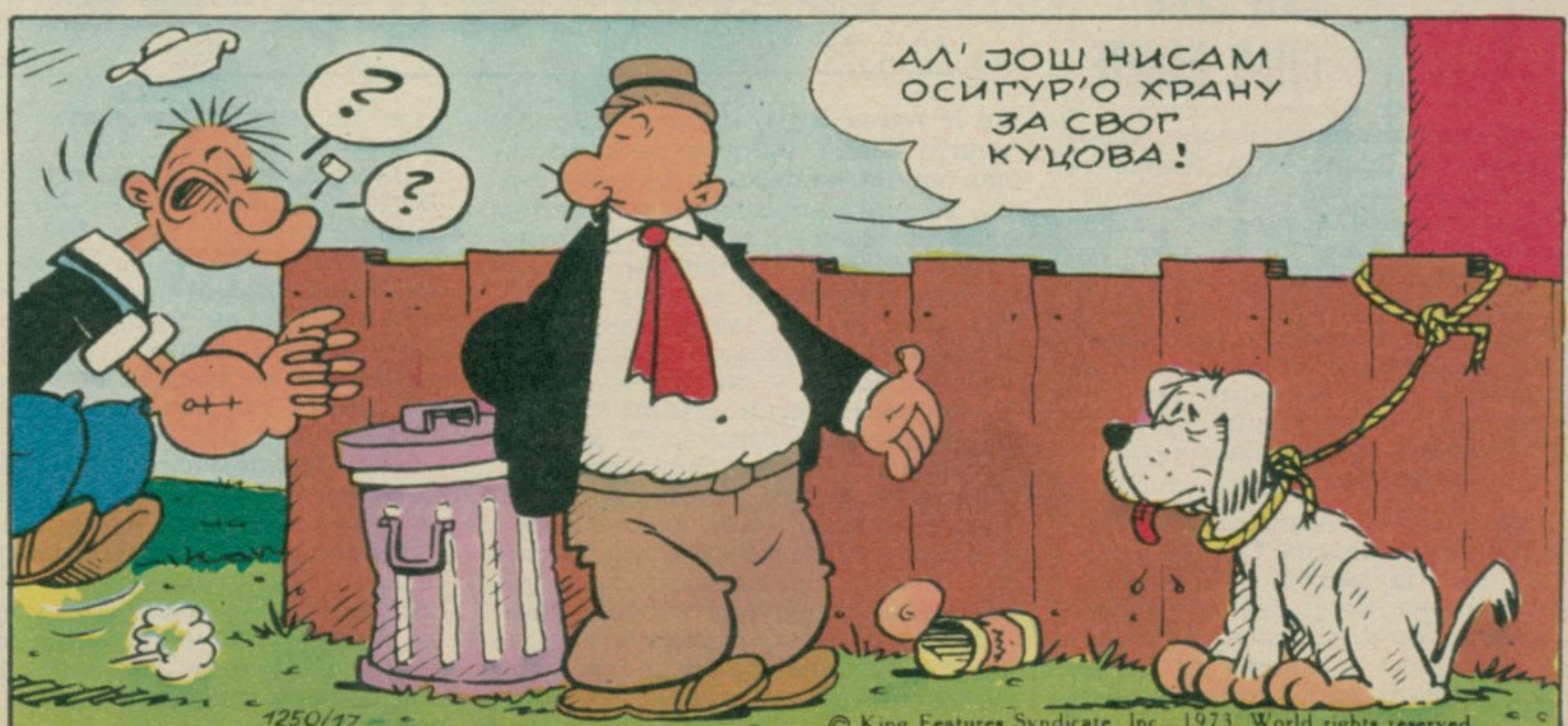
ПРЕ НЕГО ШТО
ТО УЧИНИШ, ЖЕЛИМ
ДА ИЗНЕНАДИМ
ЛОРДА БЕНБЕ-
РИЈА!

ЗНАТЛИЈА
АНЂЕЛО
ФАБРИЦИО ЈЕ
НАЈЗАД ДОШАО
И СВЕСТИ,
А ЦРНИ ВОЈ-
ВОДА ЈЕ ПРЕ-
ДАТ ДУЖДУ.
ЈОШ ИСТЕ ВЕ-
ЧЕРИ ОДРЖА-
НА ЈЕ ВЕЛИКА
ЗАБАВА У БЈАН-
КИНОЈ ПАЛАТИ
ГОНДОЛИ ...

ГДЕ СВЕ ЛЉУДИ КРИЈУ НОВАЦ

ФРАНЦУЗ ЦЕЗАР ФЛОРАТИ, КОЈИ ЈЕ ПОВРЕЂЕН У ЈЕДНОЈ САОБРАЋАЈНОЈ НЕСРЕЋИ, НИ ЗА ЖИВУ ГЛАВУ НИЈЕ ДАО ЛЕКАРИМА ДА ГА СВУКУ И ПРЕПЕДАЈУ. КАД ЈЕ ТО ОВИМА ИПАК УСПЕЛО, БИЛИ СУ ЗАПАЊЕНИ.

левизор у боји, вунени душек, шупљина у нози клавира, двоструко дно ормана или неко друго место, зависи добрим делом од њихове маште.

6.000 фунти (222.000 н. д.). Каснијом истрагом показало се да је то заправо била уштеђевина претходног власника који је умро пре девет година.

ДЕТЕКТИВИ ЧУВАЈУ МАРКЕ

Где с новцем, питање је које не мучи само људе скромнијих прихода, којима је добродошао сваки уштеђени динар, већ исто тако и милионере. Држати новац и друге вредности у банци, то је с једне стране сасвим у реду, сматрају, на пример, многи Американци, али с друге и није. Чегу има лошег у томе што је новац или нека друга вредност на сигурном месту, питају се други? Па, углавном и нема, осим што је тако изложен будном оку пореских органа а то је управо оно што милионери и желе да избегну. Вероватно је и то један од разлога што обезбеђују куће алармним уређајима и постављају скупе и „сигурне“ сефове, скривене уметничким сликама, помичним рафовима библиотеке, лажним бифеима. Међутим, данас, у ери великих техничких достигнућа, ни ти некада тако сигурни сефови нису баш најбоље место на којем ће се новац сачувати, јер техничким знањима се са подједнаким успехом служе и лопови!

Имајући то у виду, амерички милионер Стенли Хикмен, иначе страстан сакупљач марака, смирисли је како да доскочи евентуалним лоповима. Он је сваки пут, кад би избијао ван куће, ангажовао приватне детективе, који су имали задатак да чувају његове

БОГАТСТВО ИСПОД ДАСКЕ

А да је она неисцрпна показује и случај осамдесетогодишњег Француза Цезара Флоратија који је почетком ове године доведен у болницу у Нансију. Старац је био повређен у саобраћајној несрећи. Читав тим болничарки и лекара борио се са њим више од десет минута да га свуче ради прегледа.

— Ма, нећете ви мени скинути одећу! — урлао је распомањени старац.

Упркос жестоком отимању, ритању и ђушкама које је старац усрдно делио око себе, пет болничарки и два лекара успели су најзад да га савладају. Тада су открили разлог жестоком старчевом отпору: Флорати је сву уштеђевину, у износу од 5.000 фунти (185.000 н. д.), чувао у својим дугим вуненим чарапама. Запањеним болничаркама и лекарима љутито је објаснио:

ОСАМНАЕСТ МИЛИОНА У ЧАРАПИ!

Како скупити неку црквицу, оставити „беле паре“ за „црне дане“, ствар је која мучи готово сваког. Али, кад се новац скуп, онда човека почне да мучи питање како да га сачува, обезбеди од лопова и расипне деце која га немилице троше. Најједноставније је наравно, дати га у банку, што већина и ради. Међутим, многи, нарочито на западу, немају поверења у банке. Не без разлога. Тако рецимо, старији Американци добро се сећају доба велике економске кризе 1929. године када су остали без икакве уштеђевине јер су многе банке пале под стечај.

САМ СЕБИ СЛАО ПАНЕТЕ

Поучен искуством свог оца, Чарлс Салцман из Еванстона у Илиноису одлучио је да уштеђевину од неколико хиљада долара не повери банци на чување. Да је држи негде у кући, такође није хтео јер се плашио провалника, па је одлучио да је сакрије у аутомобил! Међутим, ускоро се показало да аутомобил није нарочито погодно место за чување новца јер могу да га украду лопови, баш као што се и догодило Салцману.

Један други Американац, Пол Хиришман из Карсон Ситија у Невади, био је нешто маштовитији од Салцмана. Он је сву своју имовину изгубио у финансијском краху Волстрита и заклео се да до краја живота више ниједан цент неће поверити банци. Међутим, ка-

ко је током година поново уштедео нешто новца, смислио је оригиналан начин како да га сачува: сваке вечери Хиришман је поштом слао сам себи мали пакет, с брижљиво пребројаним новцем. Ујутру, спокојно је чекао долазак поштар. Али, једног јутра, зачуђен и помало забринут што га нема, телефонирао је у пошту и сазнао да су неки обесни дечаки запалили поштанско сандуче у које је претходне вечери убацио пакетић. Хиришман је доживео нервни слом. Још дуго није могао да се помири с мишљу да се његов с муком стечени и тако брижљиво чувани новац једноставно претворио у дим!

Људи се тако довијају на све могуће начине. Да ли ће им као скровиште за накит, вредносне папире, новац, послужити лажни те-

— Не верујем ја њима! (банкама).

Занимљив је и случај Џорџа Пејца, дућанџије из Мелбурна, који је чувао у кући 7.000 фунти у сребру (259.00 н. д.). После његове смрти полиција је пронашла новац сакривен у старим чарапама, пивским боцама, морнарском сандуку и теглама за ђем. Велики део сребрњака већ је био поцрнео од дугог стајања.

Неки инсталатер из Њу Џерсија одлучио је да изврши преправке у тек купљеној кући. Његовом изненађењу није било краја кад је испод даске на полу у дневној соби пронашао неколико јастучница пуних сребрног новца, тешког готово целу тону. Полиција је новац бројала пуна два дана и утврдила да укупна вредност износи

скупоцене колекције у којима се, између осталих, налазило и пет марака вредних ни мање ни више него 60.000 долара (1.050.000 н. д.)! Када се једном приликом Хикмен после поноћи вратио са неког пријема, пронашао је испревртан намештај, поотваране и испретуране фиоке, детективе у дубокој несвести и чврсто увезане али и драгоцене марке на месту где их је оставио! Оне су, наиме, биле сакривене између страница књига којих је у Хикмановој библиотеци било тачно десет хиљада.

— Требало би им неколико месеци да прелистају све књиге — рекао је задовољно досетљиви Хикман и пожurio да марке опет сакрије, али сада на друго место.

О. В.

ХИТ
СТРАНА

ЗАБАВНИКОВА
ТОП
ЛИСТА

ЗА
ДЕЦЕМБАР

1. Остала си увијен
иста — Мишо
Новач — Suzy
2. Моја Ане броји
дане — Вис Ли-
бертас — Југотон
3. Мене си волела
— Борис Бизетић
— РТВ Љубљана
4. Прва љубав (Оба
ла пуста, обала
врела) — Index — дискотон
5. Ја не могу друго
него да је љубим
— Мишо Новач — Suzy
6. Звоне стара зво-
на — Душко Ло-
нин — пгп ртв
7. Тебе волим, моја
дино — група Ре-
зонанса — пгп — ртв
8. Сама — Мини Је-
времовић — Југотон
9. Шта ћу, нано,
драги ми је љут
— Бисера Веле-
танлић — пгп — ртв
10. Колина је Јахо-
рина планина —
група Тешна Ин-
дустрија — Југотон

НАЈВЕЋА СМОТРА

Познатим реф-
реном „Капета-
не, командире...“
коме смо толико пута
до сада запљескали од
срца започеће и ове
године традиционална
музичка приредба Ју-
гословенске народне
армије, познатија као
смотра војничких пе-
сама и корачница. Ове
речи заиста на најбо-
љи начин говоре о јед-
ном лепом животу,
љубави и другарству
припадника наше Ар-
мије који ових дана
славе свој празник.
Приредба у дворани
Дома омладине у Бео-
граду заказана је за
суботу 13. децембра.
Овогодишњи, четрна-
ести по реду фести-
вал, уклапајући се у
прославу тридесетого-
дишнице ослобођења
и победе на фашиз-

мом, имаће и ретро-
спективни карактер.
Од двадесет компози-
ција колико ће их би-
ти изведено у суботу
увече, публика ће имати прилику да се у новим аранжманима подсети и ових песама које су до сада имале највише успеха код војника и публике. Тако ћемо чути „Причу пистаре“ Марјана Нарделија у интерпретацији Арсена Дедића који је исту композицију певао пре дванаест година као војник, па „Кад порастеш, сине“ Никите Калођере у извођењу Терезе Кесовије, затим песму Бранка Каракаша „Мој отац је био партизан“ и „Трубадуре“, као и ветерана домаће забавне музике Душка Јакшића који ће се представити Краљевићевим остварењем „Био је једна чета“. Равноправно са дојенима наше музике на фестивалу ће узети учешће и малишани, чланови дечијег хора

„Колибри“, који су пре две године са пуно успеха извели песму „Поздравите мога тата“. У свомаслинистим униформама видећемо и двојицу популарних певача Драгана Мијалковског и Владимира Савчића-Чобија који су тренутно на одслужењу војног рока.

Први пут на фестивалу учествоваће и чланови љубљанског састава „Пепел из кри“ који су ове године као по-

белници Опатијског фестивала репрезентовали домаћу забавну музику на Евровизијском такмичењу. Млади Словенци представили се композицијом Лешка Ладислава „Наша песма“. Своје учешће најавио је и ветеран Никола Каровић који је певао на једанаест досадашњих приредби. Све певаче пратиће ревијски оркестар уметничког ансамбла Југословенске народне армије и мешовити хор којим ће руководити доајен ових смотри мајор Будимир Гајић.

Програм је тако састављен да ће учествовати певачи и композитори из свих република и покрајина. Захваљујући томе што су пре две године укинуте наплате организатори су успели да нервозну фестивалску атмосферу претворе у пријатно вече песама и музике.

самих војника. Овогодишња смотра војничких хорова по јединицама Југословенске народне армије, још једном је потврдила да су корачнице наплате на погодно тле и нашле своју практичну примену. То значи да битка коју смо водили сви ми који живимо са овим фестивалом, а који смо одувек желели да корачница буде призната као музичка врста у нашој забавној музици, није била узалудна. Задовољан сам и верујем да ће и овогодишњи фестивал својим квалитетом задовољити музичке стручњаке, а посебно драг за публику биће свакако извођење старих, добро познатих композиција у савременим аранжманима.

Традиционалну музичку приредбу Југословенске народне армије, немогуће је замислити без једне личности: то је потпуковник Бранко Каракаш један од организатора свих досадашњих приредби, аутор који је до сада био заступљен на свим фестивалима, творац новог жанра војничке песме и носилац многих музичких признања и награда. Замолили смо га да нам нешто више каже о овој смотри и о самој војничкој песми. „На основу досадашњег искуства могу слободно рећи да код публике најбоље пролазе композиције које су у духу војничких корачница. Такве песме, разуме се, наилазе на одличан пријем и код

Бранко
Каракаш

ХИТ НЕДЕЉЕ

КАПЕТАНЕ, КОМАНДИРЕ!
(НАШ КАПЕТАН)

Музика: Дарко Краљић
Текст: Бранко Каракаш
Извођачи: квартет „4 М“

Капетане, капетане, командире,
цела чета с тобом свуда храбро иде.
Капетане, капетане, командире,
твоје плаве очи се увек виде.

Капетане, капетане, командире,
цела чета твоју топлу љубав има.
Капетане, капетане, командире,
ти ћеш увек бити у срцу свима.

Капетане, капетане, командире,
цела чета у твом срцу може стати.
Капетане, капетане, командире,
тебе свако може другом звати.

Наш корак чврст, на сложни строј,
наш снажни глас и песме пој
односи свуд низ родни крај
војничку љубав што нам даде ти.

Девојку ту, лепу ко цвет
што носиш ти у срцу свом.
сва чета зна, јер воли њу,
њена је љубав топла као дом.

ВОЈНИЦИМА
ЈНА
и њиховим
старешинама
ЧЕСТИТАМО
ПРАЗНИК —
22. ДЕЦЕМБАР,
ДАН
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ
НАРОДНЕ
АРМИЈЕ!

СЕДМОГ ДЕЦЕМБРА 1941. ГОДИНЕ ЈАПАНЦИ СУ ИЗНЕНАДА НАПАЛИ И УНИШТИЛИ ВЕЛИКИ ДЕО АМЕРИЧКЕ ФЛОТЕ НА ХАВАЈСКОМ ОСТРВУ ОАХУ. БИО ЈЕ ТО ЈЕДАН ОД НАЈВЕЋИХ АМЕРИЧКИХ ПОМОРСКИХ ПОРАЗА У ИСТОРИЈИ.

I ПЛАН НАПАДА ЈАПАНЦА НА ОСТРВО ОАХУ

1) Први талас авиона, 2) други талас, 3) напад подморница, 4) Перл Харбор, 5) аеродром Вилер Филд, 6) Ева Филд, база авијације у саставу поморских снага, 7) аеродром Хикам, 8) Хонолулу, 9) аеродром Белоуз.

II ПЕРЛ ХАРБОР

10) војнопоморска база, 11) Ford Island, 12) сидриште бродова, 13) град Перл, 14. Вемпио, 15) Шенал.

III ФОРД АЙЛЕНД

16) бродоградилште, 17) базени, 18) бетонске листе аеродрома, 19) јапански бомбардери, 20) травнате листе, 21) хангари, 22) радионице — КРСТАРИЦЕ, 23) ТАНГЕР, 24) Јута (прелаз), 25) Калигх (веза), 26) Де-Гроит, 27) обрнување бомбардера, 28) пошумљени део, 29) бомбардер се враћа, 30) арсенал — ОКЛОП-ЊАЧЕ, 31) НЕВАДА насукана на улазу у канал, 32) експлозија АРИЗОНЕ, 33) ВЕСТАЛ, брод радионица, 34) оштећени ТЕНЕСИ, 35) уништена ЗАПАДНА ВИР-ЦИНИЈА, 36) потопљена ОКЛАХОМА, 37) оштећени МЕРИЛЕНД, 38) НЕОШО, брод за превоз петроле-

ума, 39) потопљена КАЛИФОРНИЈА, 40) брод за превоз петролеума ЕВОУСЕТ, 41) пловећи багер, 42) потопљени КЕРТИС, 43) разарачи, 44) насукани ВЕСТАЛ, 45) јапански ловац, 47) бродови.

IV ДОКОВИ

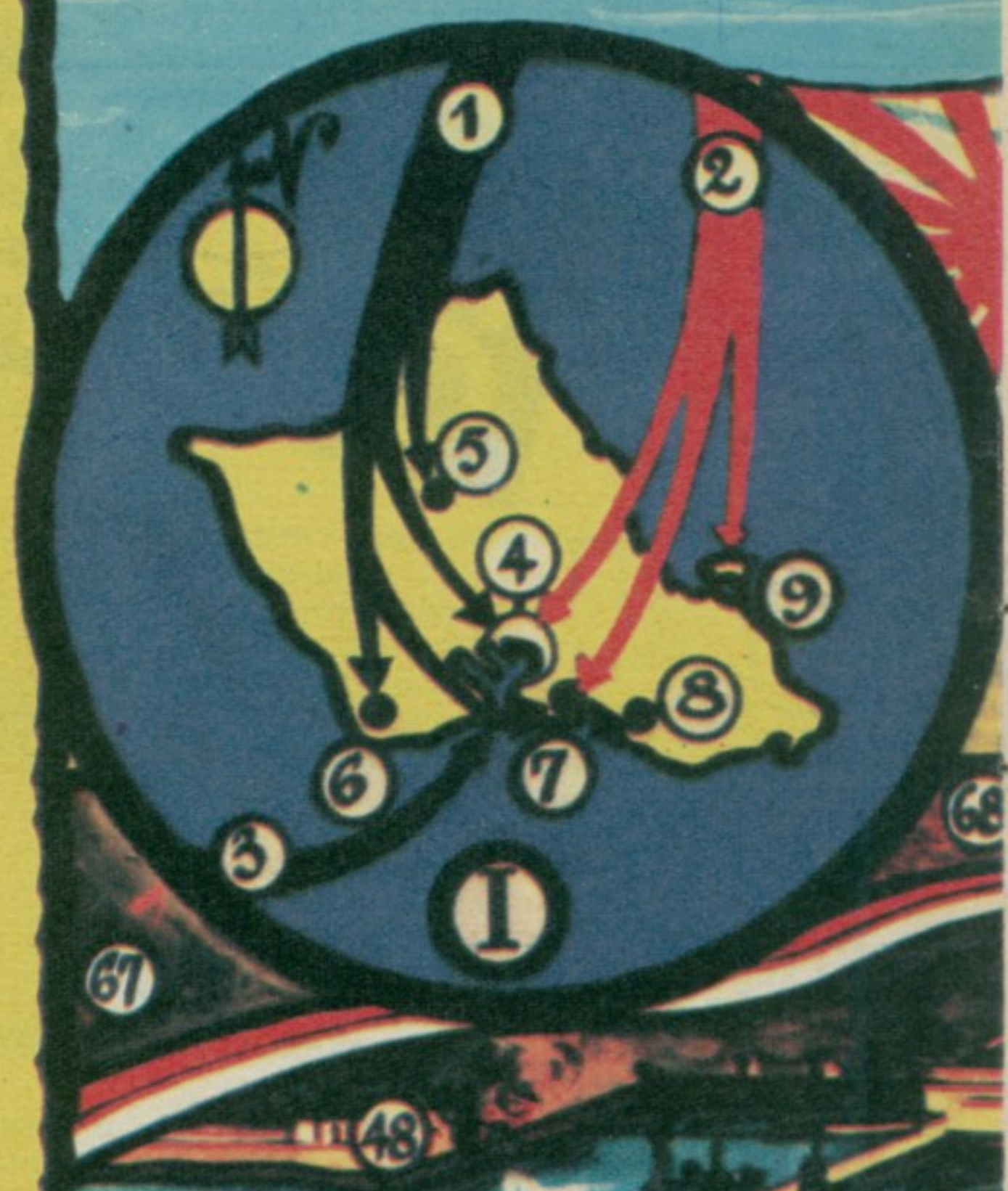
18) тегљач ХОНОЛУЛУ, 49) разарачи и подморнице, 50) тегљач ОГЛАЛА, 51) и 52) тегљачи КАСЕН и ДАУ-НЕС, 53) тегљач ШО, 54) јапански бомбардер, 55) авион носач мина, 56) канал који води ка океану.

АМЕРИЧКА МОРНАРИЦА

57) агонија једне оклопљаче, 58) заштитни амерички брод, 59) морнарички стрелац, 60) официр, 61) адмиралска заставица, 62) ширит заповедника маневра, 63) пацифичке јединице, 64) медаља за добро вођење операција, 65) медаља за изванредне заслуге, 66) маринско одликовање, 67) ратна заставица САД.

ЈАПАНСКА МОРНАРИЦА

68) командант Фушидор који је командовао нападом авијације, 69) пилот, 70) ратна заставица.

ПЕРЛ ХАРБОР

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

ГОДИШЊИЦЕ ВЕЛИКИХ ДОГАЂАЈА

**ИЛИЈА ЧУБРИЋ ДАНИМА ЈЕ
ГОНИО ЛУКАВУ ЗВЕР ЗБОГ
КОЈЕ ЈЕ ИЗГУБИО САН, ОБРАДАТИО,
ОМРШАО. КАД ЈЕ БИО БЛИЗУ ПОБЕДЕ,
ОСЕТИО ЈЕ ДА ЋЕ ОНА ПОРЕМЕТТИ
НЕШТО У ПРИРОДИ.**

ИГРА НА ЖИВ

Кад на Љубовном месецу покаже своје попут та-лира округло жуто лице, кад са планинчине допре отегнуто вучје завијање, Личани из Широке Куле и околних села кажу:

— То сад Илија разговара с њима! Није то више човек! У вука се, враг га однио, претворио!

То говоре о Илији Чубрићу, шумару из широке Куле.

А тај Илија Чубрић има сивоплаве очи и кад се смеје показује два низа здравих зуба, а глас му је снажан, металан.

ПРВИ ВУК

Лутајући шумом између стаситих букава, кроз густе лесовик и увек влажну папрат, подигне младог коса и стрпљиво тражи његово гнездо да га тамо остави.

Вади мрвице из цепа да нахрани сиву гуштерицу која се сунча на љуту камену.

Дуго посматра жуте мраве како у бескрајној неуморној колони носе семенке траве налик на закржљала зрна пшенице.

Мрзи једино вукове.

Мрзи их страховито, исконски, јер је, мада о томе никада не размишља, син Лике, гудура у којима су некада живели само сточари, где су до пре неколико десетина година на многобројним падинама и обронцима Пљешевце и Крушчице и других великих планина блејала непрегледна стада оваца. Некада су сваког пролећа овде разиграни јагњаци личили на перје из јастука, распараног на ветру. Ту су се дугорепо космати пси пуни чичака вазда крво-

жедно клали са својом неприпитомљеним рођацима.

У Лици нема више много оваца и све је мање раторних паса крвавих очију.

Само, као чудом неким, остало је још много курјака. Ту је још и Илија Чубрић, потомак овчара, заклето непријатељ тих лувких и храбрих звери.

— Вук је поста! — веле за њега. — Враг је у његовој уша!

Војује Илија против вукова од детињства.

Првог је убио давно, још пре минулог рата. Био је четрнаестогодишње чобанче. Са „крачуном“, старинском пушком, напао је очеве овце на пљешивичкој испаша. Одједном је беложути рундов, његов помагач и друг у игри, зарежао и подвиге репине јурну у густич.

Док се пас ковитлао с вуком у убилачкој борби, из заседе је, по његовој ловачкој старој тактици, на овце јурнула вучица.

Илија је подигао „крачун“, нанишанио и опалио. Вучица се у трку претнула преко главе, дочекала на ноге, скочила према густичу и немоћно се срушила трзајући ногама.

Бело-жути рундов је под легао ранама задобијеним у борби са старим курјаком.

Отада је Илија почео да лови вукове.

ТРАГОВИ НА ПРИСОЈУ

Тога пролећа, пре десет година, Илија Чубрић кренуо је да улови свог седамдесет петог вука. Вучицу, заправо, лукаву, неухватљиву. Због ње је изгубио сан, забрадатио, измршао, намргодио се, престао да се смеје и да било с ким разговара.

Први пут је спазио трагове неухватљиве вучице крајем априла у планини тамо где поток извире из-

међу гомиле камења обрушеног са стрме стене.

На том присојном месту крај дебелог кључа воде снег се већ био отопио. Кроз влажну земљу на светлост дана већ су избили чуперци планинског биља. Ту је Илија угледао трагове.

Чучнуо је, посматрао отиске шапа, опробао тврдоћу влажног тла.

— Трагови су добоки! — прочитао је из књиге природе. — То је женка. Тешка је, скотна!

Покушао је да следи траг. Ишао је за њим по снегу, али се траг одједном изгубио у камењу. Лукава звер, је, скачући с камења на камен, нестала у планини.

Из дана у дан Илија је трагао за вучицом. Петог дана опет је наишао на

њен траг. Био је још дубљи него раније. Водио је према Љубовну, према огледалу Горње Лике, одакле поглед пуца десетинама километара на све стране.

Будућа мати опет се послужила старим лукавством и побегла је са појила преко камења на којем не остају трагови.

— Нећеш ми утећ, сејо! — зарекао се шумар.

Илија је стрпљиво, неуморно гонио звер. Још два пута је наишао на отиске њених шапа. Били су још дубљи и помало развучени.

Знао је: вучица је сад сувише тешка да би се кретала у широком кругу. Ускоро ће окотити вучад.

Дошао је мај.

Снег се окопнео на ливадама и пропланцима, зазеленила се млада, сочна и густа трава прошарана плавим и белим шафрановима, жутом јагорчевином, а на рубовима шума ширила је

папрат своје лепезе као да хлади кукурек који је израстао у њеној сенци.

ЧУВА ПОРОД, ПРОКЛЕТИЊА!

Једног дана под самим врхом Љубовна Илија је опет наишао на вучји траг. Отисци шапа били су сад другачији: плитки и округли.

Кад је угледао попасену „белушину“, биљку налик на млади шаш коју вучице једу кад имају младунце, био је сигуран да је ту била „његова“ вучица. А кад

ОТ И СМРТ

је у младој трави, у близини, нашао трагове млека, нестало је и најмање сумње. Али то је значило да је њена јама далеко од тог места, да су и курјачићи далеко.

— Чува пород, проклетиња! — забрунда Илија и први пут осети искрено дивљење према вучици.

Јагањци су већ увелико блејали по ливадама кад је Илија опет наишао на њен траг.

Код Чубрић језера, названог тако још у турском земану по Илијиним прецима који су туда, хајдуковали, вучица је заклала једно јагње.

Пет дана касније одвукла је у шуму и друго.

Оба пута ишао је Илија за њеним крвавим трагом, али се оба пута нашао беспомоћан на голом камењару. Вучица је врло вешто заметала траг, увек на исти начин.

— Нећеш ми утећ', сејо! — поново се зарицао шумар.

НАДМУДРИО МАЈКУ

Шумар је грозничаво лутао камењаром, шумом и пропланцима. Морао је да ухвати вучицу. Није више могао да спава. По неколико дана и ноћи није долазио кући, а кад би дошао, изгладнео и необријан, жена Јека добро се чувала да не изговори коју реч превише.

Игра на живот и смрт се настављала. По кретању звери Илија је све тачније одређивао место где се налази њена јама.

Дивио се вештини вучице мајке која је односила јагањце испред носа чобана и тако вешто заметала своје трагове. Подсећала га је на стрину Мару која је две године бежала по Љубовну, Пљешевици, Крушчици и Велебиту пред усташама и четницима са двоје деце у наручју.

Било му је жао вучице, али он је морао да је ухвати, да убије њу и њен пород.

Једног дана спазио је на глоговом трњу у камењару у планини прамење јагњеће вуне. Свуда наоколо било је мноштво јама, увала, шупљих стена. Два дана је претраживао околину, стопу по стопу.

У предвечерје трећег дана зачуо је тихи цијук. Допирао је из шупљине велике храпаве стене. Много се намучио док је проширио пролаз и из јаме извукао осам вучића.

Радовао се победи, али се истовремено растужио што је најзад надмудрио лукаву и пожртвовану мајку, што је својом руком пореметио нешто у природи.

Дуго је замишљено зурio у следе курјачиће. Затим их је однео кући на таван. Хранио их је млеком на цуцу.

Вучићи су расли, прогледали, умиљавали се Илији сваког јутра кад им је доносио храну.

Сваке ноћи вучица је долазила до Илијине куће и отегнуто завијала. Шумар је покушао да је ухвати у гвожђа, да је отрује, пуцао је на њу из пушке. Узаман, вучица је остала невидљива и неухватљива. Само је сваке ноћи завијала негде у близини.

Једног јутра, док је ветар са Црног Врха и Голог Тила доносио свежину још неистопљених снегова, шумар се спустио с тавана мрк као облак градобитан.

Догодило се оно што је знао да се мора случити. Кад се попео на таван да нахрани осам вучића, један, онај најстарији и највећи, који му се још јуче умиљаво, насрнуо је на њега искежених зуба под заврнутом губицом и шумар је у његовим дужицама, округлим, танким и жутиим као бурма, прочитао вечиту неуништу мржњу.

Замахнуо је на вучића тешком шумарском цокулом, али га није ударио. Опсовао је и спустио се у двориште.

— Хајд' — Ико, доручак је на столу! — позвала га је жена Јека. — Охладиће се вареника!

— Мучи! — бесно је прогунђао шумар, дограбио пушку и кренуо у планину.

Полако је корачао поред потока. Цокуле су му меко газиле по дебелом њилиму тамнозелене маховине.

ШУМАРЕВЕ СУЗЕ

Размишљао је о курјачићу. Тај је био храбрији, поноснији од своје браће и сестара. Шумар осети неки необични замор. Нешто га је стезало у плућима. Сео је у подножје старице-букве и савио цигарету. Замишљено је посматрао како се плаво прамење дуванског дима лелуја нагоре према белим облачићима на небу.

У једном димном колуту учини му се да види стрину Мару. Дизала се према облацима стежући на груди два детета с вучјим главама.

Увече се Илија, натуштен као Љубовно с јесени, вратио кући.

— Јеси ли гладан, Ико? — тихо је запитала Јека. — Протрлазили неки Далматинци, па сам ти купила вина!

— Мучи! — кресну шумар. — Бјеж'!

Попео се на таван и, трудећи се да што више гледа у страну, побио је вучиће.

Затим је дуго седео погрбљен на клади у дворишту.

— Утули свјетло! — наредио је жени кад се вратио у кућу и онако обучен се свалио у кревет.

Пред поноћ се од потока испод куће зачуло отегнуто завијање мајке-вучице.

Шумар Илија Чубрић је длановима затиснуо уши.

А. Радаковић

наука

МУЗИКА ОД ПРЕ 3.700 ГОДИНА

Све донедавно се сматрало да је седам тонова, као и полутонове, на којима почива европска музика, изум старих Грка (400 година пре наше ере). Међутим, они су много старији. После петнаест година стрпљивог рада, амерички научници са Универзитета у Берклију дешифровали су једну таблицу нађену педесетих година у Сирији. Таблица је стара око 3.700 година, настала је у Феникији и на њој је нека врста нота. Један од професора Универзитета чак је успео да дешифровану мелодију одсвира на копији сумерске лире. Дописник из Америке енглеског листа „Тајмс“, који је присуствовао необичном концерту, пише: „Изгледало ми је као да слушам нежну модерну успаванку“.

БИК С ПЕРАЈИМА

Пронађен је скелет крупног морског сисара који је живео пре око десет милиона година крај западне обале Америке и обала јапанских острва. Животиња својом величином подсећа на данашњег нилског коња а родбинским везама била је везана са прецима слонова — мастодонтима и данашњим морским кравама. Научници су необично животињу, коју су назвали паллопардоксија, описали као „бика с перајима“. Хранила се, како сматрају, морским биљем и ситним љускарима.

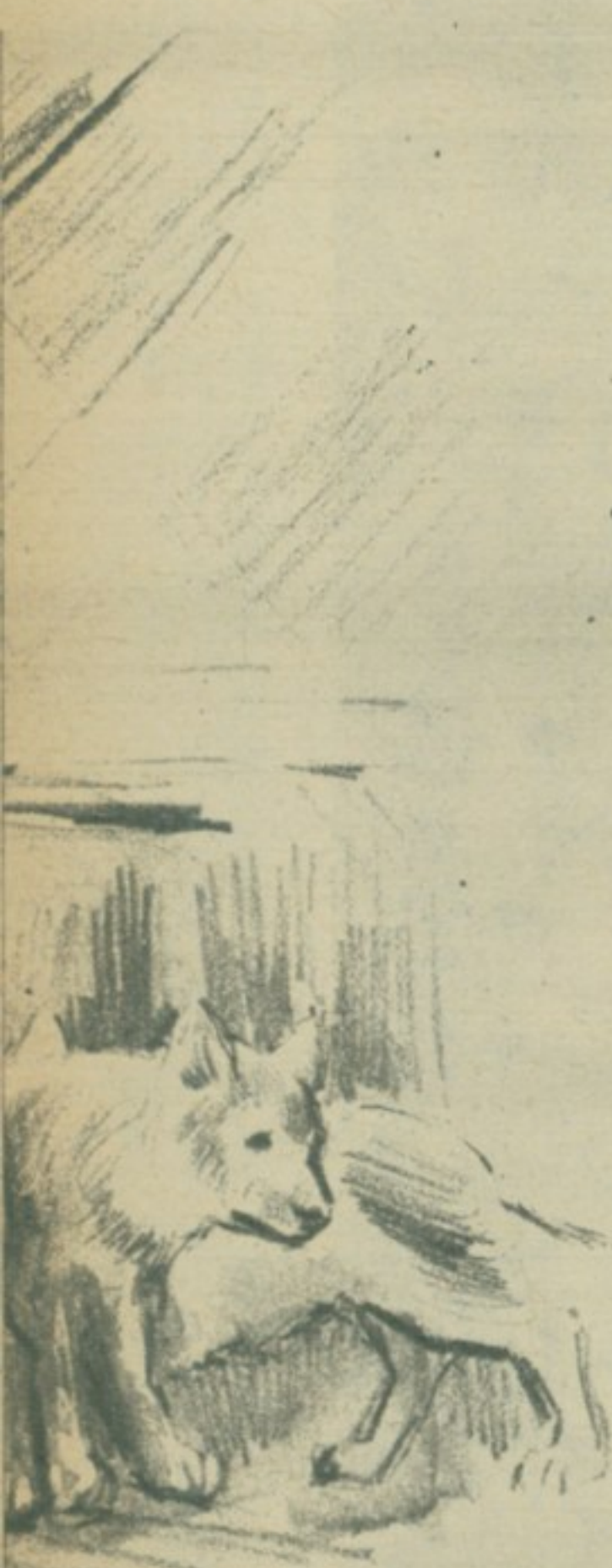

ОСТРВО РАКУНА

Становници малог јапанског острва Чибури муку муче: како да се спасу ракуна? Острво је толико пренасељено тим зверчицама да људи просто морају да се боре за свој опстанак.

Први пар ракуна донет је на острво 1930. године с намером да се створи „извор“ за снабдевање крзном јапанске војске. Међутим, за време другог светског рата лов на ракуне био је сасвим обустављен и животињице су почеле неконтролисано да се размножавају.

Данас број ракуна премаша број људи: острвљана има 1.100 а њих око 6.000. Животиње уништавају усеве и сточну храну. Све мере које су против њих предузимане нису помогле. Неизвесно је ко ће пре бити приморан да напусти острво: ракуни или људи.

Када се попео на таван да нахрани осам курјачића, догодило се оно чега се највише плашио: један је насрнуо на њега искежених зуба и шумар му је у очима прочитао вечиту, неуништу мржњу.

ЗАБАВНИКОВА МАЛА ГАЛЕРИЈА

Клод Оскар Моне (Claude Oscar Monet): Станица Сен-Лазар

Чувени сликари и њихова дела

Клод Оскар Моне — са њим почиње импресионизам, после ренесансе најзначајнији правац у сликарству.

Овде сам буквално без новца, морам да се обраћам људима за помоћ и готово да молим за храну, а немам ни паре да купим платно и боје... — пише Клод Моне 1878. из једног малог француског места издавачу Жоржу Шарпантјеу у Париз. „Јутрос сам долазио код вас надајући се да ћу добити неки мали посао, макар и најмањи, да се не бих враћао кући без новца. Жао ми је што вас нисам нашао. Послаћу вам једну слику која ће вам се вероватно допасти. Тражим за њу 150 франка или, ако вам се то чини много, 100 франка за које бих вам био веома захваљан...“

Моне тешко продаје слике иако их нуди веома јефтино. Поред новчаних тешкоћа које га већ одавно прате те године снашла га је још једна невоља: његова жена Камиј озбиљно је болесна.

Почетком следеће године она умире и Моне остаје сам са њиховим осмогодишњим сином Жаном. Дубоко је потресен Камијиним смрћу, али док је гледа нему и непомичну, његов поглед постаје одсутан. Воја Камијиног лица, које је толико пута сликао, сада је другачија. Из њега избија некакво хладно, сивкасто бледило. Моне га несвесно проучава, размишља о кистовима...

КРОЗ ПРОЗИРНУ ЗАВЕСУ

Тринаест година раније двадесет шестогодишњи сликар Клод Оскар Моне, син сиромашног бакалина из Авра, слика у уљу „Принцезин врт“. На платну, дугачком 90,5 а широко 61 см, представљен је приказ ухваћен са балкона Лувра: у позадини кула Пантеона а испред ње низ нејасно оцртаних зграда, зелено дрвеће, запреге и врева пешака у покрету.

Моне је „Принцезин врт“ продао власнику једне мале трговине сликама и овај је слику ставио у из-

лог. Ту ју је видео тада познати париски сликар Оноре Домије.

— То је грозота! — рекао је згранут власнику радње. — Склоните то из излога!

„Принцезин врт“ изазвао је подсмехе и других сликара јер — Моне се усудио да слика „разарајући облике“!

Називи Монеових слика, као што су „Јабланови“, „Палме“, „Жена са зеленим сунцобраном“, „Катедрала у Руану“, у ствари су само називи мотива, а њихов прави предмет је —

— То је грозота! — подсмевали су се његовим платнима. Док је живео у беди, о њему су писали с гневом јер се усудио да »разара облике«.

светлост! На изглед ништа необично јер су се проблемом светлости бавили и други сликари пре Монеа. Они су светлост користили да би истакли облике, а код Монеа облици се губе, односно назиру се кроз прозирну завесу светлости.

РАЂАЊЕ СУНЦА

— Шта представља ова слика? — ишчуђује се и подсмехује група посетилаца пред једним платном изложеним у Надаровом атељеу у Паризу 1874. године. На њему се виде тамни обриси обале и хоризонта, прозирне, тајанствене сенке на тамној води и одсјај сунца које се рађа. То је Монеова „Импесија: Рађање Сунца“ коју је насликао две године раније у Авру. Нико тада није ни слутуио да ће по њој добити име после ренесансе најзначајнији покрет у сликарству — импресионизам (impression на француском значи утисак)!

На својим сликама Моне готово изванредном тачношћу бележи осећаје, звукове па чак и мирисе. Он не слика само предмете и опипљиве чињенице, већ и доживљаје и расположења, а то постиже подређујући предмете светлосним ефектима.

После низа година немаштине и неразумевања, Моне, мало-помало, стиче истомишљенике у сликању — Мане, Реноар, Дега, Го-

стално мења јачину и његови мотиви мењају свој изглед. Због тога је радио читаве серије слика с истим мотивом, виђеним у различито доба дана и под другачијом светлошћу. Тако је настало, на пример, петнаест слика стогова сена с необичним светлосним финесама или серија од осамнаест слика катедрале у Руану.

МИ НЕ БИСМО ИСТРАЈАЛИ!

После самосталне изложбе коју је приредио 1880. године у Паризу, Моне је закупио једну кућу у Ветеју. Ту се настанио са удовицом богатог колекционара Ошедеа и њеном шесторо деце. Три године касније, када је најзад постао признат и славан, купује имање у Живернију и одлази тамо да живи.

Као што је то и раније чинио, Моне у Живернију ради на више слика у исто време — кад му временске прилике нису одговарале за једну, он ради другу. Посматрајући дуго разна збивања у природи и преносећи их на платно Моне је често долазио у стање потпуне исцрпљености.

„Због тих промена морам да идем за природом,

Пиши ми, много ми је потребна утеха...“

Врт у Живернију Моне је засадио ретким дрвећем и цвећем. У малом језеру које је направио на речици Епти расту стотине локвања. Он их гледа с уживањем и не слутуи да ће се њима, кад једном почне да их слика, бавити више од двадесет година!

Године 1892. Моне се оженио госпођом Ошеде. У Живернију га често посећују пасторке. Једна од њих, Вланша Ошеде, помаже му у раду и ускоро се удаје за његовог сина Жана.

Моне је у Живернију живео и радио све до своје смрти 1926. године.

„Без њега, без мога драгог Монеа, који нам је свима уливао храброст, ми не бисмо истрајали“, опростио се од Монеа још један славни импресиониста — Огист Реноар.

Станицу Сен Лазар у Паризу на коју путници стижу возовима из Авра Моне је дуго пажљиво посматрао, постављао свој штафелај у сваки њен угао и направио велики број скица. Био је задивљен великом грађевином од ста-

Страсније него иједан други сликар Моне је проучавао природу и сликао напољу

ген, Ван Гог, Сезан... Ипак, он је једини који ће целог живота сликати у импресионистичком стилу.

Страсније него иједан други сликар Моне је проучавао природу. Сликао је најчешће напољу, у шуми Фонтенблоа код Париза, на обалама Ламанша, у Авру... Како дневна светлост, при којој он слика,

не могу да је ухватим“, пише он 24. априла 1889. свом пријатељу Густаву Жефроа. „А онда је ту и река која опада, опет на- долази, једног дана је зелена, другог жута, понекад потпуно пресуши, а већ сутра, после страшне кише која сада пада, претвориће се у бујицу. У ствари, врло сам забринут.

кла и челика, пуном буке, ужурбаних покрета и дима локомотива које долазе и одлазе. Седам слика станице Сен Лазар изложено је у Паризу на другој изложби импресиониста 1877. године. По једна од тих слика чува се данас на Харвардском универзитету и у Кембриџу. И. М.

РОМАНИ ПОЗНАТИХ СВЕТСКИХ ПИСАЦА

велики попуст
само за читаоце

• Политкиног забавника •

БИБЛИОТЕКА „ХОРИЗОНТИ“:

Балзак: БЕАТРИСА
Фокнер: ВОЈНИКОВА НАГРАДА
Лартеги: ЦЕНТУРИОНИ
О'Хенри: ЧАРОБНИ ПОЉУБАЦ
Шамјакин: СРЦЕ НА ДЛАНУ
Тендрјаков: ЗА ДАНОМ КОЈИ ПРОТИЧЕ
Тестори: ЂИЛА ИЗ УЛИЦЕ МАК-МАОН
Тресел: ЧОВЕКОЉУПЦИ У РИТАМА
Тролоп: ШКОЛА ДОКТОРА ВЕРТЛА
Тобино: ИЛЕГАЛЦИ

БИБЛИОТЕКА „ХОРИЗОНТИ“ — 10 књига за готово — само 180 динара!
БИБЛИОТЕКА „СПЕКТАР“ — 12 књига за готово — само 110 динара!

Библиотека „Хоризонти“ садржи 10 значајних дела познатих светских писаца. Ако купујете за готово добијате велики попуст. Све књиге ове библиотеке повезане су у платно. Штампане ћирилицом, на преко 4.200 страна формата 14x20. Цена без попушта — при куповини на отплату — износи 226,00 динара.

Библиотека „Спектар“ садржи 12 дела познатих писаца, занимљивог и забавног садржаја. Све књиге повезане су у полуплатно, штампане ћирилицом, формата 12x19 на преко 2.500 страна. Цена без попушта — при куповини на отплату — износи 146,00 динара.

ИП „НАРОДНА КЊИГА“ — БЕОГРАД, Шафарикова бр. 11

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем:

1. ЗА ГОТОВО — Библиотеку „ХОРИЗОНТИ“, од 1—10, по цени од 180,00 динара.
2. ЗА ГОТОВО — Библиотеку „СПЕКТАР“, од 1—12, по цени од 110,00 динара.
3. НА ОТПЛАТУ — Библиотеку „ХОРИЗОНТИ“, од 1—10, по цени од 226,00 динара, и отплатићу у 5 месечних рата по 45,20 динара, с тим што ћу прву рату платити поштару кад ми донесе књиге, а остале четири до сваког 5-ог у месецу до истека отплате.
4. НА ОТПЛАТУ — Библиотеку „СПЕКТАР“, од 1-12, по цени од 146,00 динара, и отплатићу у 3 месечне рате по 48,50 динара, с тим што ћу прву рату платити поштару кад ми књиге уручи, а остале две до сваког 5-ог у месецу до истека отплате.

У случају спора надлежан је Општински суд у Београду.

(Купац: Презиме и име)

(Поштански број, место, улица и број)

(Овера предузећа за купце на отплату)

(Потпис купца, бр. личне карте, где је издата)

Пензионери који купују на отплату прилажу претпоследњи чек од пензије.

Попуни, изрежи, залепи на дописницу и пошаљи на адресу:
ИП „НАРОДНА КЊИГА“, 11000 БЕОГРАД, Шафарикова 11

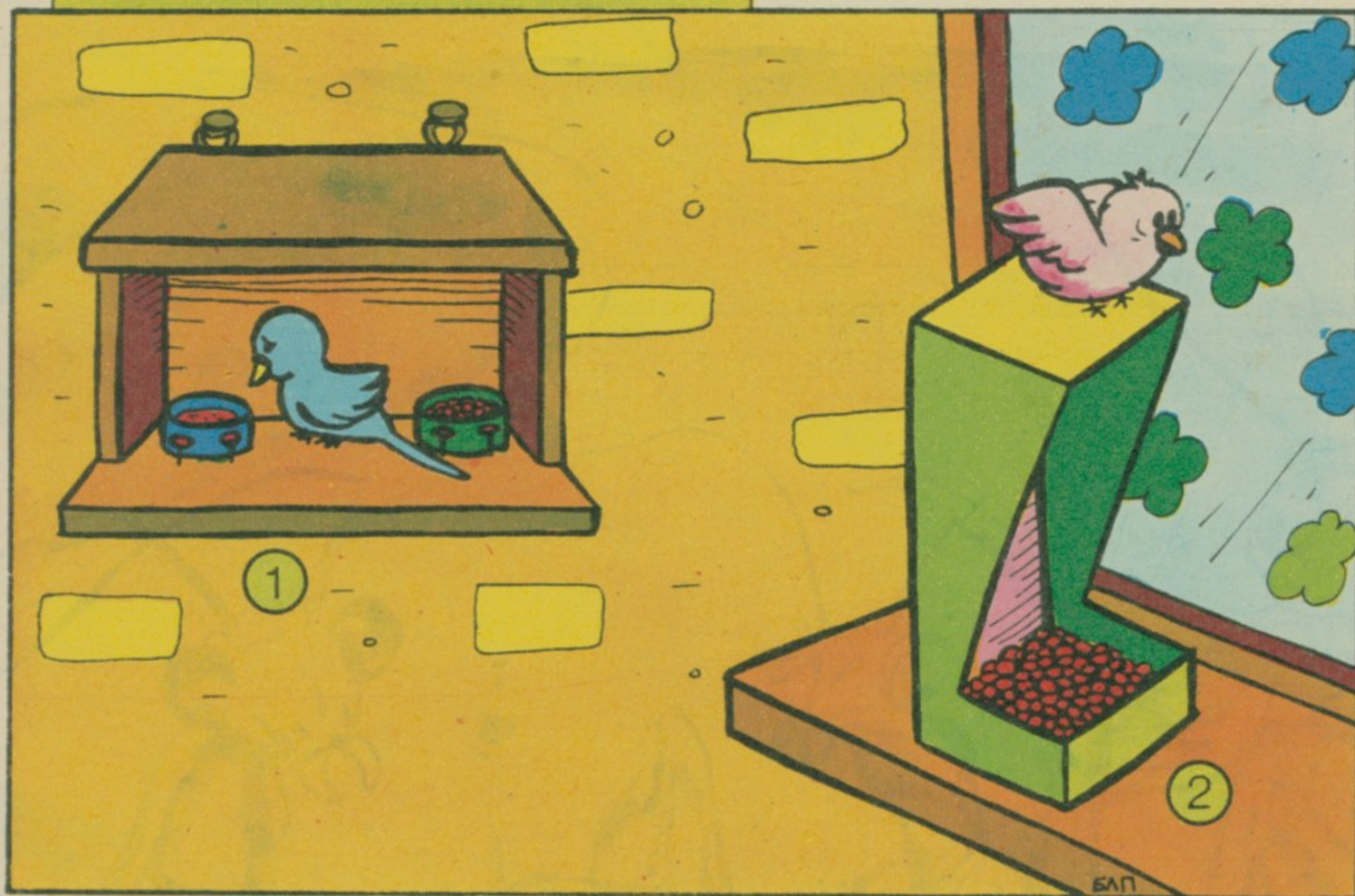
БИБЛИОТЕКА „СПЕКТАР“:

Кафка: Приповетке
Фицџералд: С ОВЕ СТРАНЕ РАЈА
Кронин: ЈУДИНО ДРВО
Иљф-Петров: СЈАЈАН ЧОВЕК
Џандар: ДЕВОЈКА И ХИЉАДУ ЗАЉУБЉЕНИХ
Лемон: ПОЗИВ НА ИГРУ
Музил: ПОМЕТЊА МЛАДОГ ТЕРЛЕЗА
Расел: ЂАВО У ПРЕДГРАЂУ
Сименон: УДОВАЦ
Веркор: СИЛВА
Аксјонов: ЗВЕЗДАНА ВОЗНА КАРТА
Хенри: ЈЕДАН ЛОНДОНСКИ ЖИВОТ

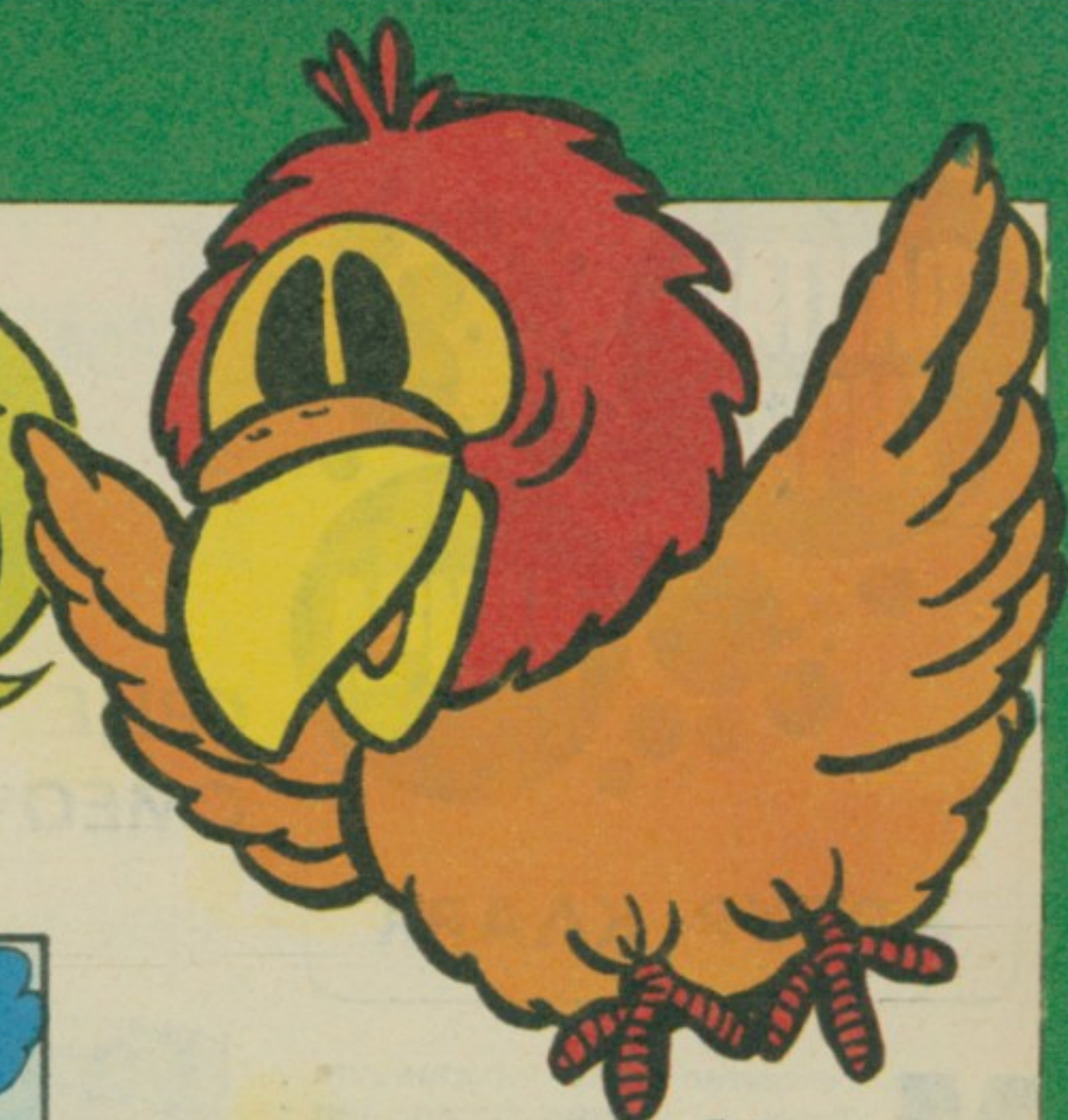

КУЋИЦЕ ЗА ПТИЦЕ

КУЋИЦЕ У ГРАДУ

НАПРАВИТЕ
САМИ

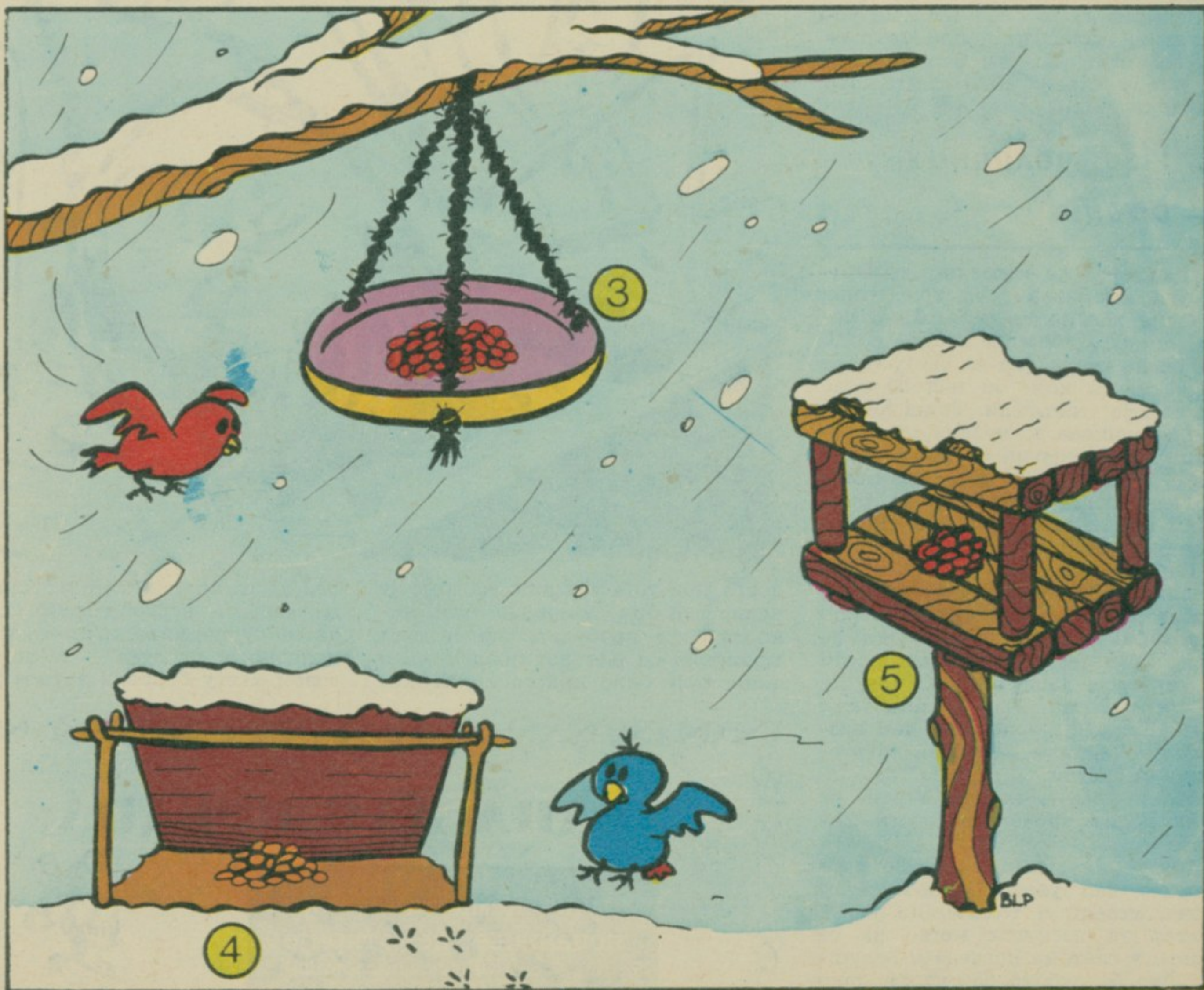

стране тако да добијете облик као на нашем цртежу и ставите је на испуст од прозора. Да је ветар не би одувао дно кућице залепите за површину на коју је стављате.

Остале три кућице предвиђене су за башту или поље. Ако стари плехани лавор или тепсију вежете напаном за грану добићете кућицу број 3. Ни заклон број 4 није тежан за прављење. Довољно је да у две на врху рачвасте гранчице ставите једну попречну, а преко ове укосо равну даску. Испод стреје ставите зрневље. Кућица број 5 захтева више вештине и труда али ће зато бити и украс у вашој башти.

Ако сте љубитељ птица предлажемо вам да изаберете једну од ових пет кућица и направите је за своје љубимце који ће се у њој преко зиме склонити или наћи храну. Прве две кућице причвршћавају се за зид или испуст на прозору у сеоским или градским насељима, а остале три намењене су за поље или башту.

За прву кућицу потребне су вештије руке. Направљена је од дрвета а чанчићи за храну су од празних конзерви које треба да учврстите са по два ексера. Величина кућице зависи од величине птица. Кућица број 2 је много једноставнија. Узмите картонску кутију од ципела, исеците бочне

КУЋИЦЕ У ПОЉУ

ФАНТАС-
ТИЧНА

ПРИЧА

АРТУР КЛАРК

БУЂЕЊЕ

СРЦЕ МУ ЈЕ ОТКАЗИВАЛО ПОСЛУШНОСТ АЛИ ОН НИЈЕ СМЕО ДА УМРЕ ЈЕР ПОСАО ЈЕ ТЕК ДОПОЛА ЗАВРШЕН.

М се питао хоће ли сањати. Тоба се једино бојао, јер чак и у спавању које не траје дуже од једне ноћи неки снови могу да делују разарајуће на човеков ум — а он се спремао да спава пуних сто година.

Сећао се оног дана, само неколико месеци раније, кад му је лекар забринуто рекао:

— Срце вам је нагло ослабило. Нешто је криво оно, а нешто више га нисте боље пазили. Живећете још највише годину дана.

Смрти се није бојао, али је био огорчен. Болест га је затекла у највишем успону његовог интелекта, са послом тек допола завршеним. Ко то не би примио са оторчењем?

— Зар баш ништа не можете да учините, докторе? — питао је.

— Не. На вештачком срцу ради се већ више од сто година. Можда ће тек у следећем веку нешто моћи да се учини.

— Врло добро — хладно је рекао М. — Чекаћу тај нови век.

— Чекаћете? — доктор га је зачуђено погледао.

— Да. Наћи ћу себи гробницу, неко тихо место где ме нико неће узнемиравати, а онда ћете ме успавати и заледити... или како се то већ зове. То сам бар сигуран да сте у стању да учините, зар не, докторе?...

Иза челичних браћа

Посматрао је изградњу гробнице на скривеном месту, изнад снежне линије Еверста. Само неколицина одабраних знало је где ће он да спава, јер на њему их је било много који би његово тело најрадије уништили. Тајна ће бити преношена и чувана са генерације на генерацију, све до дана када наука најзад буде победила болести срца. Тада ће и М. бити пробуден из свог дугог сна. Пробуђен и излечен.

Био је још свестан кад су га положили на кауч у средишњој просторији иако су му наркотици већ били заматили чула. Чуо је како се затварају челична врата са тупим јастучићима. Чак му се чинило да чује и шиштање пумпи које ће усисавати сав ваздух око њега и заменити га стерилним азотом.

После тога — ништа. Угасио се и последњи зрачак светлости. Заспао је...

Изван тог места, време је процицало као увек. Пролазили су дани, месеци и године. Да је М. макар за тренутак могао да се врати у свет, да погледа и послуша, био би дубоко разочаран како су сви брзо, веома брзо и лако, заборавили на њега.

Спавао је сто година, иако је

доста пре тога откриће на које је чекао већ било учињено. Али, иако га није пробудио, јер се свет променио од његовог повлачења и више није било никог ко би же-

лео да га види. Они одабрани људи, његови верни следбеници, одавно су поумирали и — из неких непознатих разлога — тајна о његовом месту боравка заувек је из-

губљена. Једно време, легенда о гробници на Хималајима заиста је постојала, а онда је и она пала у заборав. Тако је он и даље спавао.

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Душа нема тајне коју
понашање не открије

(Кинеска пословица)

Дуји шмурни дани

У једном тренутку, на основу неких још неоткривених природних закона, Земљина кора је „заключила“ да је довољно дуго подносила тежину Хималаја. Планине су се испроштавале у амбис који се отворио под њима, али су се зато јужне ракице Индије издигле ка небу. Сада је цејлонска ви-

сораван била највиша тачка планине, а на месту где се налазио Еверест створио се океан дубок преко хиљаду метара. Тако успаваног М. нису могли да узнемиравају ни пријатељи ни непријатељи.

Полако, стрпљиво, муљ се ваљао кроз немирни океан и слагао се на рушевине Хималаја. Покривач, који ће једног дана бити кречњак, постојао је све деље, са сваким новим веком. Море више није било дубоко као некад... Затим се копно поново издигло и огромни венац кречњачких планина појавио се на месту где су некад били океани Тибета. Наравно, М. о свему овоме ништа није знао. Његов сан није био поремећен кад се ово дешавало опет... и опет... и опет...

После тога су кише и бујице спирале кречњак и носиле га у нове океане. Површина планина се спуштала; све ближе изгубљеној гробници. С временом, дебеле наслате стена су испране, да се најзад метална купола која је штитила непомићно тело поново појави на светлост дана... многа дужег и тмурнијег од оних што су били некада.

И тада су га, коначно, и научници пронашли, у подножју брда које се дизало изнад једне изложане равнице. Пошто нису били упознати с тајном гробнице, било им је потребно — и поред њихове мудрости — пуних тридесет година да дођу до просторије где је М. спавао.

Неизмерно задовољан

Свест успаваног човека пробудила се пре тела. Док је лежао непомићан, немоћан да подигне поклопац изнад главе, сећања су почела да навиру. То је, дакле, био крај дугог сна; његова добровољна привремена смрт се исплатила. Осетио је неизмерно задовољство што је жив, а онда се појавила и жеља да види нови свет, који је сигурно напредовао док је он био у трубу.

Једно по једно, будила су му се чула. Могао је да осети тврду подлогу на којој је лежао и почео да се мешкољи. Сенка му је прешла преко лица. Већ је био свестан и звукова: свуда око себе чуо је слабо шкљоцање и пребавље.

То га је мало зачудило. Међутим, размисливши мало, закључио је да то хирурзи сигурно већ склањају инструменте којима су радили. Још није имао снаге да отвори очи, па је тако и даље лежао и размисљао.

Да ли су се људи много изменили? Хоће ли им његово име још нешто значити? Зачудо, није више био онако сујетан као некад. Можда би било боље да се не сећају, иако се није плашио мржње ближњих. Он ни њихову љубав није осетио. Интересовало га је да ли се још неко одлучио на таква корака, мада је био готово сигуран да није. То није лако ни решити ни остварити.

Сада је све то било иза њега. Шта ли га чека у овом новом свету? Кад отвори очи, сва лица око њега биће му непозната. Ипак је желео да их види, да посматра израз тих лица кад се пред њима пробуди. Хоће ли бити изненађења? И да ли ће та лица бити љубазна или можда намерно?

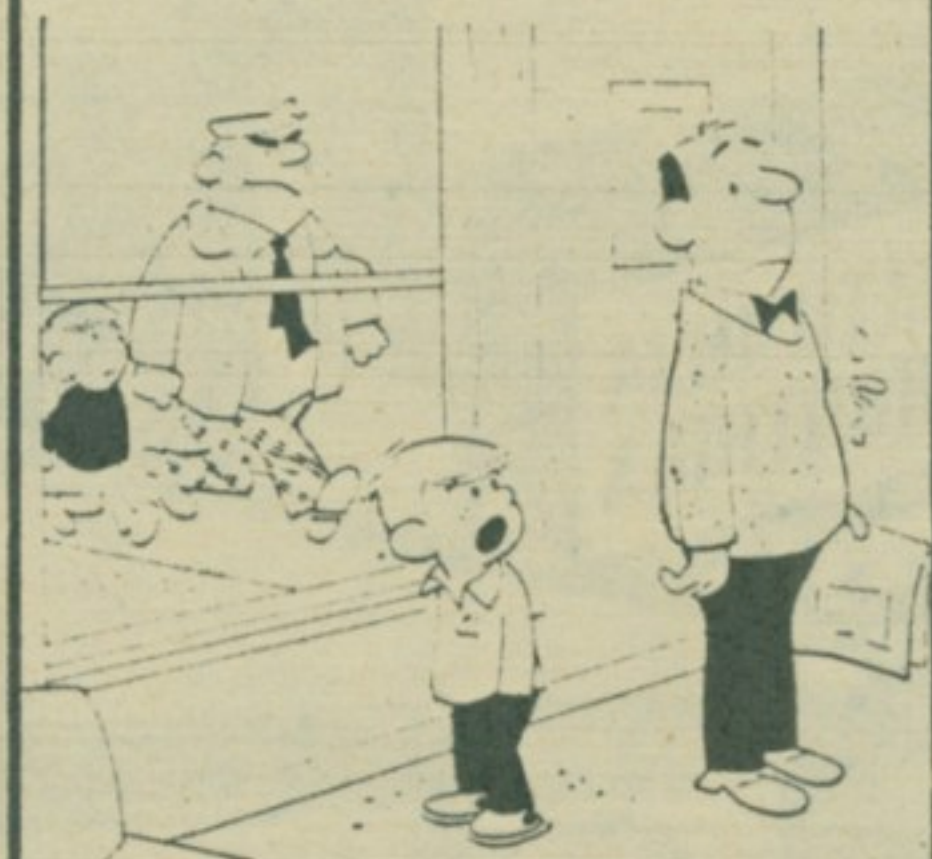
фигуре око себе. Изгледале су му чудне, али, ма колико се напрезао, никако није могао да их види јасније.

Само један крик

Тада му се слика постепено разбистрила. И док су они слали поруку његовом мозгу, М. је крикнуо, само једном, мукло и слабо, и умро — заувек.

Јер, у последњем тренутку свог живота, кад је видео ко стоји око њега, постало му је јасно да је дуго рат између човека и инсекта завршен и да човек из тог рата није изишао као победник...

ХУМОР

ТАТА, ЕВО ДОЛАЗИ МИКИЦА СА ОЦЕМ. ЈУЧЕ САМ МУ РЕКАО ДА СИ ТИ ЈАЧИ ОД ЊЕГОВОГ ТАТЕ!

НИСУ БОГИЊЕ... САМО НАЗЛОШИЛИ КАРМИН ЗА УСТА КОЈИ САМ ИКАД ВИДЕО!

ОХ, ДУШО! ИСТИ СИ ОТАЦ!

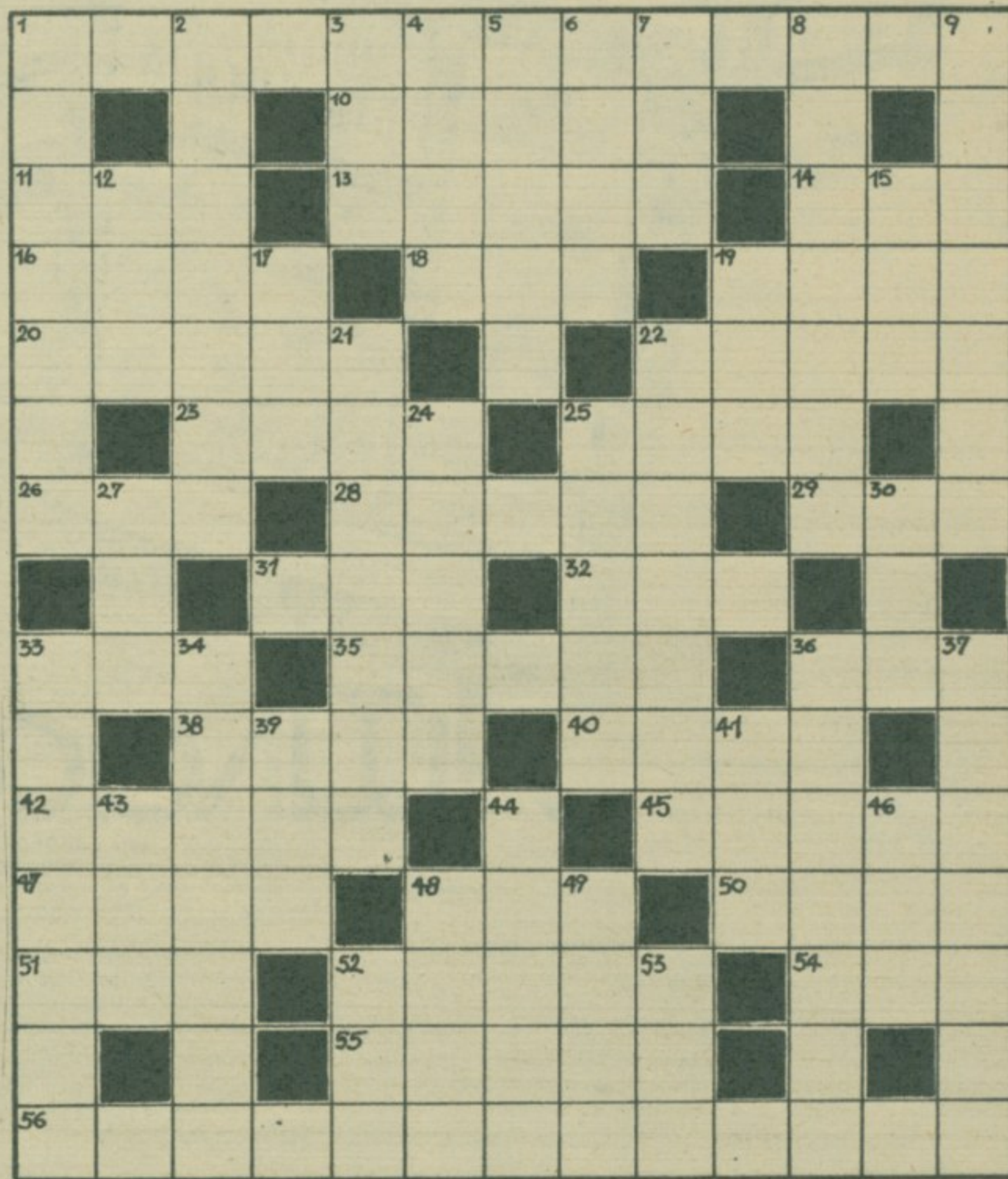
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) Савез држава, 10) врста тропског гуштера, 11) јужно воће, 13) историјско место у САД, 14) шумска креда, 16) грађевински материјал, 18) староримско божанство, 19) изнутрица, 20) француски председник (Жискар д'), 22) композиција од више делова, 23) врућ, 25) блештавост, 26) америчка ваздухопловна компанија, 28) фотографија, 29) речно острво, 31) звезда, 32) лична заменица, 33) летовалиште код Опатије, 35) номадски народ, 36) пољопривредна алатка, 38) пустињски брег, 40) сирћетна киселина, 42) улазница, 45) сеоска подручја, 47) биро, 48) војна формација, 50) кухињска посуда, 51) део теразија, 52) модел, 54) река (шпан.), 55) Одисејева постојбина, 56) који ради карикатуре.

УСПРАВНО:

1) Музичка приредба, 2) река у Херцеговини, 3) прва жена по Библији, 4) саврмени шпански сликар, 5) државна благајна (мн.), 6) наша река, 7) чехословачка афирмација, 8) наша област у доба Наполеона, 9) једна од САД, 12) уметност (лат.), 15) полска авио-компанија, 17) кроз (лат.), 19) прост број, 21) непосољена, 22) град у Санџаку, 24) маслина, 25) ускоро, 27) дуг временски период, 30) музички термин, 33) град у Сибиру, 34) подсетник, 36) грчки бродовласник (Нијархос), 37) новорођенче, 39) једна скраћеница, 41) отац (слов.), 43) врста папагаја, 44) мелез, 46) италијанска радио-телевизија, 48) личност из стрипа, 49) ономатопеја кукавице, 52) узвишица, брег, 53) друг из клупе.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО:

1) Перископ, 8) обор, 9) име, 10) трг, 11) смет, 12) во, 13) слога, р, 14) станар, 15) „Динамо“, к, а, 16) ада, 17) команда, 22) Иго, 23) начин, 24) Ал, 25) Ира, 26) манир, 27) тле, 28) Ли, 29) репић, 30) брег, и, 31) закон, 32) преко, 33) ЈАБЛАН, 35) бром, р, 36) авион, 37) Греј, 38) чи, 39) Дал, 40) однос, 42) мај, 43) анал, 44) СУДАНИЈА.

Књижевник: ПЕТАР КОЧИЋ

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКЕ“ Вукоје Булатовић

Главни и одговорни уредник „Политикиног забавника“ Живорад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 176,00 дина, полугодишња 88,00 дина, тримесечна 44 дина. Претплата за иностранство: годишња 352,00 дина, полугодишња 176,00 дина, тримесечна 88,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страни валути: ДМ 40 — Долар 24 —, Фф. 112 —, Шфр. 70 —, Шкр. 102 —. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу нишлених Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године не плаћа се порез на промет.

Атласи знања

За све разреде основне и средњих школа!
То су илустроване књиге из свих области науке,
које су доживеле велики успех у Европи.
Слике изванредно допуњују занимљиво писан текст који се
лако памти.
Свих десет књига Библиотеке „Атласи знања“ штампано је
ћирилицом, на квалитетној хартији.
Свака књига, у просеку, има 100 страна од којих
50 пуних страна с илустрацијама у боји. Формат 21 × 14 цм.
Књиге се могу купити само у комплекту.
Цена комплекта од 10 књига износи 450.— динара.
Читаоци „Политикиног забавника“, који купе за готово,
добијају комплет (10 књига) за 350.— динара.
Износ ће платити поштару кад приме књиге — поужећем.
Купци на отплату добијају комплет за 450.— динара,
с тим што књиге отплаћују у 9 месечних рата по 50.— динара.

ИП „ВУК КАРАЏИЋ“, 11000 БЕОГРАД, Краљевића Марка 9

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво купујем комплет од 10 књига „Атласи знања“.
ЗА ГОТОВО — по повлашћеној цени од 350.— динара за цео
комплет.

Уплату ћу извршити приликом пријема пакета од поште —
поужећем.

НА ОТПЛАТУ — по цени од 450.— динара за цео комплет, а
износ ћу уплатити у 9 редовних месечних рата по 50.— динара.
Прву рату платићу поштару кад ми донесе књиге.

Купац _____

Ул. и број _____

Пошт. број и место _____

Радна организација _____

(Печат и потпис овлашћеног лица)

(Потпис купца)

У случају спора признајем надлежност IV општинског суда у
Београду.

*

1000
1000

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ЈАВИ СЕ, СЕСТРО!

Већ годинама не виђамо нашу сестру. Не знамо ни где је, ни шта ради, да ли има дугачку косу и какав је ђак? Она се зове Јованка Кнежевић, рођена је 1961. године и верујемо да живи у Београду. Због неслоге наших родитеља и родбине, ми, њихова деца, која немамо удела у свему томе, највише испаитамо. Зато те молим да објавиш наше писмо да би они који познају нашу сестру могли да јој саопште: браћа желе да те виде, секо. Можда ће и она сама прочитати и јавити се на адресу.

Јован и Драган Ристић,
Сремска 13 /17, 18000 Ниш

БАЛЕТ У БЕОГРАДУ

Молим те да ми кажеш када је изведена прва балетска представа у Београду и ко је био први шеф балета?

Миланка Кукрбић,
В. Лешница

Прва балетска остварења настају у Београду 1920. године форми-

рањем прве сталне опере у Народном позоришту. То су биле балетске тачке у оквиру оперских представа у кореографији Клавдије Исаченко и Марије Вологовске. Доласком Јелене Пољакове за шефа балета 1922. године почиње се са самосталним балетским представама (Шехерезада Римског-Корсакова и Силфиде Шопена). Раде се претежно класична дела. У кореографији Маргарете Форман 1927. године изводи се и прва домаћа балетска представа „Лици-тарско срце“ Барановића.

ПОСЛЕДЊИ И ЗАДЊИ

Реци ми да ли постоји разлика између речи задњи и последњи. Ако постоји, објасни ми.

Сашко Смиљанић,
Лучани

Многи често не могу да разликују значење речи последњи и задњи. Реч последњи употребљава се у значењу онога што је на крају неког низа или реда (последњи дан у месецу, последњи у трци...). Реч задњи употребљава се у значењу нечега што је позади нечега другог, иза њега (на предњем седишту је Марко а на задњем Милан...). Значења ових речи, међутим, неретко се поклапају — последњи (задњи) час, задње (последње) време...

ИЗАБЕРИ НАГРАДУ ЖВАКАЋЕ ГУМЕ VALI

— да би добио занимљиву играчку мајмунче VALI, испуни разгледницу VALI коју ћеш добити под трговца бесплатно

— за коленцију наших слатниша треба испунити албум мајмунчета VALI који можеш купити у трговини

У СВАКОЈ КЕСИ ЖВАКАЋЕ ГУМЕ

VALI

налази се једна од 62 различите самолепљиве сличице животиња. Мајмунче VALI пружа ти могућност да без извлачења добијеш обе награде.

Испуњену разгледницу или албум шаљи на адресу: VALI, ЖИТО Љубљана, Шмартинска 154.

ЧУДА СТАРОГ СВЕТА

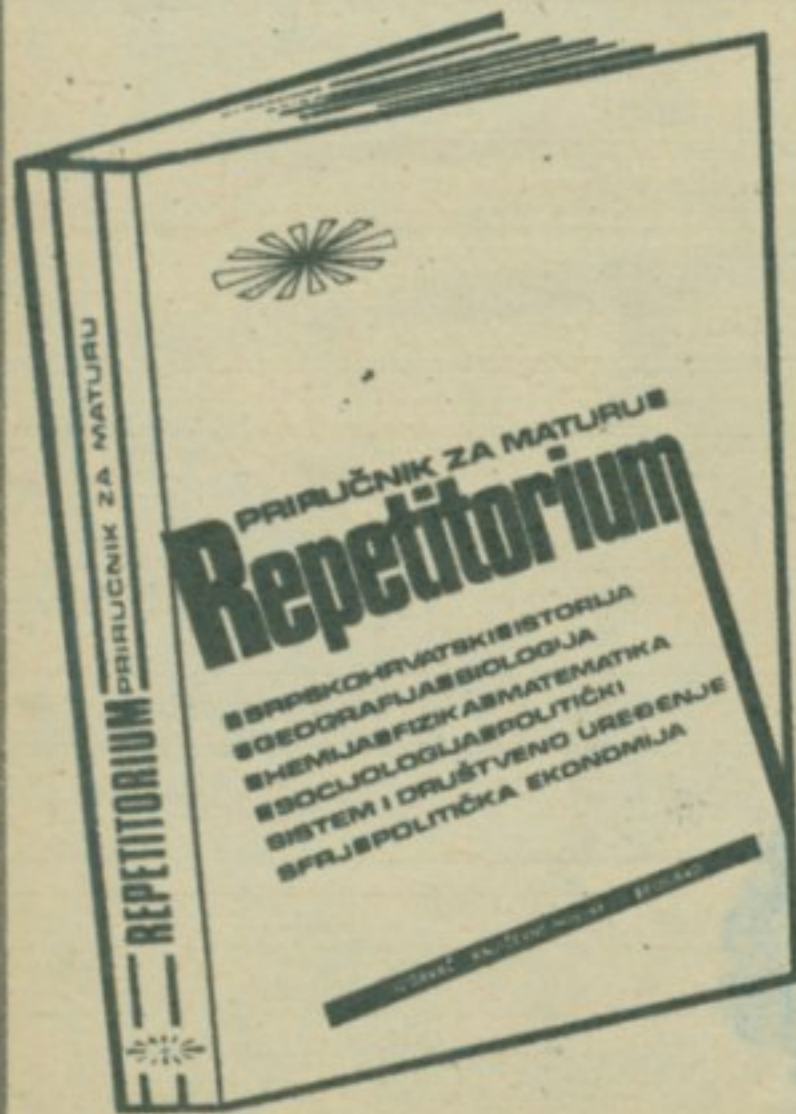
Чула сам старије како причају о неких седам светских чуда. Молим те, реци ми шта је то?

Мимоза Батева, Штип

Седам светских чуда, седам ремек-дела градитељске вештине и скулптуре прогласио је грчки песник Антипатрос између 150. и 120.

године пре н. е: Фидијину статуу Колоса на Родосу, Артемидин храм у Ефесу, Маузолеј у Халикарнасу, светионик Фарос у Александрији, пирамиде из Гизеа и Семирамидине висеће вртове у Вавилону. Данас су једино сачуване пирамиде код Гизеа — Кеопсова, Кефренова и Микеринова које пркосе времену. Касније су настајала дела која су многи убрајали у светска чуда: Кинески зид, Криви торањ у Пизи, Ајфелова кула, Таџ Махал...

УЧЕНИЦИ - СРЕДЊОШКОЛЦИ! ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — репетиторијумом — у коме је прегледно и сажето изложено градиво из српскохрватског језика, географије, историје, биологије, хемије, физике, математике, социологије, политичке економије, политичког система и друштвеног уређења СФРЈ по наставним плановима од I до IV разреда.

Ово је ново, прерађено и допуњено издање на коме је радила група познатих педагога, тако да РЕПЕТИТОРИЈУМ представља јединствен приручник за успешно обнављање градива у току школске године, а посебно у време припремања завршног испита школе — матуре.

Репетиторијум можете добити поужећем, по цени од 60.— дин. ако пошаљете писмо или дописницу са наруџбеницом на НЧП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001 Београд, пошт. факс 23.

КАКО СЕ РЕШАВАЈУ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ — научите сами лако и брзо из књига „УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ“.

Препоручујемо вам 4 књиге које садрже комплетну израду свих задатака из математике за све разреде гимназије и осталих средњих школа као и увод у вишу математику. Књиге можете наручити дописницом или писмом на адресу: МАТЕМАТИКА — 71001 Сарајево, п. п. 64 и одмах ћете их добити. Платићете поштару кад вам их донесе (поузећем). Цена једне књиге је 80 динара. Ако одједном купујете комплет од 4 књиге, добићете га за свега 250 динара или ако удружени са неким наручujete 8 или више књига, платићете само 40 динара за сваку књигу!

